Hoe de zoon van den Pionier President werd

door

A. C. de Zwart.

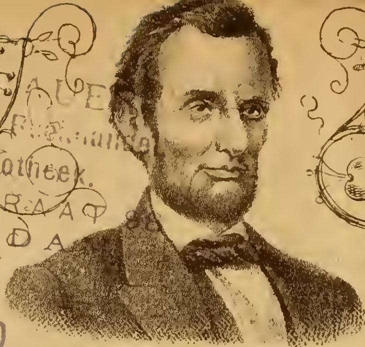
MONAGHAN (Coll 883)

Vol. II #3243

ALL 141

Wrapper bound in
Hodge podge copy
with wrapper from
pamphlet edition
replacing title page.

De Levensgeschiedenis
van Abraham Lincoln aan
jongelieden verteld
door A. C. De Zwart.

HOE DE ZOON VAN DEN PIONIER PRESIDENT WER

door

A. C. DE ZWART.

Lith. Emrik & Binger

HÖVEKER & ZOON, AMSTERDAM.

HOE DE ZOON VAN DEN PIONIER PRESIDENT WERD.

A. Lincoln

EEN SCHOOLMEESTER, DIE SCHRIJVEN NOCH REKENEN KON.

De moeder van Abraham Lincoln had, zooals haar man in het vorige hoofdstuk zelf verteld heeft, haren Thomas 't eerst ontmoet in den timmerwinkel van haren neef Hanks. Nu, die ontmoeting was waarlijk niet bijgeval en niet ongezegend. Thomas was wel wat veel een zwerver of avonturier geweest, maar toch een prettige man, die zooals wij hoorden mooi kon vertellen, zeer goedhartig en huiselijk, die rustig in huis bleef toen hij daar zulk een lief, braaf vrouwtje had, en zich in alles naar haar beter inzicht schikte. Zij had namelijk een goede opvoeding genoten, kon niet alleen lezen, maar ook schrijven, en wat dit laatste betreft zoo rustte zij niet tot ook haar Thomas zoover was, dat hij als alle fatsoenlijke lieden een ordentelijke handteekeningen kon zetten. Vóor hij haar leerde kennen teekende hij steeds met een kruisje. Daarbij had zij diepe indrukken van God en godsdienst; hield zij de hand aan het morgen- en avondgebed en deed zij al haar best ook een huisbijbel machtig te worden. Eerst waren zij beiden geen lidmaat eener kerk, ofschoon Nancy Hanks met haar vader uit Virginië naar Kentucky overgekomen,

zoowat omstreeks den tijd van het sterven van Thomas' vader, tot de Baptisten behoorde. Zij was vijf jaar jonger dan haar man, maar overtrof hem schier in alles, hetgeen hij dankbaar erkende en zij nooit op trotsche wijze hem gevoelen liet. Toen zij aan de Knob Creek waren komen wonen hadden zij een Baptisten zendeling ontmoet, en door de trouwe zorgen van dezen zielenherder waren zij beiden lidmaat der gemeente geworden en in den naam des Drieëenigen Gods gedoopt.

De timmermanskunst van Thomas strekte zich ook niet ver uit, zijn eigen gebouwde woning aan de Knob Creek kon tot model dienen. Ach, 't was een planken hut als al de anderen, zonder vloer, uit gespleten balken gebouwd, één vertrek met een zolder, zonder vensterruiten en vooral niet tochtvrij. Daarin stonden de gewone driepootige houten stoelen met een plankje voor leuning, een grove tafel, een kast, een zoogenaamde Hollandsche oven of potkachel en de straksgenoemde meelmolen, bestaande uit een uitgeholden boomstam in den vorm van een reusachtigen vijzel met een zeer dikke zware knods om voor stamper daarin dienst te doen.

Toch waren met God en met eere deze lieden in het armelijk verblijf gelukkig en voedden hunne kinderen Sara en Abraham daar wellicht beter op dan menig rijk, geleerd en beschaafd echtpaar in de groote steden der wereld. Ze lieten hen te minste profiteeren van elke gelegenheid om kennis te verzamelen.

Op zekeren dag, niet lang na het hierboven vermelde schemeravondje in den gloed van het haardvuur, kwam Thomas Lincoln met de boodschap thuis:

„Zeg eens, Nancy, wie denkt gij dat mij daar ginds in het bosch bij het boomrooien opgezocht heeft?"

„Ja, hoe kan ik dat raden? Een buur of een vreemde?"

„Neen, een vreemde, maar die hier van dezen winter buur wil worden en voor onze kinderen schoolmeester zijn!"

„Ha zoo, een schoolmeester! Dat doet me pleizier, vooral voor Bram; want het is waarlijk tijd, dat die jongen eens goed aan het leeren gaat en Sara is nog twee jaren ouder dan hij. - Naar zijn naam kan ik nooit raden, want ik heb in het geheel geen kennis onder de schoolmeesters."

„Nu ja, 't is er dan ook een schoolmeester naar. Gij hebt hem vroeger wel eens ontmoet toen hij met een drift kalkoenen te koop liep en in eieren handelde. Hij heet Riney. Een paar onzer buren hebben hem kost en inwoning verzekerd, en nu gaat hij rond om de jongens op te halen. Hij vroeg of de onze ook komen mochten."

„Wat kan hij ze leeren?"

„Ja, dat is het juist. Hij zelf kent geen schrijven of rekenen; maar lezen kan hij zeer goed en hij belooft hen alles te leeren wat hij zelf weet, ook van de Bijbelsche geschiedenis, den catechismus en de liederen."

„Welnu, hij is niet kwaad, misschien kan hij dezen winter op die manier zijn kost ophalen, en als wij de keus hadden tusschen dezen en een beteren dan kozen wij zeker dien beteren; nu echter . . . ."

„St, st, vrouw," viel Thomas Lincoln in, „dàn is het nog de vraag of de betere voor ons niet te duur zou zijn; we kunnen niet veel missen."

Zoo werd dan besloten dat onze jonge luidjes bij een meester school zouden gaan, wiens eenige wetenschap in het lezen bestond. Deze Riney was nog maar onlangs op een halve mijl afstands van de Lincolns komen wonen; hij was een sterk, gespierd, forsch man, wel geschikt om de jongens en meisjes schrik in te boezemen, maar overigens had hij geen enkele hoedanigheid, die hem tot den post van schoolmeester geschikt maakte. De man had

er zich ook nooit op toegelegd, maar daar het met de bouwerij niet al te vlug ging, en hij geld en eten gebrek had, zoo beproefde hij het nu eens als schoolmonarch, om een paar onnoozele dollars bijeen te vergaderen. Natuurlijk was alles naar evenredigheid, het schoolhuis, de meubelen, de boeken alles was even primitief. Bram en zijn zusje Sara zaten naast elkaêr en leerden uit hetzelfde boek, namelijk Dillworth's spelboek, dat toen overal gebruikt werd, en dan moet men weten, dat de Bijbel op de lijst der schoolboeken in de landverhuizersscholen bovenaan stond.

Stelt u nu voor een laag blokhuis, waarvan het beste deel vòor vuurhaard wordt gebruikt, en welke laatste dan ook dringend noodig is daar de wind tusschen alle kieren doorblaast en de jongens soms eens even naar buiten loopen om met een paar handen vol modder een reet te stoppen, die het hun wat al te luchtig maakt. Daar staan eenige banken van ruwe, ongezaagde planken, waarop de meisjes en jongens plaats hebben genomen, ieder met hun boek, zonder eenige klasverdeeling, eenvoudig naar het valt of uitkomt. Daartusschen figureert de reusachtige gestalte van meester Riney met een eikenlat als schepter. Hij opent het onderwijs met een gebed, waaronder hij waakt voor jongens en meisjes met gesloten oogen en gevouwen handen; dan stemt hij een lied aan; kennen de kinderen het, zoo zingen zij dadelijk meê — anders moeten zij het eerst van buiten leeren door in koor na te zeggen wat meester regel voor regel opgeeft. Dan volgt het Bijbellezen der meest geoefenden; kan het nog niemand dan gaat meester daarin voor door een hoofdstuk duidelijk en langzaam ten gehoore te brengen; langzamerhand doen gewoonlijk al meerderen in die bezigheid meê. Is het hoofdstuk gelezen dan wordt daarover zoo het een

en ander gevraagd, dat de leerlingen vooral oefent in de Bijbelsche geschiedenissen. Dan begint het spellen en de verdere leeroefeningen tot het leeren der letters toe.

Hoe gebrekkig dit schoolgaan ook moge wezen, voor Abraham Lincoln was het een nieuwe wereld vol rijke gedachten. Het lezen leeren was hem alles. De school van meester Riney duurde maar vijf of zes weken. Langer kon de groote meester met stok en al de kleine dreumesjes den baas niet blijven, want zij leerden zóo vlug en onthielden zóo goed, dat de verstgevorderden den goeden Riney reeds hadden vooruitgestreefd. Daarbij plaagden ze hem, dat hij niet schrijven of rekenen kon, maakten hem driftig, vraagden of hij geen honger had, en hoe het de kalkoenen maakten. De arme meester zag toen in tot zijn verdriet en teleurstelling, dat een koppel ganzen of kalkoenen gemakkelijker te drijven viel dan een schooltje kinderen.

Abraham en Sara hadden evenwel zooveel genoegen gehad in de leesschool en zoo duchtig geleerd, dat zij hunne ouders vertelden: er was nòg eene school, zeiden de groote jongens van buurman, bij meester Hazel, wel drie kwartiers ver; maar die meester wist een vracht meer dan de groote Riney. Die kon ook schrijven en rekenen. „O, vader, laat ons daar ook gaan, wij zien niet tegen den langen weg op!" smeekten beide Sara en Abraham.

„Nij wij zullen zien," zeide Lincoln; „ga nu maar uw eten opeten." Intusschen sprak hij tot zijne Nancy: „Als wij het geld uitsparen kunnen is het niet kwaad. Ik ben toch van plan Bram goed te laten leeren. Hij heeft een flink hoofd, en ik wil mettertijd een handel beginnen, of mijn handwerk uitoefenen, met de boerderij komt men hier niet veel verder; broodkoeken en melkspijs is al wat

wij bekomen kunnen met den harden arbeid. Als die jongen groot mag worden zullen wij nog pleizier van hem hebben!"

„Dat geloof ik ook, lieve man. Hij cijfert nu reeds met een stokje in het zand en schrijft de voorletters van zijn naam op eene manier, dat gij noch ik het hem kunnen verbeteren. Maar 't is zooals ge zegt: hier kunnen wij niet vooruit komen. Het wordt hier ook niet meer bevolkt. Als Indiana in de staten der Unie wordt opgenomen, dan zou het daar nog zoo kwaad niet wezen."

Toen de beide echtgenooten dit gesprek voerden was de kwestie van Indiana's aanhechting aan de Unie juist bij het Congres aan de orde; maar de slavenhouders van Kentucky hielden het tegen zoolang ze konden, want een nieuwe vrije staat zoo dicht in de buurt zou al licht de ontevreden Negers aanleiding geven hun harde meesters te ontloopen. In die dagen werd in iedere hut of op iedere plantage in Kentucky die zaak besproken. De Lincolns waren zeer op de hand van de slaven, en hun kleine jongen hoorde vaak hoe zijn vader daar met de buren over redeneerde. Ofschoon hij zich toen volstrekt niet daarover uitliet, bleek weldra, dat hij alles had gehoord en begrepen.

Meester Hazels school was een drie kwartier ver en werd ook in een blokhuis gehouden, dat niet veel beter was dan waar Riney woonde, maar toch eenigszins doelmatiger ingericht. Ook zag men daar meer meubelen, zooals leien, borden, kaarten, muzieknoten. Abraham zag het aan voor een academie-gebouw en den meester voor een professor, ofschoon de man nooit eenig examen gedaan had en in onze scholen nauwelijks als kweekeling zou kunnen dienst doen. Maar voor Abraham was hij nuttig en hij waarschuwde vader Lincoln zelfs, dat er van dit knaapje nog

heel wat komen zou, als het God beliefde, namelijk.

Al de weken dat het seisoen nog duurde en meester Hazel school hield misten nooit Abraham en Sara Lincoln, hoe ruw het weder ook wezen mocht. Zij brachten hun middagmaal mede, namelijk een stevigen pannekoek en dronken dan daarbij wat water uit de bron. In al de tien weken of zestig dagen, dat ons tweemaal dien tocht maakte, hadden zij nooit iets anders in hun korfje.

Iederen avond lag Abraham met zijn boek voorover op den vloer en studeerde bij het licht, dat het haardvuur afwierp, de volgende lessen in het spelboek. Dit laatste behoorde aan de twee kinderen; maar vader en moeder hadden ook hunne lectuur, en deze bestond uit een Bijbel en een catechismus. Hoe begeerig was onze Bram om nu en dan een oog in den Bijbel te slaan als moeder hardop voorlas, hij wilde wel eens weten hoe ver het reeds met zijne leeskunst stond. Moeder moedigde hem aan en hielp hem voort. Vooral de Zondag was een heerlijke dag voor Abraham. In dien tijd stond de sabbat gelijk nog op verreweg de meeste plaatsen van N. Amerika, bij de pioniers in hooge eere, en ofschoon die in Kentucky vooral van den openbaren godsdienst meestal verstoken waren, zoo behielpen zij zich onderling zoo goed mogelijk. Ieder vierde den rustdag met vrouw en kinderen rondom den geopenden Bijbel. Die de vlotste en vlugste lezer was moest voorgaan. Daarbij werd het gebed gedaan en een psalm gezongen of een ander godsdienstig lied, en dan de geschiedenis des Bijbels aan de kinderen ingescherpt.

In de familie Lincoln was het vooral de moeder, die het meeste kennis had, en wat meer zegt, wier hart en wandel van een nieuw leven getuigde, dat een zondaar alleen door het waarachtige geloof in Jezus Christus deelachtig wordt. Zij nam dan ook de Zondags-catechisatie waar, terwijl

haar man er eerbiedig en heilbegeerig naar luisterde. Zij had zeer vlugge en prettige leerlingen aan Abraham en Sara, en er viel geen naam of voorval uit Oud of Nieuw Testament te vermelden of onze Bram was er geheel van op de hoogte. Later leerde hij ook eene menigte teksten van buiten en onthield daarbij verwonderlijk goed de plaats waar zij stonden.

Toen later in den weg van Gods voorzienigheid, dit voor het oog nu nog zoo onbeduidende sluikharige knaapje met zijn bleeke kleur, lange beenen en wel wat korte armen, tot een groot en voornaam man geworden was, wiens gunst door duizenden werd gezocht, toen bleek bij iedere gelegenheid hoe goed tehuis hij was in de Heilige Schrift, en daarbij, dat hij zich nooit of nergens schaamde voor het dierbare boek, dat zijnen moeder hem leerde kennen en hoogachten. Toen sprak hij nog met innig genoegen de aangename herinnering uit van die Zondagen in de wildernis, wanneer alles zoo stil en plechtig daar buiten overeenstemde met den sabbatszin in de harten daar binnen. Wanneer de arme pioniers op duizenden mijlen afstands van hunne betrekkingen en van hunne geboorteplaats, soms wel drie en meer uren van de naaste buren verwijderd, belaagd door verscheurend woudgedierte of vergiftige insecten; beloerd door de Roodhuiden, die altijd wraak zochten te nemen op al wat blank was; wanneer zij zich dan soms zóo geheel alleen, zóo geheel zwak en afhankelijk gevoelden, welk een troost was het hun in dien onveranderlijken Bijbel te lezen: „De oogen des Heeren zijn aan alle plaatsen," of de belofte: „Ziet Ik ben met ulieden alle de dagen!" of: „Die in de schuilplaats des Allerhoogsten is gezeten, die zal vernachten in de schaduw des Almachtigen. Ik zal tot den Heer zeggen: Mijne Toevlucht en mijn Burg! mijn God, op welken ik vertrouw."

Hij zal u dekken met zijne vlerken en onder zijne vleugelen zult gij betrouwen, zijne waarheid is een rondas en een beukelaar."

Hoe innig is toch het vertrouwen op den levenden God en wat maakt waarachtige godsvrucht een mensch moedig en blijmoedig. Geene gedaante der godzaligheid heeft eenige kracht, maar het gehoorzaam geloof aan een God, die de wereld schiep, die zondaars liefheeft en redden wil, en in zijn Woord tot ons spreekt!

Bij deze moedermelk is ook Abraham Lincoln opgevoed, en ze heeft hem nooit anders dan goed gedaan. Hoe beschaamd moeten toch wel diè menschen staan, welke meenen, dat de Bijbel een boek is alleen geschikt om meê naar de kerk te nemen en dat in huis alleen voor suffige oude menschen dienst kan doen. Die arme pioniers hadden schier geen ander boek en zij leerden er alles uit; den weg naar den hemel en hoe zich te gedragen in de eenzaamheid en onder hunne medemenschen. De degelijkheid der oude pioniers had geen andere oorzaak dan hunne deugdelijke bijbelstudie en hun geloof aan een God, die hoort naar het gebed! Hoe zouden ze het ook zonder gebed in de huilende wildernis hebben uitgehouden?

Terecht wordt van dit Amerikaansche volk gezegd hunne drie beschermengelen zijn: hun Bijbel, hun Zondagsviering en hunne scholen!

Thans zijn al deze onafzienbare wouden uitgebrand en omgewoeld en staan prachtige woonhuizen, ja zelfs paleizen, waar eertijds de armzalige blokhuizen der eerste pioniers werden gevonden. Die het niet weet of hoort komt er niet achter, dat hier zooveel tranenzaad is gestrooid, maar God en zijne engelen hebben ze aanschouwd, die kloeke mannen en vrouwen, die als voorloopers van beschaving en godsdienstige ontwikkeling, jarenlang hebben dienst gedaan!

Als maar zij, die op hun graf bloeien, niet ontaard worden van hun eenvoudig geloof, hunne praktische werkzaamheid en hun liefde voor het huisgezin! Maar keeren wij nu naar de familie terug.

Wij hoorden onlangs van verhuizingsplannen. Daar moeten we meer van weten.

III.

EEN VERHUISBOEL MET VERONGELUKTE JENEVER.

Eindelijk was dan het lot van Indiana beslist. In het Congres waren de meeste stemmen er voor geweest het tot eenen vrijen staat te verheffen. Nu was weer een nieuwe landverhuizerskoorts in velen gevaren, die meenden in het schoone, vruchtbare en nu ook zoo geheel vrije Indiana, gouden bergen te zullen vinden. Dit laatste verwachtten nu Lincoln en zijne vrouw wel niet, maar zij meenden toch als er eenige kans op vooruitkomen in deze wereld voor hen overbleef, dan ten minste Kentucky te moeten verlaten. In het najaar van 1816, (dat was voor Indiana het jaar der vrijheid), maakte de verhuizing derwaarts een onderwerp van voortdurend gesprek uit tusschen Thomas Lincoln en zijne Nancy.

„Laat de oogst maar binnen zijn, dan verkoop ik mijn huis," zeide de eerste.

„Indien gij maar een kooper vinden kunt, Thomas," was het antwoord. „Er zijn tegenwoordig meer menschen, die van hier vertrekken dan die zich hier neder zetten."

„Zijt gij dan vergeten, dat buurman Gallaher over dien man sprak, welke zoo gaarne mijn huis zou willen koopen en zich hier vestigen?"

„Nu, ik weet dat nog wel; maar hoe lang is dat wel niet geleden, dat Gallaher het ons zei, en wij hebben nog niemand gezien; daarbij als gij dit jaar nog weg wilt, dan zult gij u ook moeten haasten.”

„Och, er zal nog wel een kooper komen”, antwoordde Thomas Lincoln.

„Zoo de Heer het goedvindt, dat wij van hier gaan, zal Hij zelf ons wel iemand zenden”, sprak Nancy, en daar bleef het dan vooreerst bij.

Daarbij ging nog een onrustbarende tijding door het land van Kentucky, nl. dat de regeering de meeste koopbrieven niet erkende, welke daar in der tijd waren afgegeven. ’t Was reeds gebeurd met erfgenamen van kapitein Boone, dat zij hun wettig gekochte en betaalde akkers weer moesten afstaan. De vrees bekroop onzen vader Lincoln, dat indien hij nu niet ondershands verkocht, hij in het vervolg er wel eens even kaal kon afkomen als de Boones, en hij had toch al zijn zuur verdiend geld en al zijn zweet in deze hoeve gestoken.

Het duurde nog tot het midden der maand October, toen onverwachts zich iemand bij onzen Thomas aanmeldde om hem van zijn huis af te helpen. Na eenige woorden kennismaking bleek die man niemand anders te wezen dan de lang verwachte vriend van buurman Gallaher. De man heette Colby.

Het gedoente stond Colby best aan en de omtrek kwam hem voor zijne zaken niet ongelegen, maar er was een „maar” bij.

„Wel, heerschap!” riep Thomas, die blijde was, dat zijn wensch nog ter elfder ure zou vervuld worden, „waarom slaat gij dan niet toe? De prijs is billijk genoeg: drie honderd dollars, is dat te veel? Er gaat toch niets af.”

„Ik zal niet zeggen, dat het te duur is,” zei Colby;

„maar mijn bezwaar bestaat hierin, dat ik geen geld heb.”

„O, wee! dat is erger. Hoe kunt gij er dan nog aan denken om te gaan koopen? Zonder geld koopt men toch niet?”

„Ja en neen, beide is waar; zei Colby met een nadenkend gelaat.” Ik zal u eerlijk en oprecht alles zeggen. Wanneer ik maar geld gehad had dan zou ik ook wel eer bij u geweest zijn; maar ik heb dit laatste jaar al mijn koren verstookt tot brandewijn en jenever. Een groot gedeelte daarvan is reeds verkocht; maar er blijven mij nog verscheidene vaten over. Deze meende ik ook te verkoopen vóor October in het land kwam, dan had ik u daarmede betaald, begrijpt ge? Dit is nu eenmaal tegengeslagen. Ik zie geen kans meer dit jaar iets met den drank te doen.”

„Zoo, dat is erg; maar wat kan ik daaraan doen?” zei Thomas onverschillig.

„Wel, gij zoudt van mij eenige vaten drank in betaling kunnen nemen, en de rest in geld.”

„Ik? wat zal ik in Indiana met dien jenever doen?” vraagde Thomas Lincoln weder onwillig.

„Wel verkoopen. En dat met groote winst. Daar waar geen branderijen zijn, kunt ge ze immers veel duurder omzetten dan hier?”

„En het vervoer?”

„Niets vervoert men gemakkelijker dan een vat jenever. 't Zij op een vlot of in een schuit of op een wagen, 't gaat altijd goed.”

„Hoor eens, heerschap, blijf hier eens wat staan en bekijk het blokhuis eens nauwkeurig van buiten, dan zal ik er intusschen eens met mijne vrouw over spreken.”

Zoo gezegd, zoo gedaan! Thomas naar binnen om met Nancy te raadplegen. De goede ziel zette groote oogen

op. Zij had haar man hooren zeggen, dat hij bij zijn handwerk ook handel wilde drijven, maar zulk een handel — daaraan zou zij het laatste gedacht hebben. Niet dat Thomas misbruik maakte van sterken drank; dat misbruik was toen onder die eerzame pioniers bij lange na zoo groot niet als eenige jaren later. Ook hoorde men toen nog niet van afschaffingsgenootschappen in de bosschen en hielden de landverhuizers zich aan het woord der Schrift: Alle schepsel Gods is goed, met dankzegging genomen zijnde. Dat sterke drank zulk een fel satanswapen was kwam niet bij hen op. In hun verre tochten door vochtigheid en koude diende een fleschje brandewijn vaak als medicijn. Maar moeder Lincoln zag toch wel met eenige bezorgdheid, dat haar Thomas zulk een groote hoeveelheid daarvan in huis zou hebben. En als de Indianen dat eens in den neus kregen, die zoo verzot waren op brandewijn en jenever! 't Was waarlijk niet alles. Zou dat nu de weg zijn, dien de Heere opende om naar Indiana te komen? Ze kon het maar half gelooven.

Thomas daarentegen had weer andere bezwaren. Hij was maar bang, dat die sterke drank hem zoo ontzettend veel zou kosten aan vervoer, en dat hij ze niet veilig en wel in Indiana bracht. Hij zelf kon er wel afblijven en zijne buren moesten zelf weten, of zij er veel of weinig van nemen wilden, 't was hem maar te doen om aan den handel te komen. Uit het een sproot het ander voort. Kortom, na eenigen tijd beraad, gedurende welke de vreemdeling geduldig als een hondje aan de deur bleef wachten, was Lincoln besloten, en de verkoop ging aan.

Veel had men daarbij niet te cijferen. Colby gaf twintig dollars aan geld, en voor de overige 280 dollars zou hij zenden 400 gallons sterken drank in 10 vaten.

„En wanneer kan ik de woning betrekken?" vraagde de kooper.

„Den eersten November", was het antwoord.

„Goed, een week tevoren zend ik u de tien vaten!" en Colby vertrok.

Onze kleine zevenjarige Abraham hoorde van den verkoop en verheugde zich in de verhuizing naar dat mooie land, waarvan hij zooveel gehoord had. Toen hinderde het hem ook nog niet, dat zijn vader diens huis voor sterken drank verkocht; maar later gaf het hem aanleiding tot menig goed woord in eene matigheidsvergadering. De lezer houde ons ten goede, dat wij daarop ook nog terugkomen.

Nu alle handen aan het werk om voor de reis klaar te komen. Het eerste wat Lincoln hebben moest was een vlotboot of platboomd vaartuig, waarmede hij de rivier opvaren kon, en waarop al zijn huisraad en zijn nieuwe industrie konden worden geplaatst. Zulk een boot had hij vroeger wel meer gemaakt en was er zelfs eens, in dienst van zekeren Izaäk Brish, mede naar Orleans gevaren. Toch kostte het werk hem meer dan acht dagen.

Dagelijks bewonderden Bram en zijne zuster de groote vorderingen, die de boot maakte, en moeder bad iederen avond opnieuw om hulp van boven en mooi weer voor de reis. Zoo kwam de dag, waarop de tien vaten arriveerden. Ze werden onmiddellijk op het vlot gezet, en lieten zich zeer gemakkelijk handteeren. In het midden had Lincoln een open ruimte gelaten, waarin al zijn timmermansgereedschap, zijn schaafbank, zijne bijlen, hamers, ook potten, ketels en alle metalen dingen konden worden geborgen. Dat Bram hard meêwerkte en ieder oogenblik met zijne vlugge beenen de boot op en af sprong, behoef ik u niet te zeggen. Zoo iets is voor jon-

gens een kolfje naar hun hand. Hij was een gezonde, sterke jongen en ging telkens aan moeder in het blokhuis vertellen wat al heldendaden hij bij vernieuwing had uitgevoerd.

Gaarne was hij nu ook met vader mede vooruit gevaren om de nieuwe woonplaats op te zoeken en dan moeder en de kleine Sara te komen afhalen. Maar dit vergunde vader niet. Bram moest bij moeder blijven en op haar en zusje passen, haar helpen in de hoeve, gij begrijpt dat hij ook dat wel doen wilde, want de gedachte moeder alleen te laten was ook verschrikkelijk.

Na een goed morgenbrood, een hoofdstuk uit den huisbijbel en een hartelijk gebed, waarbij geen der acht oogen droog bleef, omhelsde Lincoln de zijnen, greep den stuurstok ter hand, sprong aan boord van de vlotboot en liet buurman het touw losmaken. Statig dreef het vaartuig weg en werd van den oever nagewuifd en nageoogd zoolang het in het gezicht was. Het weder was prachtig, geen windje aan de lucht; het water in de Kreek en de Fork was spiegelglad en zelfs de Ohio vertoonde geen enkel boos golfje.

Vol moed zette Lincoln de reis voort, en reeds lag een deel van den weg achter hem, toen zijne boot geheel onvoorziens tegen een voorwerp stootte, dat in het water dreef. De schok deed een der jenevervaten omkantelen; dit vat rolde naar de andere zijde en maakte dáar de boot te zwaar, zij verloor haar evenwicht en zou omgeslagen zijn. Gelukkig, dat moeder en de kinderen dit niet zagen, wat zouden zij een angst hebben uitgestaan; maar ook gelukkig, dat daar juist volk aan den oever bezig was, dat Lincolns moeielijke positie bemerkend, hem toeriep:

„Spring gauw naar de andere zijde over, dan komt de boot weer recht te liggen:"

Thomas deed dit, maar nu rolde het vat ook weer naar den anderen kant en alsof het 't varen op een vlotboot zat was, daar glipte het eensklaps overboord. Deze onvoorziene omstandigheid deed het broze vaartuig nogmaals kantelen en nu was er geen tegenhouden meer aan, al wat er op stond ging naar de diepte en de schipper met stuurstok en al ging meê.

Hij zou voorzeker verdronken wezen en niemand der zijnen had hem aan deze zijde ooit wedergezien, indien de goede God niet de gebeden bij het afscheid had verhoord. De mannen van den oever kwamen te hulp met hunne booten. Ze waren op het water gewoon en brachten den armen drenkeling gelukkig nog levend op het droge. Goddank! vader Lincoln was gered.

„Het is hier geen goede plaats om om te slaan," zeiden die lieden goed gehumeurd. „Het water is hier wel vijftien voet diep!"

„Met uw welnemen, mannen," hernam de geredde, terwijl hij zich het water uit de kleêren schudde, want hij droop als een fontein; „met uw welnemen, het was hier juist de beste plaats om om te vallen, want hier zijn redders en helpers, en die vindt men niet overal. Hartelijk dank! mannen! Hartelijk dank!"

„Gij zijt een brave kerel!" antwoordde het volk, „en nu zullen wij ook ons best doen om nog van uw boeltje te redden wat te redden is."

Met groote moeite haalden zij nog menig nuttig voorwerp op; zijn bijlen, zijn timmermansgereedschap, een paar kookpotten en braadpannen en ook nog — drie vaten sterken drank werden uit de Ohio opgevischt. De andere zeven tonnen dreven weg of waren verongelukt. 't Was dan ook zeker beter, dat daarop de visschen getrakteerd werden dan de menschen. Zoo kwam hij dan voor een

groot deel van den verkoopprijs zijner woning af. Voor een paar honderd dollars jenever kwam nooit meer terecht. Voor een kleinen tachtig gulden bleef in zijn bezit.

Ziet ge wel lezer, dat er toch geen zegen is bij dat goedje! Of Lincoln dit ook vond? Dat geloof ik nu juist niet; maar hij redeneerde zóo bij zichzelven: „Ware ik in Keutucky gebleven dan zou het mij wellicht ook als Boones erven zijn gegaan en ik had niets gekregen; nu heb ik toch nog wat. Hij nam de zaak dus wel van de lichtste zijde óp en dat moet een pionier ook doen; want anders kan hij dat onmogelijk wezen.

De redders gaven hem nu bovendien nog een goeden raad. Zij zeiden hem hij moest te Thompson's Ferry aan land gaan en dan de reis naar het binnenland per wagen vervolgen. Zoo geschiedde het dan ook. Zonder verdere ongelukken of tegenspoeden kwam hij te Thompson's Ferry aan en legde daar zijne boot aan den oever vast. Niet lang had hij daar eens rondgegluurd of hij ontmoette een man, met name Posey, die een jok sterke ossen en een goeden wagen bezat. Deze liet zich overhalen hem met zijne bagage achttien mijlen ver naar Spencer County te brengen en zou als betaling voor die moeite de vlotboot krijgen. Dat was voor Lincoln een goede zaak, aangezien deze nu ook niet meer wist wat met zijne boot aan te vangen en Posey was er om verlegen.

Met langzame maar stevige voetstappen schreden de gehoornde trekdieren voort.

„Weet gij den weg nauwkeurig?'' vroeg Lincoln.

„Wij zullen den weg zelf moeten maken,'' was het antwoord. „Onze bijlen zullen daarbij te pas komen.''

„Dat spijt me. Zijn hier dan nog geen nederzettingen? Woont hier nog geen enkel kolonist?''

„Ja, voorzeker; hier en daar zullen wij er reeds eenige

vinden en die zullen blijde wezen u te zien, antwoordde de ossendrijver.

„Hoe ver zullen wij door het kreupelhout moeten heen werken?" vraagde Lincoln weder.

„Ja, nog al een heel eind; het is hier een echte wildernis!"

De arbeid viel inderdaad zwaar en zuur. Maar 't viel toch nog meê. Verscheidene dagen hadden zij noodig om een weg van achttien mijlen eerst te maken en daarna door te trekken. Had Lincoln dit vooruit geweten, hij ware stellig gebleven waar hij was; maar nu was het: vooruit! Een pionier keert nooit ter halver wege. Een paar mijlen vóor zij aan de plaats hunner bestemming genaderd waren kwamen zij aan een ruime, nette hut, waar een zeer gastvrij kolonist woonde, die hem hartelijk ontving en allerlei ververschingen voorzette, welke zij in deze wildernis maar nauwelijks hadden durven verwachten.

De man verhaalde hoe bekend hij in deze streek was en bood zelfs aan met hen mede te gaan om aan Lincoln een zeer geschikt punt te wijzen, dat hij vroeger zichzelven tot eene woonsteê had uitgekozen. Ook verhaalde hij van vele nieuwe aankomelingen, die reeds aan 't bouwen waren, en anderen, die hij binnen kort verwachtte. Nu was onze moede reiziger bijzonder verheugd en dankte Gods Voorzienigheid, welke hem bij deze hut had gebracht. Er waren dus goede vooruitzichten. Lincoln bracht zijn goed in veiligheid, merkte de plaats, die hij uitverkoren had, en keerde daarna te voet terug om vrouw en kinderen te halen. De boer met zijne ossen was reeds weder vertrokken.

Na een moeielijke voetreis altijd met de bijl in de hand, drie dagen en drie nachten lang, bereikte hij weder de

oude verkochte woning aan de kreek. Wat waren de zijnen verblijd, en wat zaten Bram en zijn zusje met ingehouden adem te luisteren toen hij alles vertelde, terwijl moeder de handen eerbiedig vouwde en de oogen naar boven sloeg om God te danken voor de redding van haar dierbaren echtgenoot. Ook haar speet het verlies van den jenever niet. 't Was alles ten beste bestuurd.

En nu moesten ook de anderen volgen. Weder werd een vlotboot geladen met allerlei houten huisraad, de bedden werden evenwel op den rug der beide paarden gebonden, waarop moeder en de kinderen reden. Het vee werd gedeeltelijk op de boot gezet en gedeeltelijk vooruit gedreven. Daar zette zich de karavaan in beweging. Het afscheid van vrienden en buren was innig, en daar ging men de onbekende toekomst tegen — een onbekende toekomst, maar met geen onbekenden God!

IV.

HOE EEN PIONIER ZICH WEET TE BEHELPEN.

Hoe jammer, dat die mooie karavaan niet midden in den zomer of minstens in de zoele lentedagen in dat beloofde land van Indiana aankwam. Maar o wee! 't was half November, de gure winter stond voor de deur en klopte reeds aan. Wat spreek ik van een deur? De familie Lincoln zou zich gelukkig gevoeld hebben als die winter aan hare deur had kunnen kloppen. Er was echter geen deur en geen venster, geen schoorsteen, geen muur, geen dak. Prachtige boomen, o ja! die waren daar; eiken en walnooten, en beuken, en hazelnooten en wat niet al. In die boomen nestelden duizenden vogels en zongen en piepten dat iemand soms hooren en zien verging. Onder die boomen steeg vrouw Lincoln van haren klepper en haar man hielp de beide kinderen. Ze waren bij hun vriendelijken buurman geweest, die hen recht hartelijk had verwelkomd, maar Lincoln wilde hem niet lastig wezen en nam daarom zijne zaken in ontvangst en trok naar de plek waar hij wonen zou. Nog vóor den avond eene hut te bouwen ware onmogelijk geweest, zelfs al hadden alle balken en blokken gereed gelegen. Maar dat bedoelde

Lincoln ook niet. Hij wilde zich vooreerst behelpen met eene schuur van dunne boomstammen aan elkander getimmerd met een planken dak, slechts aan drie zijden toe, aan den voorkant open.

Maar kan men daarin den winter doorbrengen? Alles kan wat moet en een kolonist vraagt niet wat kan; hij moet de dingen maar nemen zooals ze zijn. Wel had hij met eene hulp van anderen in weinige dagen een goede hut kunnen bouwen; maar hij wilde nu slechts voorloopig onder dak wezen, en dan de hut eens heel mooi maken. In zulk een schuur vindt dan immers ook het vee zijne stalling en dat brengt ook warmte aan.

Welnu, daar werden vier groote palen in den geond geslagen en die met dwarsbalken aan elkander verbonden. Langs die dwarsbalken werden nu andere palen of stammetjes neergezet en daaraan vastgespijkerd. Het dak met balken en planken voorzien, en alles met wat modder saamverbonden, en alle reeten toegestopt. Daarin kwam nu de bezitting van Thomas Lincoln.

De nood is de beste leermeester. 't Is onbegrijpelijk, lezers, hoeveel uitvindingen en ontdekkingen geboren zijn; enkel en alleen uit den nood. Als men zich behelpen moet kan men zich wel behelpen, en doet soms wonderen met een enkel zakmes.

De kleine Abraham Lincoln, die nu eerst acht jaren telde, werd hier een rechte pionier. Hij moest nu alles van voren af mede zien en doorleven, en meê aanpakken ook, en hij greep aan, hij kon zich nuttig maken, hij was vaders oudste zoon en zijn eenige. Zoo wilde hij dan toch ook toonen dat er wat van hem mocht worden verwacht. Wij zouden meenen, dat kinderen, die een winter in zulk een open schuur doorbrachten alle mogelijke ziekten moesten krijgen, en van long- of borst-

tering sterven. Het tegendeel was waar met Bram, hij werd sterk en gehard en leerde met den bijl omgaan, dat het een aard had.

Ook werd zijne vlugheid geoefend door dat hij dagelijks met zijne zuster circa een uur ver het drinkwater moest gaan halen, want het eenige, dat de natuur in Lincolns omgeving niet aanbood, was water. Aan eene school viel dezen winter niet te denken, en daarom kon hij nu zoo onafgebroken aan alles meêhelpen, ofschoon 's avonds bij het haardvuur altijd weder de Bijbel, de catechismus en het spelboek moesten dienst doen. De beide laatsten had hij zoo dikwijls doorgelezen, dat hij ze letterlijk van buiten kende, en ook uit den Bijbel kon hij menig hoofdstuk zonder haperen van begin tot einde opzeggen. Hij wist, dat er nog meer boeken in de wereld waren, maar of het er veel of weinig waren was hem onbekend, en het meest onoplosbare raadsel hoe hij er ooit aankomen zou.

Zoo legde hij zich dan maar toe op wat wij het schrijnwerkers-ambacht zouden noemen — als gij het u maar niet te fijn voorstelt. De tafel bestond dusverre uit een dwars doorgespleten stuk boomstam, waarin aan de ronde zijde vier diepe gaten waren geboord, zoowat twee aan twee op gelijken afstand. In die gaten waren knuppels of balkjes gestoken, die voor pooten dienst deden. Men ziet zoo iets wel eens als een hakblok voor de slagers op onze dorpen. De stoelen hadden ieder drie dergelijke pooten in een dikke schijf hout gestoken, en een plankje van een paar handen breed op deze zitting rechtovereind aangebracht, bij manier van rugleuning. Men gebruikt zulke temptatie-werktuigen onder ons wel eens om kinderen te leeren rechtzitten. Zoo had men ook van die prachtige hoekbuffetten, hier en daar in een hoek werden eenige planken boven elkander aangebracht, door spijkers in de

balken bevestigd. Maar nu de mooie, groote hut zoo prachtig zou worden gebouwd, moest er ook beter huisraad komen, en het meest kwelde Lincoln zijne hersens, wat hij toch wel in de vensterruiten zetten zou in plaats van glas; want dat was voor geen goud te bekomen.

„Waar praktiseert ge toch zoo over, vader?" zei Bram.

„Ik moet glas in de ruiten hebben en er is geen glas in het bosch."

„Zijn boomblaren niet goed, vader?"

„Boomblaren, die zijn niet doorschijnend."

„Papier dan?"

„Ja, maar papier is te onsterk; als het regende zouden de papieren ruiten instorten. Ook is papier hier bijna evenzoo onmogelijk te bekomen als glas."

Brammetje had nog wel wat willen noemen als hij nog maar wat geweten had, maar vader sprong opeens op en riep: „Dat zal ik eens probeeren?"

„Wat zult ge probeeren, vader?" vraagde Abraham. Maar vader was reeds aan den buitenkant der schuur waar juist een geleerd varken hing, dat dien avond moest worden afgehakt. Hij sneed het vel, dat het vet bedekt, af, bekeek het tegen het licht, en wilde daarmede de proef doen. Zoo spijkerde hij dan zeer voorzichtig deze dunne huidbladen over het raam, dat in twaalf ruiten verdeeld was, en inderdaad toen het droog en hard geworden was had het wel iets van glas. Men kon er ten minste door kijken. Abraham was niet weinig grootsch op zijns vaders uitvinding in dezen.

Nu werd er ook een knappe deur gemaakt met goede sluiting; en eene tafel van planken met eene schuiflade daarin, waarin moeder de lepels en vorken, messen en scharen bergen kon. Een viertal fijne stoelen moest er nu ook bij komen. De zittingen waren van hout maar

met gevlochten matwerk bedekt, waarbij Bram en zijn zusje hunne kunst in het vlechten getoond hadden. Ook de leuning bestond nu niet meer uit een plank, maar uit fatsoenlijke sporten met knoppen daarop. 't Was maar jammer, dat die matjes zoo spoedig sleten en die knoppen weldra braken. Ook een ledikant of bedstede werd in een hoek der nieuwe hut opgericht. De balken, waaruit het bestond, waren in den muur vastgestoken en daarover lagen eenige onderlagen van gezaagde planken. Een bedgordijn was al te groote weelde, voor kinderen behoorde zelfs een bed tot het overtollige. Bram sliep jarenlang op den planken vloer van de zoldering in een deken gerold, maar 't heeft hem geen kwaad gedaan. Kasten gebruikten de kolonisten bijna niet, zij hadden maar groote spijkers bij manier van kapstokken in den houten muur geslagen, daaraan hingen zij hunne kleederen, gereedschappen, provisie, enz. Vrouw Lincoln had bij dit alles voorbeeldige orde, en dat gaf aan hare woning een huiselijk aanzien. Verbeeldt u: die muur bij het bed is bedekt met de kleederen der familie, die in bonte afwisseling aan grootere of kleinere pinnen hangen. Een andere muur achter den Hollandschen oven is behangen met braadpan, aschschop, koekepan en al wat van dien aard gebruikt wordt; de derde muur toont u een paar heerlijke hammen, een partij- worst of zijden spek, en de vierde heeft een dreigend aanzien wegens het twee of drietal geweren, dat altijd geladen is, den bijl en het vischtuig.

Nog moest een deel der hut den korenmolen bergen, waarvan wij vroeger spraken, en het gereedschap van den timmerman mitsgaders zijne schaafbank. Geen wonder dat Lincoln hem achttien voet lang en zestien voet breed had gemaakt! Maar hij had het niet van zich kunnen

verkrijgen daarin eene afzondering te maken of eene scheiding te plaatsen bij wijze van slaapkamer. Alleen Abraham had een vrij slaapvertrek. Hij klom langs een ladder naar de zoldering, en had daar het veld ruim.

Dat is de hut in Indiana, waarin de later zoo groot en beroemd geworden Abraham Lincoln twaalf van zijne levensjaren doorbracht, en wel van zijn achtste tot zijn twintigste jaar. Zij werd gebouwd niet ver van het tegenwoordige dorp Gentryville. Lincoln kocht van het gouvernement tachtig acres land, voor twee dollars de acre. De helft daarvan betaalde hij dadelijk, de andere helft heeft lang op afdoening gewacht. Hij groef in zijn weiland en was zoo gelukkig daar water te vinden, hetgeen vooral Abraham en Sara zeer veel werk uit den weg nam. De tuin werd goed verzorgd. Bram harkte er wel duizendmaal zijn naam in en gebruikte in het algemeen alle nat zand of allen modder, dien hij vond, voor schrijfpapier.

En waar waren de vaten jenever gebleven?

Ja, lezers, tot groote vreugde vooral van moeder Lincoln waren ze allen weg toen de nieuwe hut gebouwd werd. Eén vat had hij in zijn geheel overgedaan aan den ossendrijver, en de andere drank was bij kleinere of grootere hoeveelheden uit het huis verkocht. Maar het kwam de Lincolns niet in de gedachte daarvan nog meer op te doen, want de onmatigheid in het drinken was bij de kolonisten van Indiana grooter dan bij die, welke zij hadden verlaten, en vooral de jongelieden gedroegen zich vaak zeer lichtzinnig, zoodat die goede moeder haar hart vasthield voor haar lieven Abraham en hem onophoudelijk tegen den sterken drank waarschuwde.

„Lieve jongen,” zei ze dan, „de menschen worden dronkaards omdat zij beginnen het eerste glas te drinken; als

gij nooit begint te drinken zult gij ook nooit een dronkaard worden. God beware u voor dat ongelukkige vocht. Ik voor mij heb er hier reeds zooveel van gezien, dat ik mij schaam het ooit in huis te hebben gehad."

Och, dat bekommerde moederhart zou niet zooveel jaren meer voor hare lievelingen kloppen. Het eerste jaar van voorspoed in de nieuwe hut ging voorbij en daar kwam allerlei tegenspoed aanzetten en wel in zulk eene ophooping, dat de familie dreigde onder te gaan. De zomer van 1817 was voorbijgegaan en telkens kwamen nieuwe kolonisten hunne eenzaamheid verminderen. Vooral groote vreugde verwekte de komst van Thomas en Betsy Sparrow, die vrouw Lincolns bloedverwanten waren. Toen zij aankwamen had Lincoln de nieuwe hut betrokken en kregen zij de oude schuur tot voorloopig verblijf. Dennis Hanks, die tante zeggen moest tegen Betsy Sparrow, was bij hen in huis en had den tocht mede gemaakt. Inderdaad, dat bracht levendigheid en Thomas zeide, dat hij in lang geen spreeuwen op het dak gezien had, wier komst hij met zooveel blijdschap had begroet als deze. Dat was een plagerijtje van hem; want gij moet weten dat de Engelsche naam Sparrow in het Hollandsch spreeuw beteekent.

Abraham was boven de wolken; hij vond in Dennis een speelkameraad en boezemvriend, want zijn neefje was maar weinig ouder dan hij. Dennis moest alles van hem zien, zijn spelboek het allereerst en ook zijne kalkoenen en jonge zwijnen! Geloof maar, dat zulk een aanwinst in de wildernis niet gering is voor een flinken levenslustigen jongen!

Maar nu komt de ellende. Er brak eene ziekte onder het vee uit, die door de kolonisten zeer gevreesd wordt: ze heet m e l k z i e k t e. De koeien, welke deze onzuivere melk

gaven en de menschen, die er van dronken, werden hevig krank, leden vele smarten en stierven veelal kort daarop. De kwaal was uitgebroken op een afstand van twintig mijlen; maar het gerucht had Lincolns blokhuis bereikt en niet weinig onrust gebracht. Het duurde evenwel niet lang of ook aan hunne deur klopte de ongewenschte gast. Beiden, Sparrow en zijne vrouw, werden gelijkelijk aangetast en op het ziekbed geworpen. Het was in den zomer van 1818.

Abraham hoorde het zijne zuster vertellen terwijl hij onder een boom in zijne boeken verdiept was en krulletters trok in het zand. Dat was eene ontsteltenis! Lincoln en zijne vrouw en andere buren hielpen wat ze vermochten, en kwamen met drankjes en geneeskruiden aan; een dokter was op veertig mijlen in den omtrek niet te bekomen. De krankheid duurde verscheidene weken, en de toestand bleef tusschen vrees en hoop hangende.

„Wij moeten ze in onze hut nemen, Thomas,” zeide eindelijk zijne vrouw, „dan kan ik ze beter oppassen.” Vrouw Lincoln had de Sparrows lief als waren ze haar eigen ouders en daarom past zij hen ook zoo getrouw op.

„Misschien is dat wel het beste; het komt mij voor, dat ze het niet lang meer zullen uithouden,” antwoordde Abrahams vader.

Zoo werden dan de zieken zorgvuldig naar de hut overgebracht en daar opgepast met kinderlijke liefde, terwijl menig gebed tot God werd opgezonden om hunne genezing. Maar beterschap kwam er niet. Binnen weinige dagen, ’t was in September, stierven beiden en lieten kommervolle betrekkingen achter. Abraham, Sara en Dennis schreiden uit alle macht en stonden daarna als versuft bij de lijken.

Abraham had menigmaal zijn vader van dooden en

stervenden hooren vertellen, maar nog nooit de werkelijke dood zoo dicht in het aangezicht gestaard. Hoe akelig is toch die dood en wat breekt zij teere banden!

Een halve mijl van de hut werd een allervriendelijkst heuveltje met mammoutboomen en cipressen tot kerkhof voor de lijken der dierbaren ingericht. Lincoln was de eenige pionier uit heel den omtrek, die in staat was een doodkist te maken. Hij begaf zich dan ook maar dadelijk aan den arbeid en met de spanzaag gewapend vervaardigde hij uit groen timmerhout de noodige planken tot eene wel wat ruwe maar toch doelmatige laatste woning. Zonder een lijkdienst of iets, dat er op geleek, kwamen de buren van verre en van nabij samen en legden de twee Sparrows in hun eenzaam graf.

En daarna keerde ieder weder naar het zijne, Abraham, Sara en Dennis naar moeder Lincoln om aan haar schoot eens uit te schreien.

„O, moeder!" riep Bram, „hoe naar is het nu hier! En wat is mijn hart bang en onrustig. 't Is mij net alsof er nog veel meer wegsterven zullen aan de melkziekte!"

„Des Heeren wil zal geschieden, mijn kind!"

V.

EEN LIJKPREDIKATIE OP MOEDERS GRAF.

't Was alsof Bram er een voorgevoel van had, dat hem het ergste boven het hoofd hing wat hem gebeuren kon.

Ettelijke dagen na de begrafenis van de beide Sparrows werd vrouw Lincoln plotseling ziek. Het was 's morgens om drie uur. Abraham lag gerust op den zolder te slapen naast zijn neefje Dennis, die nu geheel als kind in huis door de familie was opgenomen. Moeder Lincoln zag in hem eene vergoeding voor een zoontje Thomas, dat zeer vroegtijdig overleden was.

„Bram, Bram!" riep vader, zoo luid en zoo gejaagd, dat onze negenjarige knaap verschrikt overeind vloog.

„Wat is het, vader?"

„Schiet spoedig de kleêren aan en kom hier, ik heb u noodig."

Binnen twintig tellens stond Abraham daar en zag vader angstig voor het bed zitten, waarop moeder kermend neêrlag.

„Lieve jongen," zei ze, „loop eens spoedig naar onzen naasten buurman en vraag of vrouw Woods eens bij mij komt, ik ben zeér ziek."

„O moeder!" riep Bram. Hij dacht nog veel meer, maar sprak niets en liep als een haas naar vrouw Woods, om haar de treurige boodschap te brengen.

Abrahams moeder was in heel den omtrek bekend en bemind als een goedhartige, verstandige, behulpzame vrouw en daarom mocht ieder haar graag lijden. Niet alleen dat vrouw Woods onmiddellijk met Abraham medekwam, maar ook verscheidene andere buurvrouwen, die veel verder afwoonden, deden zich in den loop van dien dag in de hut der Lincolns vinden, en ieder bracht wat mede tot genezing of verkwikking. Aan hulp en bijstand ontbrak het niet.

Abraham deed wat hij noodzakelijk doen moest en keerde dan weêr aan moeders ziekbed terug. Hij zat daar neder en onttrok haar geen oog. Meestal lag zij met gesloten oogen, maar sloeg zij ze op, dan glinsterden Abrahams donkere kijkers haar tegen. Zij scheen evenwel te ziek om hem aan te spreken en hij durfde dat niet, uit vrees van haar te storen. Als hij naar bed ging omhelsde hij haar teeder en dan klonk het als muziek in zijne ooren: „Dag, Bram, ge zijt mijn lieve jongen." Vóór dag en vóór dauw was hij weêr beneden, ja, een groot gedeelte van den nacht, als hij den slaap maar niet vatten kon, lag hij door de kieren van den zoldervloer te gluren, of hij bij het licht van het haardvuur ook iets van moeder ontdekken kon.

De melkziekte had haar dan al bijzonder hevig aangegrepen. Zij had gewoonlijk tweeërlei beloop; òf het duurde weken aan weken, òf het liep af binnen weinige dagen. En zoo ging het ook met vrouw Lincoln. Op den 5den October blies zij den laatsten adem uit, zonder afscheid te hebben genomen van haren man, van haar lieven Abraham en Sara en Dennis. Zoo stillekens ging zij de eeuwige ruste in. Dat zij ingegaan was in de ruste, die voor Gods

volk aan de andere zijde is bewaard, daaraan twijfelde niemand; haar leven was een leesbare brief van Christus geweest. Maar de achterblijvenden bleven pijnlijk eenzaam in de groote hut in de wildernis achter.

Abraham was stom van enkel smart. Zijn neef verhaalt, dat nog weken daarna zijn gelaat een droevigen plooi had, alsof hij ieder oogenblik in tranen uitbarsten zou. Het scheen echter tot geen tranen te kunnen komen. Ook niet toen hij met vader planken ging zoeken en spijkers haalde om moeders laatste woning daarmede te timmeren, ook niet toen de buren van heinde en ver kwamen om bij de teraardebestelling tègenwoordig te zijn. Maar wèl toen de mannen de kist opgenomen hadden en naar den grafheuvel gedragen, toen zij daar in de diepte zonk naast die twee andere doodkisten, toen de aarde op die ruwe planken nederbeukte — toen schreide Abraham luid en stond daar als aan den grond genageld. Had hij de vrije keus gehad, dan zou hij mede de aarde hebben willen ingaan, want wat bleef er zonder die moeder voor hem nog over hier beneden?

Een der buren had den huisbijbel medegenomen en las een hoofdstuk uit Johannes' Evangelie bij het open graf en een ander trachtte een gebed te doen, maar 't ging gebrekkig, omdat de man niet gewoon was in het openbaar voor te gaan, en vooral ook omdat zijne aandoening zoo sterk was, dat hij nauwelijks praten kon. Tranen en zuchten waren daar in overvloed en Lincoln ging met zijn drietal de eenzame hut weder betrekken, nadat alle buren waren weggereisd. Nu eerst gevoelde hij ten volle wat hij had verloren en hij gevoelde dit bij den dag al meer.

Zoo ging de droevige winter langzaam en somber voorbij. Februari kwam in het land en Abraham vierde op den

12den zijn tienden geboortedag. Moeder hield er zoo van feestdagen in herinnering te houden, maar vader maakte daarvan geen werk. Hij zat daar met zijn hand onder het hoofd en was evenals Bram en de anderen stilzwijgend als moeders graf. Geen enkel vertelsel hadden de zijnen dien ganschen winter van hem gehoord. Nu evenwel brak hij plotseling het stilzwijgen af en sprak:

„Bram, gij moet eens een brief voor mij schrijven aan dominé Elkins. Gij kunt schrijven, niet waar?"

„O ja, vader, als gij mij maar zegt wat ik schrijven moet," was het gehoorzame antwoord.

„Bedenk het wel welk een gewichtige zaak het is een brief te schrijven — uw vader heeft dat nooit kunnen doen, maar gij kunt het, hoop ik, wel."

Het deed Abraham goed, dat hij hiermede zijn vader een genoegen kon doen en daarbij gevoelde hij zich gestreeld door de gedachte, dat hij tot zoo iets in staat zou wezen.

„Wat moet ik dan schrijven, vader?"

„Schrijf den domine alles van moeders dood — daar weet hij nog niets van en hij hield zooveel van haar. Vraag hem ons eens te komen bezoeken en dan een lijkpredikatie te houden op haar graf. Daar snakt mijn hart naar, jongenlief. Ik heb behoefte om eens weder eene preek te hooren, en waar zal die meer nut doen dan op het graf van zulk eene vrouw als uwe moeder was?"

„Wanneer moet hij komen?"

„Zoo spoedig als hij kan, Bram. Hij zal zijn eigen tijd wel weten."

„Als hij ook maar niet dood is?" zei Abraham met een zucht.

„Waarom denkt gij dat hij dood zou wezen?"

„Hij kan evengoed sterven als moeder en de anderen,

en evenals die gestorven zijn, zonder dat hij het weet, kan ook hij gestorven zijn, zonder dat wij het weten."

„Daarin hebt gij gelijk. Maar laat ons nu eens zien of gij een brief kunt schrijven. Gij moet ook wat vertellen van onze tegenwoordige woonplaats en onze hut en hoe het hier gaat — zoo wat van alles."

Abraham ging er op uit om papier, pen en inkt bij elkaêr te scharrelen. Dat duurde waarlijk langer dan het schrijven van den brief, hoe gewichtig die bezigheid ook ware, want hij moest er een half uur ver om naar Woods. In den namiddag was alles gereed en Bram begon. Een uur later kwam vader weder binnen.

„Is de brief al af? Laat eens hooren, jongen."

Abraham las duidelijk, hij had ook duidelijk geschreven. Dat er heel wat taalfouten in waren gebleven bemerkte Lincoln aan het lezen niet en hij had er bovendien ook geen verstand van. Maar de stijl was goed. 't Was inderdaad een aandoenlijk verhaal van het ziekbed, den dood en de begrafenis van die lieve moeder en daarbij eene beschrijving van het bosch, de hut, het vee, de buren.... Kijk, vader Lincoln zat in stomme verbazing zijn zoon aan te staren en knikte onophoudelijk goedkeurend met het hoofd, totdat Abraham ophield. Toen stond hij op, legde zijn zoon de hand op het hoofd en sprak in verrukking: „'k Had nooit gedacht, Bram, dat ge dat er zoo goed afbrengen zoudt. Ik hoorde wel meer brieven lezen van volwassen menschen, maar nooit zoo mooi als deze. Uws moeders verstand is in u gevaren, en ook haar vroom gemoed. Zoo'n brief te kunnen schrijven, jongen, is meer waard dan eene boerderij te bezitten!"

Aan Abraham sprongen de tranen in de oogen. Was het wegens de herinnering aan zijne moeder? Of door

de zenuwachtige inspanning van dit werk? Of wellicht van geprikkelden hoogmoed en eigenwaarde? Misschien wel alle drie tegelijk.

De brief werd aan den predikant Elkins gezonden, maar vóor vader Lincoln hem aan het rechte adres afzond kon hij de verzoeking niet weerstaan de pennekunst van zijn tienjarigen zoon aan onderscheidene buren te laten lezen, die er hun groote verwondering over uitspraken, en daar zeker geen vierdepart hunner in staat was een degelijk briefje op te stellen of te schrijven, zoo kreeg Bram het van dit oogenblik af druk er meê. En goedig als hij was wilde hij gaarne doen wat in zijn vermogen was om anderen te helpen; dat was ook al een goede erfenis van zijne lieve moeder. Langzamerhand werden nu ook zooveel brieven over en weer gewisseld, dat men er ernstig op bedacht was een postkantoor in deze wildernis aan te leggen. Abraham Lincoln was op eenmaal eenige voeten gerezen in de achting zijner oudere medeburgers, die een oog gekregen hadden voor zijne talenten, en later is het gebleken, dat zij zich niet vergist hadden.

Na veel omwegen bereikt de brief den leeraar der Baptisten en drie maanden later kwam hij in levenden lijve aan. 't Was voor Bram weggelegd hem het eerst te mogen begroeten. Op zekeren dag toen hij op twee mijlen afstands van de hut werk verrichtte, bemerkte hij op eenmaal het oude bruine blessepaardje, dat in het oude blokhuis in Kentucky zoo dikwijls op stal had gestaan of in de wei geloopen als zijn meester, de predikant, in de hut preekte. Waarlijk daar was de dominé. Hij zat als gewoonlijk in het zaal, in zijn donker gewaad met zijn breed geranden hoed had Bram evenmin moeite hem te herkennen.

De heer Elkins herkende op zijne beurt ook Abraham.

„Wel Brammetje, ben jij dat? Ben ik dan zoo dicht bij uws vaders huis.″

„Ja, dominé. Gij hebt dus mijn brief gekregen?″

„Uw brief?″ zei de prediker. „Gij bedoelt uws vaders brief?″

„Nu ja, maar ik heb hem geschreven!″ Men had Bram zoo menigvuldig en luid over zijn brief geprezen, dat wij hem nu maar niet al te kwalijk moeten nemen, dat hij er wel een beetje grootsch op was. Als moeder nog geleefd had zou dat anders gegaan zijn, die zou haar kind voor hoogmoed hebben gewaarschuwd.

Ook de dominé keurde Abrahams brief goed vooral toen hij hoorde, dat dit zijn eersteling was, en hij moedigde hem aan verder zijn best te doen. Zoo samen voortpratende kwamen zij aan Lincolns hut, die er werkelijk schilderachtig uitzag op zulk eene mooi plaats gelegen.

„O, dominé,″ zei Lincoln, toen de heer Elkins binnen kwam,″ de dood heeft hier veel verwoesting aangericht!″

„Ik weet, man, wat gij verloort, uit hetgeen gij hebt bezeten. Zij is bij God, en dien de Heer liefheeft, kastijdt Hij.″

„Het is dan ook mijne innige begeerte, dat gij een mooie lijkrede op haar houdt en mij en allen eens zeer ernstig vermaant; wij hebben hier niets van dien aard in de wildernis.″

„Welnu, dat wil ik gaarne doen. Waar zullen wij dan samenkomen?″

»De allerbeste plek is op haar graf,„ zei Lincoln, „ik zal u die plek laten zien, en in den zomer is er geen beter plaats voor samenkomst.″

Zoo werd dan ook besloten.

Het was nu Woensdag. Naar alle zijden werd bericht gezonden, dat op den aanstaanden rustdag op vrouw Lin-

colns graf eene prediking zou plaats hebben, en Dr. Elkins bracht in die dagen menig bezoek in de omliggende hutten om met de kolonisten over hun zielenheil te spreken. Abraham trok hem bijzonder aan en mocht hem overal vergezellen, waarvan hij natuurlijk veel voordeel trok voor verstand en hart.

Zondag brak aan. 't Was een prachtige dag, helder en warm. Twaalf à vijftien mijlen in den omtrek waren allen gewaarschuwd, en de pioniers hadden zich niet tevergeefs laten noodigen. Geheele huisgezinnen kwamen aan, vader, moeder, kinderen, van de oudste tot de jongste. Grijze hoofden vertoonden zich op den grafheuvel en moeders met hare zuigelingen aan de borst. Allen zaten neder onder de schaduw van de groote cipressen en mammoutsboomen rondom een in allen haast opgeslagen predikstoel of platform, die vlak voor de drie graven door onzen timmerman was opgericht. Abraham had er den familiebijbel heengedragen en op de lessenaar gelegd, die met een witten doek was behangen. 't Was inderdaad een grootsche gebeurtenis, zulk een hagepreek onder de pioniers, de eerste in dit deel van Indiana.

Dominé Elkins was een zeer ernstig man en de gelegenheid, waarbij hij sprak, verhoogde nog den ernst en de wijding zijner toespraak.

Hij wees op de graven aan zijn voet en van die graven naar den hemel, die helder en blauw tusschen het groene looverdak heen gluurde, en waaraan de gouden zon in al hare heerlijkheid schitterde. Hij sprak van de ruste, die voor Gods volk overblijft en waarin vrouw Lincoln nu reeds maandenlang deelde, maar ook over de rust in gemeenschap met Hem, die gezegd heeft: „Komt allen tot Mij, die vermoeid en belast zijt en Ik zal u rust geven!" Dat pioniersleven was wel ter dege een vreemdelingsleven op

aarde, een tocht door de woestijn; maar er viel manna uit den hemel en er vloeide water uit den rotssteen, Christus, voor alle hongerenden en dorstenden naar de gerechtigheid.

Inderdaad, die prediking deed kracht. Velen zaten met betraande oogen, allen hielden schier den adem in; maar vooral Abraham gevoelde zich als aangegrepen met kracht uit de hoogte door Gods eigen hand. Die preek heeft hij nooït vergeten en hier voor het eerst begon hij iets te beseffen van het leven in gemeenschap met God, waarop de eeuwige ruste volgen moet. Menigmaal ging hij in latere dagen bij treurige of sombere buien naar den grafheuvel en overdacht op die dierbare plek dit aangrijpende Godswoord.

Wijd en zijd weergalmde de omtrek van de liederen, waarmede de prediking afgewisseld en gesloten werd, en na het slotgebed verdrongen zich velen om den prediker en Lincoln, om hen beiden te bedanken voor dezen dag — den besten zooals zij zeiden, dien zij nog in de wildernis hadden doorgebracht.

De lijkpredikatie op moeders graf was voor Abraham Lincoln de eerste preek, die hij met belangstelling hoorde, en die een bepaalde richting aan zijn leven gaf. Ofschoon hij in later tijd dikwijls schroomvallig was om te belijden: ik ben een Christen — zoo moest hij toch erkennen, dat de vreeze Gods zijn eerste jeugdige schreden bewaakte. En welke preek hij later ook hoorde, die hem trof of die hij mooi vond — hij moest altijd erkennen, dat die van den eenvoudigen Baptisten-prediker Elkins op moeders graf de mooiste was geweest.

VI.

BUNYANS CHRISTENREIS, HET EERSTE BOEK, DAT ABRAHAM VAN ZIJN VADER PRESENT KREEG.

't Zou voor die landverhuizers goed en nuttig geweest zijn, wanneer zich voortdurend een leeraar onder hen had kunnen bewegen; maar dat gebeurde in die dagen slechts hoogst zelden. De leeraars trokken meest rond, uren in den omtrek, en kwamen slechts zelden terug. De lieden in Indiana hadden het hoog noodig eens ernstig te worden vermaand, want, zooals wij reeds vernamen, de lichtzinnigheid en dronkenschap namen steeds toe naarmate de plaats meer bevolkt werd, en men hoorde ook nu en dan van diefstal, dat vroeger onder de pioniers nooit voorkwam. Voor Lincoln hadden allen nog al tamelijk ontzag, zijne vrouw had in groote gunst gedeeld, en zijn Abraham werd nu bewonderd en gevleid wegens zijne pennekunst, zijn lezen en rekenen. De meeste lieden waren dan ook zeer dom en onwetend, en wroetten maar als mollen in de aarde. Sedert den dood zijner moeder was Abraham met velen in aanraking gekomen en had hij bemerkt hoe gering hunne kennis was. Ofschoon een tienjarig knaapje was hij hen allen de baas af in oordeelen en redeneeren. Zijn natuurlijke bescheidenheid hield

hem eerst terug zijn oordeel uit te spreken of met groote menschen meê te praten; maar nu ieder na zijn moeders dood meer belang in hem stelde, hem iets vriendelijks wilde zeggen of hem troosten, verloor hij die bedeesdheid geheel en werd een aangename babbelaar aan den haard. Hij had in zijn vader dan ook een meester in het vertellen, en van die kunst was een groot deel op hem gekomen.

Overal waar Lincoln wegens zijn handwerk of zijne boerderij verkeerde, vraagde men hem naar zijn lieven jongen, en prees hij hem wegens vlugheid en gehoorzame liefde. Dan deed hij nog wel eens wat voor de kinderen op, ook voor Sara, die nu, zoo jong als zij was, het huishouden moest waarnemen.

Op zekeren avond kwam vader van de reis thuis.

„Zie eens, Bram, wat ik onderweg gevonden heb. Dit is voor u.” Dit zeggende stak hij een boek omhoog.

„Gevonden! Onderweg gevonden!” zei Abraham, en men kon aan zijn gezicht zien, dat hij meende vader had het zoo langs den weg op den grond vinden liggen.

„Nu ja, gevonden,” herhaalde vader. „Bij een der kolonisten, die er twee had en mij dit boekdeel heeft verkocht. Het is oud, maar goed onderhouden.”

„O vader, is het een mooi boek?”

„Ja, een zeer mooi boek. Ik heb het nooit gelezen; maar reeds in mijne jeugd hoorde ik het als zoo mooi en zoo nuttig prijzen. Gij moet het mij maar eens voorlezen als de avonden komen.”

Dat was een heerlijk geschenk! Abraham las den titel: „Christens reize naar de eeuwigheid door John Bunyan.”

O, dat moest een mooi boek zijn. Het was het eerste presentje, dat hij van zijn vader kreeg, en hij viel er al dadelijk op aan, zooals anderen van zijn leeftijd op koek of taarten. Abraham las wat hij las ook terdege goed. Hij

moest het alles zeer goed weten en goed verstaan. In het eerst viel hem dit wel moeielijk, maar toen hij den draad gevat had, was het wonderlijk hoe goed hij alles wist uit te leggen. Zijn groote bekendheid met de Heilige Schrift was hier dan ook mede oorzaak van.

Bunyans Christenreize is overigens, hoe uitnemend het boek ook wezen moge, nu geen bepaalde kinderlectuur, maar Abraham was dan ook geen gewoon kind, en maakte een uitnemend gebruik van al wat hij wist. Die allegorische voorstellingen grepen hem aan en later bleek in zijne redevoeringen hoe diep de indrukken waren, die zij op hem hadden teweeggebracht.

Nog een ander boek bracht vader daarna mede als een geschenk van een vriendelijken kolonist, die van Abrahams briefschrijven had geprofiteerd. Het was het Fabelenboek van Esopus.

Gretig viel onze student er op aan. Al die dieren prikkelden zijne nieuwsgierigheid. Het onnatuurlijke, dat een dier praten en redeneeren kan als een mensch, stootte hem daarna ook weder af. Maar pas had hij begrepen wat een fabel is en waarom al deze dieren hier sprekend optraden, of hij was boven alle bergen met dit boek opgetogen, las het over en over, tot hij het van buiten kende en rustte niet vóor hij van elke fabel de ware bedoeling had leeren kennen.

Nu ging onze Abraham evenwel ook geheel op in zijne boeken en wat vroeger nog nooit gebeurd was, had toen plaats. Vader Lincoln had nooit zijn zoon behoeven te roepen om aan het werk te gaan, maar dat moest nu geschieden.

„Kom, Bram, berg het boek weg, 't is tijd," zei vader.

„Nog éen minuut, vader, ik wenschte dit even uit te lezen."

„Als het dan maar geen lange minuut is," bromde vader, maar Abraham hoorde het niet eens.

„Wilt gij nu het boek eens dadelijk toedoen? Goede jongens gehoorzamen dadelijk, men behoeft ze niet als vee te drijven?"

„Vee te drijven," herhaalde Bram in gedachten, „neen, wij gaan niet naar het vee, is het wel?"

Toen werd de vader ongeduldig: „Bram, dadelijk het boek weg en meê. Ge zoudt bedorven worden voor het werk, en daar moet het toch van komen. Ik heb half spijt, dat ik u die boeken gegeven heb; ze maken u lui."

Verschrikt bergde Abraham zijne kleinodiën weg en ging met vader meê, die dien dag over zijn ijver in het werk niet meer te klagen had. De beschuldiging, dat de boeken Abraham lui maakten, was onverdiend. Lui is hij nooit geweest en hij kon werken tegen de beste. Toen hij vele jaren later een krankenhuis bezocht, waar circa drieduizend gewonde soldaten lagen, en hij alle kribben rondging om ieder hunner persoonlijk de hand te drukken, maakte iemand de opmerking, dat zijn hand wel moede wezen zou, maar hij greep lachend een bijl, die daar buiten tegen een hakblok stond, zwaaide er mede links en rechts, kloofde met één slag een dikken knuppel en hield dat zware wapen wel tien minuten rechtstandig omhoog. „Zie eens," zei hij, „dat heeft mijn vader mij geleerd, dat is wat anders dan iemand de hand te drukken. Wie doet het na?"

Niet één was daar, die de macht had om dien zwaren bijl zoo lang rechtstandig omhoog te houden. En zoo ging het nu ook in zijne jeugd in de wildernis; niet slechts zijn verstand was vroeg gerijpt en zijn oordeel gescherpt, maar ook zijne spieren waren duchtig ontwikkeld, zoodat hij dingen doen kon, die andere knapen van zijn leeftijd

niet vermochten. Maar het werk met bijl en spade was nu niet naar zijn hart. Een buurman, tegen wien vader Lincoln zijn nood klaagde, dat zijn Bram zoo lui was geworden om aan het werk te gaan, nam den jongen een dag in zijn dienst en liet hem wel zooveel verrichten als een volwassen knecht. Toen deze arbeid naar eisch verricht was en hij hem 's avonds weêr naar huis zond, zeide hij tot hem:

„Nu, Bram, uw vader heeft u toch werken geleerd, daar heeft hij eer van."

„Ja, buurman," was Brams antwoord, „werken leerde vader mij wel, maar het werk liefhebben, dat leerde hij mij niet."

De buurman, die dit gezegde maar half begreep, mompelde: „Een vreemde snaak, maar degelijk en goed, hadden alle vaders maar zulke jongens! Daar komt zeker wat flinks van dien Bram, als hij in het leven blijft!"

De fabels van Esopus maakten intusschen Abraham Lincoln populair onder de jongelui. Als het dagwerk ten einde was en het jonge volkje zocht elkander eens op onder den groote mammoutsboom, die bij de smederij stond, dan moest Abraham aan het vertellen. Dat ging met die fabelen zoo gemakkelijk. De pelgrimsreis van Bunyan was te vroom om door zoo'n knaap als een uitspanning voor jonge lieden te worden verhaald, maar die fabelen leenden zich daar uitmuntend toe.

Pas waren ze samen, en had de eén of ander iets meegedeeld, dat dien dag gebeurd was, of Bram zei: „Dat is net als met de vos en de druiven," of: „Dat gelijkt wel wat op de fabel van den ezel en den leeuw."

Natuurlijk ging dan dadelijk aller stem op: „Wat was dat dan wel met dien vos en die druiven?" of: „Wat deed dan die ezel en die leeuw?" of iets van dien aard. Zoo

werd dan Abraham het middelpunt en begon te vertellen en uit te leggen. Soms helderde hij de fabelen van Esopus met geschiedenissen uit den Bijbel op. Of ook wel legde hij een bijbeltekst uit met een fabel. Dan kwam er weer eens iets van Bunyans Christenreis bij tepas. Abraham wist van alles partij te trekken om anderen te onderwijzen. In die dagen is de grond bij hem gelegd van dat merkwaardige redenaarstalent, dat hem later kenmerkte, en het vertellen van anecdoten, waarin hij zijn wedergade zocht, had waarschijnlijk ook wel zijn oorsprong in deze eerste boeken en het gebruik, dat hij er van maakte.

Hadden de jongelui op die manier met Abraham een nuttig en prettig uurtje gesleten, dan kwam, als het niet te druk was, de smid ook nog een poosje in den kring, en dan was het overheerlijk, want die smid had zooveel gereisd en zooveel ondervonden, en kon dit zoo mooi mededeelen, dat allen aan zijn lippen hingen. Hij kon net zoo mooi vertellen, meende Abraham, als vader; maar had op vader de gave van een stem vooruit, die klonk als een koperen bazuin. O, als die smid de zwarte gespierde armen ophief, de vuist balde, zulke felle donkere oogen opzette, en dan in het midden van het verhaal eener vijandige ontmoeting met Indianen of roovers, uitriep: „Ik zei: „Pak u weg, slangengebroed, of uw laatste uurtje is geslagen!" dan hield het gehoor den adem in; sommigen sprongen zelfs verschrikt op zijde als meenden zij, dat die zoon van Vulcanus het op hen gemunt had. Abraham verklaarde later dikwijls, dat hij zijne opleiding in de welsprekendheid grootendeels aan smid Baldwin in de wildernis te danken had; want Abraham verslond met ooren, mond en oogen al wat de man zei en deed.

Zijn neef Dennis Hanks ging hierin niet met hem mede. Voor Dennis was de ploeg alles en daarom schreef hij

ook later van hem: »Die Bram was te traag tot het werk; hij zat altijd maar te lezen, te schrijven en te rekenen, of maakte verzen, al te maal dingen, daar men weinig of niets aan heeft.″

De lezer zal het met mij eens zijn, dat Dennis hiermede in het oog van verstandige lieden veel meer eene afkeuring uitsprak over zichzelven dan over Abraham Lincoln. Toch leerde hij zijn neef later beter waardeeren en ook eens met andere oogen bekijken de „dingen, waar men niets aan heeft.″

Die beschuldiging van traagheid en lusteloosheid tot den arbeid in der tijd op den jongen Lincoln geworpen, was ten eenenmale valsch, dat spreekt vanzelf. Er is nooit een president der Vereenigde Staten geweest, die harder gewerkt heeft dan hij, soms wel achttien uren daags. En gij kent het spreekwoord: „Het kind is de vader van den man.″ Ware hij een lui kind geweest dan zou hij ook een luie man geworden zijn. Maar deze beschuldiging bewijst klaar, dat hij in geen goede omgeving was, dat hij verkeerde onder menschen, die niet in staat waren hem ten volle te begrijpen, al moesten zij ook erkennen dat er wat groots in dien jongen stak. Maar de Voorzienigheid voorzag hierin ook alweder wondervol zooals zij altijd doet, en wel op eene wijze, die wij, menschen. nu al weer niet bedacht zouden hebben, ja, die anderen kinderen wel eens smart en ellende brengt.....

Maar daarvan verhaal ik u in het volgende hoofdstuk. Daar wij nu toch aan de boeken zijn, zoo voeg ik hier nog bij, hoe zijne bibliotheek werd vergroot.

Neef Dennis was uit geweest en kwam vermoeid de hut binnen. Abraham zat als naar gewoonte in zijne boeken te suffen.

„Zoudt ge,″ zei Dennis, „de levensgeschiedenis van Washington wel eens willen lezen?«

„Nu vraagt ge dat nog? Van Washington, den vader van het vaderland! Waar is het? Hebt gij het?"

„Neen, vriend, het is te Andersons Creek. Daar liet men het mij zien — zekere Ramsey heeft het geschreven."

„En weet gij niet of ze het zouden willen uitleenen? Had ik dat geweten? Ik heb den smid wel over Washington hooren vertellen, wij zijn alles aan hem verplicht, naast God namelijk; hij heeft ons vrijgevochten, of liever hij was de aanvoerder in den grooten vrijheidsoorlog. Hebt gij gevraagd of ze het mij leenen wilden?"

„Ja, als gij er goed op past, kunt gij het wel krijgen. Komt gij bij gelegenheid daar eens voorbij, vergeet het dan niet."

Vergeten? Dat was ook een woord! Abraham Lincoln zou een boek vergeten, dan vergat hij nog eerder eten en drinken, slapen en werken — veeleer dan een boek. Den volgenden dag kon hij niet van huis. Nog een dag later ook niet; maar toen ijlde hij naar Andersons Creek en bracht het boek mede. Onderweg had hij nog eene ontdekking gedaan: „Robinson Croesoë" was ook in de buurt, en als hij „Washington" uitgelezen, en zonder vlek of rimpel terugbezorgd had, dan mocht hij ook „Robinson" komen halen.

Wie was blijder dan Bram! „Dit boek," dacht hij, „moet ik prompt van buiten kennen, opdat als ik het terugbreng, het toch mijn eigendom blijft."

VII.

DE STIEFMOEDER EN WAT MET HAAR MEÊKWAM.

Gewoonlijk denken de menschen niet vriendelijk over eene stiefmoeder. Vreemde zorg is liefdeloos, zegt men, en zulk een tweede moeder is een vreemde. Toch zijn er heel wat halve weezen, die deze bewering door Gods goedheid kunnen tegenspreken, maar wie ooit of ergens over eene stiefmoeder te klagen had, voor Abraham Lincoln was zij tot een rijken en uitnemenden zegen. Wellicht zouden alle gaven, die God het jongsken geschonken had, en die door zijn eigen vader en diens vrienden niet naar waarde konden worden beschouwd, verloopen zijn, of de gelukkige bezitter daarvan een moedeloos houthakker en hutbewoner geworden, wanneer niet juist die moeder door Gods liefde aan dit kind der Voorzienigheid werd geschonken, — eene vrouw, die hem doorzag, die hem innig liefhad, en die er hare vreugde in stelde hem vooruit te helpen. Het was December van het jaar 1819. Bijna veertien maanden was Thomas Lincoln weduwnaar geweest. Zijne Sara deed voor een twaalfjarig meisje haar uiterste best en Abraham was behulpzaam genoeg. Water koken, vuur aanleggen, de meubels reinigen, den vloer vegen, en wat al zulke

huishoudelijke zaken betrof, daarin deed hij voor zijn zusje niet onder, terwijl ook Dennis Hanks geen onderscheid maakte tusschen jongens- of meisjeswerk als het wezen moest. Wèl was het eten op tijd klaar en de wasch zindelijk aan kant gemaakt; maar zonder huismoeder ontbreekt toch in huis de rechte huiselijkheid, en vader Lincoln dacht er soms over of hij niet wel zou doen met het oog op zijne kinderen, die hij niet naar eisch opvoeden kon, een tweede huwelijk aan te gaan.

Daar vernam hij van een ouden kennis, dien hij op de markt ontmoette, dat Sally Bush, die met den pachter Johnson was getrouwd geweest, reeds vóor drie jaren weduwe was geworden. Zij woonde in Elisabeth-town in Kentucky, en was van Thomas nog een oude kennis. Vóor hij Nancy Hanks gekend had, was zijn oog op haar geslagen, maar hij achtte zich te arm om haar tot vrouw te vragen en weldra was de heer Johnson gekomen en had de schoone Sally ingepakt. Nu dacht onze Thomas Lincoln, dat hij niet beter doen kon dan bij de weduwe Johnson aan te kloppen, en hij deed dit niet tevergeefs.

Meent niet, lezers, dat Lincoln zijne bruid in de armoê vond. O neen, ze zat zeer netjes in haar gedoente en had prachtige meubels, waarvan de pioniers in Indiana geen denkbeeld hadden. Ook was zij eene fijn beschaafde, hoogst begaafde vrouw, die met alle recht eene dame heeten mocht. Maar wat zou Lincoln in zijn blokhuis met eene dame doen? Ziet, lezers, dat zouden vreemden nu ook gezegd hebben. Maar hij wist, dat zij arbeiden kon als de beste dienstmaagd, en dat zij zich alleen als dame vertoonde, wanneer zij onder andere dames verkeerde. De goede man was uiterst gelukkig, en huwde zijn nieuwe vrouw, reeds daags, nadat hij het „jawoord" van haar ontvangen had.

Ralph Browne, Lincolns neef, bracht de bruid met hare

vele goederen en hare drie kinderen — Johan, Sara en Mathilda — naar Indiana over. Er was een sterk vierspan noodig om zulk een zware vracht te trekken.

Daar kwam de stoet aan. 't Was inderdaad een groote feestdag, toen de nieuwe moeder introk. Bram had het nieuws met groote vreugde vernomen, en toen hij nu dien grooten wagen met al die kostbare meubels zag, zoo schoon als zijne oogen ze nooit tevoren hadden aanschouwd, en zooals hij zich nooit had kunnen verbeelden evenmin, was hij opgetogen. Begrijpt eens, de nieuwe moeder bracht een bureau mede, dat veertig dollars, d. i. honderd gulden, had gekost! Daarbij bezat zij een linnenkast, een tafel en zes stoelen, echt meubelmakerswerk uit de stad, schoone heldere bedden met fijne vederen gevuld, allerlei koper- en tinnegoed, dat als goud en zilver blonk, en allerlei nuttige ijzerwaren. Inderdaad, zoo iets was wel geschikt om Abraham en Sara groote gedachten te doen opvatten van de stiefmoeder! Zij twijfelden er hard aan of dit alles wel in hun hut, hoe ruim die ook ware, eene plaats kon vinden.

De goede vrouw won daarbij dadelijk aller harten door haar groote vriendelijkheid; zij trok de kinderen naar zich toe en liefkoosde hen. Zoo iets was Bram na moeders dood nog niet gebeurd en hij schreide van aandoening onder de warme kus der nieuwe moeder. Al dadelijk bemerkte zij ook, dat die jongen buitengewonen aanleg bezat. Zij zelve was, zooals gezegd is, eene goed opgevoede vrouw, die niet slechts lezen en schrijven en rekenen kon, maar ook liefde had voor poëzie en een fijnen smaak. En daarbij zag zij niet uit de hoogte neêr op al wat beneden haar stond, maar wilde zij ieder gaarne de hand reiken om hem voort te helpen.

Nu, hier was genoeg voor haar te doen. Hoe schilderachtig de hut daar ook lag, haar smaak had heel wat op

het inwendige aan te merken. Die ramen met reuzelvel inplaats van glasruiten voorzien, stonden haar tegen, en die aarden vloer beviel haar bitter slecht. Als het wat hard regende, kreeg men de modder in huis, zonder dat ze van buiten af ingedragen werd. Het eerste, wat zij van haren man begeerde, was dan ook, dat hij een planken vloer in hun woning leggen zou, en de goede Lincoln haastte zich een genoegzaam aantal planken daartoe gereed te maken. Daarna zond zij hem twintig mijlen ver naar eene marktplaats, waar werkelijke glasramen, schuiframen namelijk, te koop waren, en ook een werkelijke, net betimmerde deur met voldoende sluiting. Zij had nog een spaarduitje, en wilde dit aan het opknappen der woning besteden.

Toen dit een en ander gereed was kwamen de prachtige bureau en linnenkast en de andere heerlijkheden, die Bram nog dagelijks bewonderde, eerst recht voor den dag. Maar nu bleek het ook, dat de drie kinderen, die zij had medegebracht, in kleeding en manieren heel wat afstaken bij de drie kleine hutbewoners. Dat mocht evenmin zoo blijven. Ook Abraham en Sara en Dennis werden in betere plunje gestoken. Men zou de hut van Lincoln na ettelijke weken kwalijk herkend hebben en heel de omtrek prees hem gelukkig met deze nieuwe vrouw.

Dennis Hanks verklaarde: „Binnen weinige weken was alles veranderd, en waar eerst aan schier alles gebrek was, daar bezaten wij nu van alles overvloed. De nieuwe vrouw Lincoln was eene vrouw van groote energie, bezat een goeden smaak en was daarbij zeer werkzaam en zuinig. Altijd zindelijk gekleed, eischte zij ook zindelijkheid van anderen, en wist zeer goed met ons, kinderen, om te gaan. Zij was een kloeke vrouw, rechts als een kaars met een aangenaam uiterlijk. Zij had voor ieder een vriende-

lijk woord en een goeden raad. Vooral hield ze veel van Bram, die de jongste was, en hij beantwoordde hare liefde met warmte tot aan den dag van zijn dood. Weinig kinderen beminnen hunne eigen ouders zooals Abraham zijne stiefmoeder. Hij werd door haar aangemoedigd tot zijne studie, en iedere billijke wensch, dien hij koesterde, werd, als het eenigszins mogelijk was, hem vergund. De tweeërlei kinderen leerden elkander gemakkelijk verstaan en niemand kon bemerken, dat zij niet allen eigen broeders en zusters waren, dan alleen uit de omstandigheid, dat er twee Sara's in hetzelfde gezin voorkwamen. Vrouw Lincoln had spoedig opgemerkt, dat voor Abraham zich een wijd veld opende en een grootsche loopbaan hem wachten kon, daarom deed zij al het mogelijke om zijne talenten te ontwikkelen."

Deze Dennis Hanks, ofschoon in het geheel niet tot de familie behoorende, was zelfs zoo weinig een verstooteling, dat hij later eene der dochters van Johnson huwde.

Met de nieuwe moeder kwam er meer, zooals wij bemerkten; maar ook iets, dat zij niet zoo bepaald medebracht, vergezelde haar komst. In den winter van 1819—20 werd de eerste school in dit deel van Indiana gehouden.

De kolonisten hadden een laag blokhuis gebouwd en daarin voor een paar maanden aan zekeren Dorsey het schoolmeesterschap opgedragen. 't Spreek vanzelf, dat al de kinderen uit de Lincolnhut daarheen gingen. Vader Thomas kocht een van zijne buren een oud, half versleten rekenboek af en gaf dit aan Abraham mede met de vermaning, dat hij vooral daarop zich zou toeleggen. Nu, die meester Dorsey was nog zoo kwaad niet en Abraham ging in zijn nieuwe pakje met spelboek en rekenboek gewapend er moedig op los.

Hij was ordelijk gekamd en droeg een halflinnen half-

wollen kiel op een bukskin broek, die hem goed paste; hij had een paar schoenen aan van eigen gelooid leder, en een muts van berenvel. Moeders eigen handen hadden dit costuum grootendeels vervaardigd, en Brammetje was zijn leven lang nog zoo mooi niet geweest. Hij en zijne zusters en broeders maakten den adel der school uit. Dat de rechte adel evenwel niet in de kleêren stak, bleek dra genoeg, want Abraham leerde allen vooruït, en was weldra de eerste van de school.

Later kwam er een nog verstandiger onderwijzer. 'tWas de heer Cramford, een man van veel kenuis, die ook in groote vriendschap met de Lincolns leefde. Deze meester kon ook aardrijkskunde en geschiedenis onderwijzen en was in de meetkunde geen vreemdeling.

Op zekeren avond gezellig in de mooie Lincolnhut gezeten, nu niet meer bij het tooverachtig haardvuur, maar bij een heldere lamp onder een kop geurige koffie, zeide hij tot den huisvader:

„Bram is een wonderknappe jongen, — de beste scholier, dien ik ooit gehad heb. Hij moet altijd van alles het uiterste weten en wat een ander kent wil hij ook kennen, het kost wat het kost."

Gij begrijpt, dat de meester verstandig genoeg was dit te zeggen, toen Abraham er niet bij stond.

„Dat is juist mijn Bram, meester. Hij houdt meer van boeken dan van iets ter wereld. Somtijds wenschte ik wel, dat hij even zooveel van den arbeid hield als van de studie."

„Dat is onmogelijk. Men kan niet van deze beide evenveel houden en tegelijkertijd. Als hij meer van het werk hield, zou hij niet zulk een goed student wezen."

„'t Is mogelijk. Maar het werk is toch noodzakelijker. Een pionier mag wel wat meer weten dan ik en anderen, maar alles behoeven ze toch niet onder den voet te hebben."

„Geloof mij vrij," zeide de meester, "dat Abraham zijn leven niet in de bosschen zal verslijten."

„Dat denkt zijne moeder ook. Ik hoop, dat gijlieden gelijk hebt."

„Ja, en wat is hij oprecht. Gisteren riep ik de jongens bij elkaêr en zei: „Wie uwer heeft dien grooten hertshoren gebroken, die onze schooldeur versiert?" Zonder aarzelen trad hij vooruit en sprak: „Ik, meester." — „Zoo, en waarom deedt gij dat?" — „Ik ging er aan hangen, had ik geweten, dat hij dat niet lijden kon, dan had ik het niet gedaan; maar 't is gebeurd en het spijt me.""

„Dat is juist onze Bram. Wij hebben hem nóg nooit op een leugen betrapt," antwoordde vrouw Lincoln.

„En weet gij, dat hij zulke goede opstellen maakt?" ging de meester voort.

„Opstellen? Brieven, die schrijft hij goed."

„Ja, opstellen. Ik heb het ontdekt; want ik had ze hem niet opgegeven en ik wist ook niet, dat een mijner leerlingen daartoe reeds op de hoogte was. Maar ik overviel hem toen hij daarmede bezig zat, daar zijne sommen afwaren. Het was een opstel over de „goddeloosheid van de wreede behandeling der dieren". 't Was inderdaad mooi."

„Hoe kwam hij daaraan, zou men zeggen?" zei moeder.

„Hij vertelde mij, dat hij met de jongens twist had gehad, omdat zij de musschen zoo kwelden. Ze bonden hun de pooten vast en brandden ze dan met vurige kolen. Dit kon hij niet aanzien, en waar ze hem niet ten einde toe wilden aanhooren, zoo heeft hij zijn hart uitgestort en zijn gemoed lucht gegeven in dit opstel."

„Hij heeft altijd veel van beesten gehouden," zei de vader, „en kan niet dulden, dat ze noodeloos pijn lijden."

„En weet gij wat hij ook niet dulden kan?" voegde de meester ten slotte er nog aan toe, „hij kan geen moeite

of twist tusschen zijne makkers zien; dan is hij er altijd bij om vrede te maken. Ze noemen hem dan ook dikwijls „de vredemaker!””

”Dat is eer een eeretitel dan een scheldnaam,” zeide vrouw Lincoln. „Staat er niet in den Bijbel: „Zalig zijn de vreedzamen, want zij zullen Gods kinderen genaamd worden?””

Daar ging de deur open. Abraham en de anderen kwamen thuis; ze waren een uurtje bij den smid geweest. De breipot kwam van 't vuur; meester at mede en nam ook nog aan den avondgodsdienst deel, terwijl ter zijner eere en om van zijne stem te genieten, nog een paar versjes meer dan anders werden gezongen, en toen ging de familie te bed, terwijl Thomas Lincoln den meester een eindweegs door het bosch begeleidde.

Nu ben ik alleen nog bang, dat de lezer na alles wat wij van Abraham als schooljongen gehoord hebben nog niet de rechte voorstelling heeft van zijne gestalte en hem zich als het jongste zoontje en kleine Bram wel wat al te min voorstelt. Daarom wil ik dit hoofdstuk eindigen met de beschrijving, die Grigsby van hem geeft, toen hij de school verlaten had en bij hem kwam. ”Hij was lang, schraal en sterk, terwijl zijn groote handen en voeten en de lengte van zijne armen en beenen buiten alle proportie waren van zijn romp en zijn hoofd. Zijn voorkomen was donker en zijn vel wel wat geelachtig. Zijne lengte bedroeg op zijn veertiende jaar tusschen vijf en zes voet. Hij droeg lage schoenen, eene broek van bukskin, een kiel van wollige stof en een muts van otterbont of berenvel. Zijn broek was hem toen wel wat te kort en raakte volstrekt niet aan de schoenen, zoodat er altijd nog een duim of twaalf van zijn magere botten te zien bleef. Hij was uiterst beleefd, nam altijd voor vreemdelingen den hoed af en trad eene kamer steeds blootshoofds binnen.”

VIII.

ARBEID, HANDEL EN POLITIEK.

De groote vereering, die Abraham voor zijn leermeester koesterde, maakte dat hij ook met diepen eerbied dacht over een kolonist, die denzelfden naam droeg, maar die door de lieden uit den omtrek niet al te hoog werd geschat. Die man was Josia Crawford, een gierige, dronken pachter. Zou het alleen door gelijkheid van naam geweest zijn, dat die voorliefde zich op Josia hechtte? Ik denk, dat er minstens wel een andere reden bijkwam. De kleine, vurige oogen met nog vuriger randen konden hem zeker niet bekoren, en nog minder de lange neus van buitengewone afmeting, en wiens punt zoo rood was als een biet, tengevolge van het drankmisbruik. Neen, de man had een boekenhanger vol boeken. Niemand in heel de buurt bezat er zooveel. Abraham had er eens, zoo uit de verte dat heiligdom aanschouwende, wel een dozijn geteld. En nu in den nazomer door het bosch trekkende met een vracht gemaaid koren, ontmoette hij een jongeling uit de buurt, die een gesprek begon over de politiek en de regeering van het land. Hij had er op het postkantoor over hooren praten, maar begreep er geen zier van. Ook Abraham had nog niet aan politiek

gedaan, maar nu hij bemerkte, dat deze jongeling het had over de Republiek en over de Engelschen, zeide hij:

„Gij moest dat boek over Washington eens gelezen hebben; dat ik heb gelezen, dan zoudt gij weten, dat er nooit een grooter man in dit land geleefd heeft dan hij."

„O, dat is die Washington, die de Roodbaatjes op de vlucht joeg?" zei de ander half vragend.

„D i e Washington. D i e Washington, alsof er wel een half dozijn van waren. Eén, zeg ik u, is er zoo geweest, hij moet leven in het hart van iederen Amerikaan; hij is de vader des vaderlands."

„Nu ja, dat mag zoo wezen. Maar weet gij wie een heel groot en heel mooi boek over dien Washington heeft?"

„Neen," zei Abraham.

„Baas Crawford met den rooden neus."

„Ei zoo, en zou hij het mij willen leenen?"

„Ik weet het niet. Misschien wel. Als ge hem maar in een goeden bui treft, is hij nog zoo kwaad niet. Maar heeft hij wat op..... O poerlepeper! poerlepap! Nu, gij begrijpt mij, Bram."

„Ja, ja, ik weet wel wat ge daarmede zeggen wilt. Poerlepeper en poerlepap! Dat hij zoo ontzettend vloekt. 't Is jammer van den man, hij heeft zooveel mooie boeken. Ik ga er eens op uit."

Als deze jager zulk een haas op het spoor was, dan wachtte hij niet lang, dat weten wij. Nog dienzelfden avond klopte hij aan Josia's hut aan.

"Wel zoo, Abraham, dat 's goed dat ge komt. Vertel ons eens wat," zei de man met den grooten rooden neus.

"Ik kwam in mijn eigen belang, baas. Hebt ge niet een groot boek over Washington, den bevrijder van Amerika?"

„Dat heb ik. Het is geschreven door Weems. 't Is 't beste werk, dat over hem bestaat."

„Ik heb er ook een gelezen van Ramsay."

„Ja, dat mag wezen; maar 't mijne is zooveel grooter en beter als een vat brandewijn beter is dan een flesch vol."

Waar het hart vol van is, vloeit de mond van over, denkt de lezer. Abraham dacht dat ook, maar hij zeide er niets van, om den man niet uit zijn humeur te maken.

„Mag ik het eens van u leenen?" vraagde hij. „Ik zal er goed op passen en het u ongeschonden terugbrengen."

„Zeker, zeker, jongen. Neem maar meê. Ik zal het u dadelijk geven," en opstaande overreikte hij het boek aan Bram, die — wellicht was hij wel bang, dat de man spijt zou krijgen en het hem weer afnemen — er zoo schielijk mogelijk meê heenliep, het teeder onder zijn arm houdende als vreesde hij Washington zeer te doen.

Om kort te gaan, met innig genoegen werden de eerste hoofdstukken bij moeder aan tafel gelezen en besproken toen er iets gebeurde, dat Bram schier wanhopig maakte. Nog geen acht dagen had hij het boek en bergde het in een veilig hoekje van den zolder, waar hij sliep, toen het op zekeren nacht stortregende. Het had op zolder gelekt. Bram keek het eerst naar het boek, en o wee! het was zoo nat als klets, geheel doorregend.

„Moeder, zie eens!" was zijn eerste woord zonder goeden morgen zeggen, en hij hield haar het boek voor. „Wat zal ik nu beginnen? Had ik maar geld om het te betalen! Maar de man zal vloeken en razen en aangaan als een bezetene! Hij heeft gelijk, dat hij boos op mij is! Wie had dat kunnen denken?"

„Kunnen wij het niet drogen? zei moeder Lincoln.

„Ja wel, maar het boek is toch bedorven," zei Bram, en hij schreide als een klein kind. „O, wat zal ik beginnen?"

„Vraag of gij er voor werken moogt," zei vader Lincoln.

Dien dag werd het boek gedroogd, en 's avonds deed Bram het in een mand, en ging er meê naar den man met den grooten, rooden neus. Eerst was hij nog al wel te spreken, maar hij had toch meer gedronken dan hem nuttig was, en daarom was hij erg opgewonden. Toen hij nu uit het schuchtere verhaal van Abraham vernam wat er met zijn prachtig boek gebeurd was, geleek hij veeleer een leeuw dan een lam, en poerlepeper poerlepap! begon. Allerlei vloeken en verwenschingen. De arme jongen dacht dat hij slaag kreeg, maar hij riep onophoudelijk: „Ik zal het u vergoeden, ik zal bij u werken! Zeg maar wat ik voor u doen kan!"

De goede vrouw Crawford kwam ook tusschenbeiden, en eindelijk bedaarde de man. Hij had juist een veld met koren, dat afgemaaid moest worden, als Bram dat dan eens voor hem doen wilde.

„Het geheele korenveld?" zei Abraham.

„Ja stellig, wat denkt gij, zoo'n duur boek, ge moogt er gerust wel vijf of zes dagen voor werken."

Abraham begreep, dat die eisch zeer onredelijk was, want dat hij zoodoende het boek wel driëmaal betaalde; maar wat zou hij doen? Hij had schuld en was blij dat de man bedaard was, en ook dat hij nu dat kostelijke boek bezat al ware het dan ook door het water bedorven. Reeds den volgenden morgen bij zonsopgang ving hij aan het koren te maaien, en na drie dagen lag alles ter aarde. De dronken gierigaard was verbaasd, dat die Bram zoo werken kon. Hij huurde hem nu nog verder in; voor 25 cents (dat is in onze munt voor 25 halve stuivers) daags moest hij bij hem komen arbeiden, en zijne zuster Sara moest de vrouw komen helpen aan de schoonmaak en de

botermakerij, en dat wel verscheidene maanden achtereen tot de volgende lente in het land kwam.

De Lincolns namen het voorstel aan, en Abraham was zelfs zeer begeerig daarheen te gaan.

„Zijt gij verlangend dien gierigaard voor zulk een klein loon te dienen?" zei zijne moeder.

„'t Is niet om het loon, moeder; maar hij heeft mij beloofd, dat ik 's avonds na volbracht dagwerk al zijne boeken door mag lezen en dat is meer waard dan 25 cents daags," antwoordde de jongeling.

Het ging ten slotte nog beter dan de Lincolns gedacht hadden. De boer was lastig genoeg, maar de vrouw zeer goed en vriendelijk en stelde hem schadeloos voor al haars mans kuren, terwijl Abraham verscheidene boeken van buiten leerde. Een daarvan, „de Kentucky Preceptor," dat samenspraken en voordrachten voor rederijkers bevatte was hem vooral aangenaam. Hij zei het later letterlijk voor zijne ouders op, nadat hij het zuur verdiende geld tot den laatsten cent had uitgeteld.

Slechts in één ding wreekte hij zich op den gierigaard. Hij maakte een vers op hem, dat later zelfs is gedrukt geworden, en dat zijn grooten bietneus bekend heeft gemaakt van het Noorden tot Zuiden en van het Oosten tot Westen der Vereenigde Staten.

Zoo nu en dan werd er ook weer eens eene preek of oefening gehouden, en wel in Lincolns blokhuis.

Daar was het zoo recht gezellig. De vrienden kwamen wel een paar uren te vroeg, en hadden dan allerlei gesprekken, terwijl zij appelen of ook wel aardappelen zoo uit de hand schilden en aten, totdat het uur daar was, waarop de leeraar kwam, en dan was alles eenklaps stilte en aandacht. Ook na de preek bleven zij, die dichtbij woonden, nog wel een poosje praten. Gij moet weten, dat die

oefeningen ook op werkdagen werden gehouden, en niet alleen op Zondag, naardat dit den prediker het best uitkwam.

Na afloop van zulk eene bijeenkomst zeide James Taylor, die bij den mond van Andersons Creek woonde, tot Lincoln:

„Ik zal als gij mij uwen Abraham in dienst wilt geven, hem maandelijks zes dollars (*f* 15.—) toeleggen, en daarbij kost en inwoning; dat is toch goed genoeg betaald voor een jongen van zestien jaren."

„Dat is een goed loon, baas. Wilt gij hem op uw veerboot gebruiken over de Ohio en Andersons Creek?"

„Ja, en andere bezigheden nog bovendien; wat boerenwerk, en dan met de paarden omgaan."

„Dat is eigenlijk mannenwerk, baas. Maar ik kan geen mannenloon voor hem bedingen."

„Dat is het juist wat ik bedoel, maar menigen jongen zou ik niet geven, wat ik Abraham geef; hij is een degelijke knaap. Men kan ook op hem aan."

„En voor hoelang huurt gij hem?"

„Minstens voor negen maanden, Lincoln."

Reeds den anderen dag was Bram bij Taylor in dienst. Dat was een leventje voor hem als veerman dienst te doen! De meeste jongens houden van roeien, en hij niet minder. Hij behandelde eene boot met alle gemak en was een geoefend roeier. Daar zat nu de man, die eens de groote staatsboot voortroeien zou, op de houten bank, en zong een lustig lied, terwijl hij iederen persoon, die zijn dienst begeerde, beleetdelijk groette en op het best bediende.

Maar hij had ook ander werk te doen. 's Morgens was hij het eerste op, maakte het vuur aan, deed het water koken, en kwamen de huisgenooten voor den dag, dan

was de koffie gereed. Hij droeg intusschen hout en water aan, en ging dan na ontbeten te hebben zijne boot schoonmaken, om voor den eersten den besten, die zich opdeed, gereed te zijn. Beiden Taylor en zijne vrouw beschouwden hem met innig genoegen en kregen hem lief. Alleen hun zoon Green, die van gelijken ouderdom als Bram was en bij hem sliep, had heel wat op hem aan te merken. Hij klaagde zijn nood, dat zijn slaapmakker hem tot diep in den nacht wakker hield. De waarheid was, dat onze goede Bram een boek bij Taylor had gevonden, „De Geschiedenis der Vereenigde Staten.″ Daarin las hij 's nachts als Green te bed was gegaan; maar deze kon dan niet rusten, omdat het licht hem in de oogen scheen en Bram telkens hardop begon te lezen, ja, zelfs wel bij hem kwam, om hem een paar bladzijden voor te lezen, die hem bijzonder hadden getroffen, waarin hij dan ook Greens belangstelling wilde opwekken. Maar de logge knaap sliep liever.

Door dit boek kreeg hij ook meerdere kennis van politiek en leerde den regeeringsvorm van verschillende staten en landen met elkaêr vergelijken. Daarover sprak hij dan weder menig wijs woord met de vreemdelingen, die hij als veerman overzette.

Hier werd hij ook varkensslachter; want Taylor oefende mede dit handwerk uit, en zette Bram aan alles. Hij heeft hier heel wat zwijnenbloed gestort, maar ook menig hartig stuk spek gegeten. Hij verdiende waarlijk zijn geld dubbel, en toen hij na negen maanden zijne vier-en-vijftig dollars gaaf en goed tehuis bracht, en moeder lachende zeide: „Wel, Bram, is dat uw loon nu als veerman?″ was zijn antwoord: „Ja, voor éen vijfde part, voor de andere viervijfden was ik huisknecht, koetsier, boer en varkensslachter.″

Een hoofdkaraktertrek van Abraham Lincoln was nauw-

gezetheid, en wie dat is, doet alles wat hij doet zoo goed hij kan. Geen wonder, dat hij voor alles geschikt was.

Bij zijne tehuiskomst van Taylor vond hij de ouderlijke woning versierd. Zijne zuster Sara ging in het huwelijk treden met Aäron Grigsby. Hij vierde de bruiloft mede en maakte in alle haast een lang vers, dat nog van hem bewaard wordt en gezongen kan worden op een bekende volkswijs. Hij gaf het den titel van „Adams en Eva's bruiloftslied." Hij hield veel van Sara, en Sara van hem; maar haar jeugdige echtgenoot mocht niet lang vreugde aan haar beleven. Slechts een jaar was zij getrouwd, toen de dood haar opeischte, en zij bij moeder en de anderen op den heuvel werd begraven. Abraham betreurde haar diep en bezong haar lof in een graflied. Hij verviel daarna weder in een sombere stemming, zooals na zijn moeders dood, en bleef in vaders hoeve arbeiden, totdat zekere winkelier of magazijnhouder Jones te Gentryville, op een groot kwartier afstands van zijns vaders woning, hem huren kwam, om in den handel behulpzaam te zijn.

„Bram, kunt gij zwijnen afhakken? Ik meen, dat ik dat van u gehoord heb?" zei Jones.

„Ja, ik kan alles met varkens doen, van het slachten af tot het opeten toe," zeide Abraham, en dit zeggende, verhief hij zich in zijn volle lengte. 't Was inderdaad een reus, zes voet en vier duim lang, haast al te groot, om in een planken hut te wonen.

Jones kocht vette varkens op, of verruilde die voor andere goederen, als: wildbraad, koren, weit en andere graansoorten. Het koren kostte tien cents het schepel en de weit vijf-en-twintig cents. Dat werd uit het huis verkocht.

„Kunt ge ook winkelen, Abraham?"

„Ik heb het nooit geprobeerd. Maar mij dunkt, ik zou mijn goed wel aan den man brengen; met een vriendelijk praatje zou het wel gaan.”

„Welnu, ik wil u in de gelegenheid stellen het te beproeven. Bij mij is heel wat te doen. De varkens moeten verzorgd, geslacht, gezouten en ingepakt; de andere waren gemeten, gewogen, de prijs berekend, boek gehouden van de ontvangsten, — o, gij weet niet half hoe druk het bij ons is. Ik moet iemand hebben van zessen klaar, zooals gij.”

„Ik dank u voor de onderscheiding,” zei Abraham met eene wel wat linksche buiging, en daarmede was het akkoord getroffen. Inderdaad, Jones had pleizier van Bram, en Bram had pleizier van den handel; het genoegen en voordeel waren wederkeerig. Maar buiten en behalve dat, waren er nog andere voordeelen voor onzen reusachtigen winkelbediende. Denk eens, Jones was een ontwikkeld man, en las een nieuwsblad; ook bezat hij het leven van Benjamin Franklin en nog vele andere nuttige boeken. Daaraan vergastte zich Abraham nog meer dan aan het spek, en vooral de courant moest hij van a tot z uitlezen. Jones deed aan politiek; hij was een eerste Jackson-democraat, wij zouden zeggen een radikaal, en dreef ook zijne bedienden in die richting. Inderdaad, Abraham Lincoln had maar een al te open oor voor deze democratische redeneeringen; maar gelukkig werd hij in een betere richting gevoerd door het lezen van Henri Clay's levensgeschiedenis. Die man, welke was begonnen met korenmolenaarsknecht te zijn en het zoo ver gebracht had, dat hij „de groote Harry van het Westen” werd genoemd, trok hem aan, en dat boek deed voor het eerst in zijne ziel verlangens oprijzen, om ook eens nuttig te worden voor zijn volk en vaderland.

Alleen nuttig te wezen, dat was zijn lust en zijn leven,

ook al werd hij er volstrekt niet om geprezen, maar veeleer bespot. Zoo droeg hij eens een grooten dronkaard, dien hij met eenige makkers in den laten avond half bevrozen aan den weg vond liggen, meer dan een half uur op zijne schouders voort, terwijl alle anderen zeiden: „Laat dien zuiplap maar doodvriezen; aan hem is toch niets verbeurd!" Hij rustte niet, voordat hij iemand had opgeklopt, die een vuur aanlegde en hem met behulp van zijn redder weêr tot bewustzijn bracht.

IX.

ABRAHAM SCHRIJFT EEN OPSTEL OVER DE AFSCHAFFING, DAT GEVOLGEN HEEFT.

Ons oud Hollandsch spreekwoord zegt: „Twaalf ambachten, dertien ongelukken." Daarmede bedoelden onze vaderen, dat er niet veel terecht komt van iemand, die geen voet bij stuk houdt, die heden dit is, morgen wat anders, maar niets goed doet. Niemand meene echter, dat dit spreekwoord op Abraham Lincoln toepasselijk zij. Hij pakte alles aan zooals een kolonist dat doen moet in onbewoonde streken, maar geen enkel ongeluk was daarbij. Alles wat hij deed, deed de Heer welgelukken. En toch temidden van alles gevoelde hij in zich een andere, een hoogere roeping, eene begeerte om zijn sluimerend talent te ontwikkelen en te besteden. Vandaar zijn groote ijver in de studie. Wat hij arbeidde was hem om het even als hij maar kans zag temidden van dezen arbeid vorderingen te maken in kennis en wetenschap.

Toen de handelaar Jones hem niet meer noodig had, ging hij weêr naar het bosch terug en rooide boomen of liever hielp aan wat men toen noemde „boschland klaren." Maar overal erkende ieder hem als zijn meerdere. Was er een oogenblik pauze of rust in den arbeid, dan verga-

derde allen zich rondom Abraham en zeiden: „Kom, laat ons nu nog eens wat van u hooren."

Dan was hij altijd gereed iets ten beste te geven; dan zeide hij een mooi vers op, verhaalde eene geschiedenis of hield eene toespraak op politiek gebied. Dit laatste ging hem heel goed af. Hij sprak duidelijk en met zulk eene overtuiging, dat hij zijne toehoorders wist te bezielen. Vader Lincoln alleen krabde zich dan wel eens achter het oor, en zeide: „Die jongen houdt het arbeidsvolk zoo lang van het werk af," want Abraham zag op geen kwartier, wanneer hij eenmaal aan het woord was.

Bij den huishoudelijken haard herhaalde hij 's Maandags 's avonds vaak de geheele preek, die Zondags door een der rondreizende leeraars was gehouden, en dat deed hij met zooveel nauwkeurigheid, dat hij zelfs de gebaren en de stembuiging van den prediker nabootste. Nu gebeurde het op zekeren dag, dat een vreemd preekheer aankwam, een man met eene stem als een donderslag, en die daarbij nu en dan sterk door den neus sprak. Dit maakte een zonderling effect. 't Was precies alsof men in de verte eenige ossen hoorde loeien, en dat geluid werd afgewisseld met het geschetter van eene partij ganzen. Dat was juist iets voor Abraham!

Den volgenden dag weergalmde het bosch van dat geloei en geschetter, en alles liep naar Bram, die stond te preken dat het een aard had, met zijn groote armen en handen zwaaiende als waren het molenwieken. Dat was een pret; maar Abraham begreep dat de woorden der Heilige Schrift toch te heilig waren om zoo geloeid en geschetterd te worden, en daarom nam hij een ander onderwerp van politieken aard, hetgeen er niet minder grappig om ging, en al de boschklaarders dien dag het uitproestten van lachen, wanneer zij Bram maar aankeken.

Weldra zou hij echter tot nuttiger dingen geroepen worden. Hij werkte nu en dan met zijn vader als timmerman bij Woods, Lincoln's eerste kennis te Spencer County, een man van veel kennis en ontwikkeling. Het was voor Abraham een feesttijd als hij daar arbeiden mocht, want behalve dat Woods van alles wist te praten, ontving hij ook een courant, waarin Abraham bijzonder veel belangstelde. Het was een afschaffersblad, het eerste van dien aard in dien tijd uitgegeven. Daarin werd op de onmatigheid in het drinken gewezen als eene bron van veel ellende en de vruchtbare moeder van armoede, krankheid en gebrek. De lessen van zijn eerste moeder waren diep genoeg gegaan bij Bram, en op haar graf had hij het aan hare nagedachtenis beloofd, zich nooit met sterke dranken te verontreinigen. Hij was getrouw gebleven aan die belofte, ofschoon zijne makkers hem menigmaal op dit punt hadden aangevallen, uitgelachen of op de proef gesteld. Wanneer hij ergens was, waar sterke drank werd gedronken, en men voor hem ook inschonk, vroeg hij dadelijk dat men het wegnam, en als men dat niet wilde, keerde hij eenvoudig het glas om op den vloer. Toen hij in Jones winkel was, moest hij dien drank ook verkoopen, maar als hij ze dan uitmeette en inschonk, behandelde hij ze evenzeer alsof het vergif ware en veegde zijne handen dadelijk af, of waschte ze frisch en vlug, wanneer van dat hatelijk vocht daarop gedropen was. Zijn tweede moeder vond zelfs, dat hij op dit punt wel wat al te schroomvallig was; maar hij liet ieder praten en ging zijn gang.

Nu begrijpt ge dat het een genot voor hem was een afschafferscourant in handen te krijgen. Hij had hierover met Woods een lang gesprek, en zeide eindelijk:

„Ik voor mij wenschte wel, dat alle sterke drank, die in de wereld is, dáar lag, waar mijns vaders vaten op den

bodem der Ohio zijn gezonken, toen hij hierheen op reis was! Ik zie er meer kwaad van dan goed."

„Inderdaad," zeide de oude Woods, „het zou moeielijk vallen er iets goeds van te zien of te zeggen. Het kwaad, dat hij doet, is overal en aan ieder bekend. Het leven van de kolonisten wordt er volstrekt niet door gebaat."

Abraham zette zich dien avond neer en schreef een groot opstel over „de matigheid," waarin hij zijn gansche hart eens uitstortte en al zijne grieven tegen den drank in het licht stelde. 't Was even zoo iets, als toen hij die huismusschen had willen verlossen uit de handen zijner baldadige schoolmakkers. Des anderen daags liet hij zijn ouden vriend dit opstel lezen.

„Hebt gij dit alles geschreven?" vraagde de oude pachter met het oog op de groote lengte van het stuk.

„Ja, zeker, meester, en ik zou gaarne willen dat gij het eens in zijn geheel laast, dan kunt gij mij uwe opmerkingen bekend maken. Heb ik het een of ander verkeerd ingezien, breng het mij dan onder het oog."

„Dat zal ik stellig doen, Bram," zei Woods, en 's avonds na den arbeid zette hij zijn bril op en begaf zich aan het lezen. Maar wie beschrijft de verbazing van den ouden pachter? „Ik las nooit zoo iets degelijks en toch zoo duidelijk en aantrekkelijk," zeide hij tot zijne vrouw, en legde het epistel zorgvuldig in zijn grooten lessenaar.

Des anderen daags kwam de predikant, die Zondags den dienst zou waarnemen, bij hem logeeren. In den avond liet hij dezen het epistel zien, maar zeide niet van wiens hand het was.

De predikant was het met Woods eens, dat er menig stuk in de afschafferscourant gedrukt werd, dat niet half zoo belangrijk was als dit opstel.

„Maar van wiens hand is het dan toch, Woods?

„Nu, ik zal het u zeggen, van den jongen Lincoln. Gij kent hem immers wel?"

„Van dien jongeling? Neen, dat had ik nooit gedacht, dat er dit achter zat. Ik heb wel eens van zijne ouders gehoord dat hij zoo goed mijne preken kan onthouden, maar dit is eigen werk, hier zijn oorspronkelijke denkbeelden in, en zulk eene helderheid van stijl en duidelijke voorstelling zijner gedachten!"

„Mij dunkt, we moesten het opzenden naar de redactie van ons blad over de matigheid, vindt gij niet?"

De predikant keurde dit goed en nam op zich dit in orde te brengen. Toen hij het goed en wel mede genomen had, vertelde Woods aan Abraham waar zijn opstel heenging, en deze was er eerst volstrekt niet over gesticht; hij meende dat de redactie het wel terug zou zenden. Maar neen, dat deed de redactie niet. Toen het volgende nummer van de courant verscheen, stond Abrahams stuk vooraan als hoofdartikel met de eerste letters van zijn naam er onder. Het ging in Spencer County van hand tot hand, en velen prezen den schrijver om zijne kunst, al hadden zij dan ook voor zichzelven den drank nog te lief, om naar zijn raad te luisteren.

De oude Woods was vooral van dit oogenblik af zoo met den zoon van zijn timmerman ingenomen, dat hij niet rustte, voordat hij ook zijne denkbeelden over de politiek eens op papier had gebracht, in de stille verwachting, dat ook dit opstel voor de pers geschikt zou wezen.

„Kom," zeide hij, „beproef eens of gij onze staatsregeling als vrije Amerikanen ook zoo duidelijk uiteenzetten kunt als het nadeel van den drank!"

En Bram toog aan den arbeid en schreef een opstel over „Onze staatsregeling." De inhoud daarvan was, dat de Amerikaansche regeeringsvorm de beste was voor een

verstandig volk; maar dat om dit volk verstandig te maken en bij dat gezond verstand te bewaren, door het gansche land goed en degelijk onderwijs moest worden gegeven. Dat de constitutie ongeschonden moest bewaard blijven en de eenheid van alle staten hoe langer hoe meer verzekerd, opdat de wet geëerbiedigd worde door het gansche rijk, en ieder naar plaats, gave, kennis en vermogen medewerken tot dat groote doel, het heil der burgers en den roem van het lieve vaderland.

Dit alles was met redenen omschreven en met voorbeelden verduidelijkt, zoodat de oude Woods telkens weder zijn bril afzette, om bij ieder punt een oogenblik na te denken, of hij wel ooit zulk een flink stuk had gelezen. Dit getuigde niet slechts, zooals het artikel over de afschaffing, van een gezond verstand en een warm hart, en daarbij een flink open oog voor wat de levende menschheid te aanschouwen geeft; maar hier was bij dit alles nog zooveel studie van staatsregeling en kennis van wetten zichtbaar, dat de goede man gulweg moest bekennen, dat het stuk boven zijne haren ging, en hij niet instaat was het naar eisch te beoordeelen. Hij gaf het daarom niet dadelijk aan Abraham terug, zooals deze hem verzocht had, maar wachtte totdat een advokaat, genaamd Pritchard, die wel eens zaken voor hem deed, in de buurt kwam. Toen liet hij hem verzoeken eens bij hem af te stappen, en dit gebeurd zijnde, verzocht hij hem dit artikel eens met een critisch oog te lezen. Hij verzweeg wijselijk, dat een jongeling van nog geen achttien jaren het geschreven had; want de advokaat was een zeer deftig en hoogmoedig persoon, die er zich door beleedigd geacht zou hebben het werk van een jongen met zooveel studie te lezen.

Mr. Pritchard was zeer met dit stuk ingenomen. „Dat is geheel in onzen geest,” zeide hij, „en het staat zoo flink

op pooten, dat ze een harden dobbel zullen hebben om deze redeneering omver te werpen. Ik wist niet, dat hier in dit bosch zulke echte republikeinen woonden, en die zooveel kennis van zaken hebben. 't Is jammer, dat het niet geheel vrij is van taalfouten; de man, die het schreef, is blijkbaar geen gestudeerd persoon, ofschoon er heel wat studie in dit stuk zit."

„Die het schreef," antwoordde Wood, „ging wellicht alles en alles geen vol jaar school, en dat nog wel hier op onze pioniersscholen. Het is Abraham van Thomas Lincoln."

„Wat? Die lange jongen met die magere beenen, dien ik onlangs in het bosch den bijl zag zwaaien als een wilde? Kan die zoo goed met de pen terecht? Een merkwaardige jongen! Die vonk moet worden aangeblazen. Ik zal dit artikel in ons politiek blad laten zetten, en ben er zeker van, dat het niet slechts met pleizier gelezen wordt, maar ook nut stichten zal."

Zoo is het ook gebeurd. Het artikel is geplaatst, en eigenaardig mag het heeten, dat toen Lincoln drie-en-dertig jaren later president der Vereenigde Staten was, nog door hem en anderen op dit eerste politieke artikel kon worden gewezen, dat hij de daar beleden beginselen nimmer ontrouw geworden was. Wel waren deze waarheden dieper ontwikkeld en bewerkt; maar zijn eerste toespraak als president der Unie was in hoofdzaak niet anders dan eene herhaling van wat toen van hem als baardeloos jongeling, werd in het licht gegeven.

Het maakte zooveel opgang, dat de redactie zich aanbeval voor meerdere stukken uit Spencer County, waaraan ook door Abraham zeer belangeloos werd voldaan. Het kwam toen nog niet bij hem op, dat zijn geschrijf ook geld waard was; dat leerde hij later verstaan.

Hij vond zich rijkelijk beloond door de goedkeuring van oudere en wijzere menschen en verheugde zich ook, dat allen in zijne omgeving hem nu beter begrepen en hem achting toedroegen als een jongeling, die hun menige nuttige les kon geven. Meen nu echter niet, dat hij als een vadertje of als een wijsgeer onder de jonge lieden van zijn leeftijd verkeerde. O neen, verre vandaar! Bij de spelen en lichaamsoefeningen was hij vooraan en de ziel van de pret, en in het worstelen was er niet een, die het tegen den achttienjarigen reus kon volhouden. Niet alleen was zijne gestalte reusachtig, maar ook zijne kracht.

Van dit laatste gaf hij eens een nuttige proeve, toen zijne neven Richardson een keukentje van palen en planken gebouwd hadden, en zich gereed maakten dit op groote,sterke draagstokken met vier man te vervoeren. Abraham zag dit tobben aan, en riep: „Op zijde maar!" terwijl hij de geheele keuken op zijne schouders nam en alleen wegdroeg; het gevalletje woog toch stellig meer dan tweehonderd pond. Maar Abraham maakte ook gebruik van zijne kennis van het evenwicht. Wie daarop rekent, kan altijd tweemaal zooveel dragen dan een ander, die dit verzuimt. Laat mijne jeugdige lezers dit ook ter harte nemen.

En vraagt mij dan iemand hoe het met zijne liefde voor de matigheid in het drinken ging, of hij ook op dit punt getrouw bleef aan de beginselen zijner jeugd? Of hij inderdaad kracht genoeg had door alle rangen en standen der maatschappij tot op den hoogsten sport der ladder van aardsche grootheid voor dat beginsel pal te staan? Ik stem toe, dat dit nog meer kracht vereischt, dan eene keuken op te beuren. Maar hij bleef aan zijne beginselen en aan zijne gelofte getrouw.

Zelfs toen hij als president der Unie was verkozen en alle grooten en waardigheidsbekleeders hem kwamen ge-

luk wenschen, was er in zijn huis geen ander drinkbaar vocht dan rein, helder en frisch water te vinden. Met dat water in kristallen karaffen en glazen geschonken, dronk men hem toe en beantwoordde hij die toasten. Zoo iets vereischt inderdaad moed in onze samenleving.

Lachend merkte de president op: „Ik gebruik nooit anders dan „Adams-bier." Nu daar is hij dan ook best bij gevaren. Hij had den moed zelf geene bedwelmende dranken te drinken, maar wat hij voor zichzelven niet goedkeurde schonk hij ook anderen niet in. Hij was onthouder. En vraagt gij dan nog vanwaar hem die kracht kwam, dan antwoord ik: ook hier had hij het zwaarste punt ontdekt en het evenwicht in acht genomen. Dat steunpunt ligt in Luthers spreekwoord: „Bid en werk," Ora et Labora!

X.

EENE EXPEDITIE PER VLOTBOOT NAAR NIEUW ORLEANS. ABRAHAM BEGINT IN DE NEGERKWESTIE BELANG TE STELLEN.

De eigenaar van Gentriville, een man van veel handel en van groote zaken, ten minste voor dien tijd, deed aan Abraham Lincoln het voorstel met zijn zoon Allen een reis te maken naar Nieuw Orleans, wel 1800 mijlen, dat is 600 uren, ver. Hij had eene lading koopwaar, die in Nieuw Orleans moest worden te gelde gemaakt, en nu behoefde hij een vertrouwd persoon, die tevens als schipper ervaren was, voor dien tocht. Zijn zoon Allen was wel ouder dan Abraham, maar lang zoo sterk en zoo vlug niet, en de kolonist Gentri had ruimschoots gelegenheid gehad op te merken wat er in zijn buurjongen stak.

Hij deed hem het voorstel dien tocht te maken met de vlotboot, maar dan per stoomboot terug te keeren; hij zou acht dollars per maand verdienen. De lezer moet zich zulk eene reis niet al te gemakkelijk voorstellen. Er was heel wat kracht noodig om zulk eene zwaar beladen boot tegen den reusachtigen stroom der Ohio of Mississippi op te roeien.

Ging het stroomaf dan liep men groot gevaar van om te slaan of overal tegen aan te drijven; dus moest de omzichtigheid en ervarenheid met zulk een schip weer zooveel te grooter zijn. Des nachts legde men het vaartuig vast aan den oever; maar ook hier was groote voorzichtigheid noodig. De schipper sliep op het dek, alleen door een groot zeil en een deken bedekt en beschut voor koude en vochtigheid of regen. Daarom trof men in dien tijd een bijzondere klasse van schippers aan, welke men vlotbootvaarders noemde, en die zich daarvan een handwerk maakten. Zij waren meestal reusachtige, gespierde mannen en vraagden veel geld voor hunne diensten. Nu begrijpt gij, dat Abraham Lincoln tot een gewichtig werk werd geroepen, en dat Gentri hem, al was het loon van acht dollars 's maands voor een negentienjarigen jongeling groot genoeg, toch niet zoo heel veel betaalde.

De reis lachte onzen kloeken jongeling toe. Zoo ver de onbekende wereld in te gaan, zulk eene groote verantwoording, en dan terug op eene stoomboot! Stoombooten had hij tot dusverre slechts heel in de verte gezien.

„Als vader het goedvindt, neem ik het aan.” Met dit woord begaf hij zich naar huis.

Moeder hoorde met bezorgde gelaatstrekken wat er gaande was. Abraham, die dit bemerkte, vraagde haar:

„Zoudt ge niet goedvinden, dat ik eens iets van de wereld zag?”

„Ja wel,” „zeide zij, maar als gij den bodem van de Mississippi maar niet te zien krijgt!”

„O, dat kan ook buitendien gebeuren.”

„'t Is waar. Maar ach, er zijn zoovelen in die groote rivier verdronken, Abraham!”

„Nu, als gij het niet goedkeurt; dan sla ik het voorstel af, moeder.”

„Neen, ga met God. Hij moge u behoeden. Wij zijn altijd en overal in Gods hand!" En daarmede stemde vader Lincoln volkomen in.

Al dadelijk werden alle toebereidselen gemaakt. De boot lag aan de landingsplaats, en het laden begon reeds den volgenden dag. Alles gereed zijnde ving de reis aan. Welk een vooruitzicht! Daar roeide Abraham de groote rivier op, de wijde wereld in. De natuur is grootsch en prachtig langs de oevers en het kleine vaartuig weerspiegelde zijne lading en manschap in het zilveren water. Abraham gevoelde al de verantwoordelijkheid, die hij droeg, en dit gevoel maakte hem ernstig. Ook kreeg hij hier dingen te zien, die hij tehuis nooit onder de oogen had gehad en waarover ook maar weinig gesproken werd in Indiana. Langs den oever lagen vele plantages, waarop negers en slaven werkten. Abraham zag telkens hoe ze voortgedreven werden door den stok des drijvers, en hoe de directeuren of blankofficiers hen als vee behandelden. Dit stuitte hem geweldig tegen de borst en hij sprak er onophoudelijk met Allen over.

Ook ontmoetten zij andere vlotbootvaarders, met wie zij onderweg een praatje maakten, en die soms veel te vertellen hadden van Nieuw Orleans en de andere voor Abraham en Allen onbekende streken. Maar het was niet altijd mooi weer. Nu en dan verhief zich een geweldige storm; dan hadden de twee jongelingen het hard te verantwoorden om hun vaartuig veilig op een andere plaats vast te leggen en werden zij doornat van den regen en de golven. Vooral 's nachts waren die stormen menigvuldig en hadden zij moeite genoeg onder hun zeil droog te blijven.

Éène ontmoeting moeten wij vooral beschrijven. Die nacht kon hun noodlottiger geworden zijn dan alle stormen en Lincoln heeft hem nooit vergeten.

Zes mijlen bezuiden Baton Rouge lag de plantage van Madame Bushanes, die vele slaven in haar dienst had, en ze niet al te menschelijk behandelde. Daardoor waren deze Afrikaansche Negers dan ook zeer woest en ontembaar, wanneer ze buiten het gezicht van hun opzichters verkeerden. De boot was vastgelegd aan den oever en de beide jonge bootslieden lagen gerust te slapen. Midden in den nacht werden zij wakker door het geluid van voetstappen op het dek der boot.

»Dat is een verkeerde boedel,″ zei Allen. „Een troep negers is aan boord en wil ons berooven! Ik zal ze bang maken!″ En luid opspringende schreeuwde hij uit alle macht: „Breng de geweren, Abraham! Schiet ze dood!″

Maar de negers gingen niet op de vlucht en de stilte was even groot als de duisternis.

„'t Is erg genoeg!″ zei Abraham, „wij moeten voor ons leven vechten!″ en greep een dikken knuppel.

„Wie is daar?″ riep Abraham nu. Geen antwoord.

„Wie is daar!″ herhaalde hij nog harder.

Verscheidene negerstemmen gaven toen een honend geluid.

»Wat kom jelui hier doen, gij schelmen! Weg of ik werp jelui allen in het water!″ Dit schreeuwende liep Abraham door Allen gevolgd, op hen toe. Maar ook de negers waren met stokken gewapend, en een hevige worsteling ving aan.

„Sla ze dood!″ riep Abraham Allen toe. „Ze willen ons ook dood maken. Werp ze in het water!″

De knuppels werden gezwaaid en geduchte slagen uitgedeeld, maar ook door de twee moedige jongelingen ontvangen. Tien minuten lang kon niemand voorzien hoe dat afloopen zou. Het dek werd met bloed bespat. Eindelijk gelukte het Abraham een van den zwarten hoop in

het water te werpen. Met een schreeuw en een geweldige plomp viel hij in de rivier, en nu sprongen de anderen van de boot op den oever over.

„Zit ze na!” schreeuwde Abraham, alsof hij wel over vijf en twintig man te gebieden had, en met zijn eenigen medehelper vervolgde hij de vluchtelingen wel een kwartier lang, zooveel geraas makende alsof zij wel minstens met hun tienen waren. De slaven werden nu zoo verschrikt, dat zij niet eenmaal meer omkeken en de jongelingen nu weder hun vaartuig konden opzoeken. Ze waren dankbaar voor de verlossing, maar vertoonden zich geen oogenblik langer op deze gevaarlijke kust, en gingen op stroom liggen tot de zon opkwam. Toen eerst bemerkten zij hoe gevaarlijk hun toestand geweest was. Het dek was overal met bloed bespat; maar daar was ook van het hunne bij. Zij hadden beiden verscheidene wonden. Abraham had een slag over het rechteroog gekregen, waarvan hij heel zijn volgend leven een litteeken behouden heeft, en Allen's rug en armen bloedden ook.

„Als ik weer eens naar Nieuw Orleans ga,” zeide Abraham „dan ga ik niet weer ongewapend. Zonder een flink geweer is de tocht niet aan te raden. Er moet ook gevochten worden onderweg.”

„Hadden wij geweren gehad,” zei Allen, „dan zouden de veeren er afgevlogen zijn.”

„Gij wilt zeggen d e w o l!” verbeterde Abraham al lachende. „Negers hebben geen veeren maar wol.”

„Ze waren stellig van plan ons te vermoorden,” zei Allen.

„Dat spreekt vanzelf. Zoo gek waren ze niet om ons te berooven en ons zelf dan te laten leven ten einde aan hunne meesteres te gaan zeggen wat zij gedaan hadden. Maar 't is alles gelukkig gered. En laat ons die arme kroeskoppen niet al te hard vallen. De slavernij, waarin

zij gehouden worden, heeft hen van alles beroofd, en daarom haten zij de blanken en meenen te mogen rooven wat ze maar kunnen. Al zijn ze negers, ze zijn daarom toch niet van hun verstand beroofd en zijn menschen evenals wij."

„Gij zijt een edelmoedige jongen, Abraham," zei Allen. „Ik dacht, dat gij nu wel van uw medelijdende liefde voor dat kroesvolk genezen waart, omdat ze u zulk een blauw oog hebben geslagen. Maar gij volhardt bij uwe grondregels."

Ja, zoo was het ook. Allen had volkomen gelijk. De negers wisten het niet, toen ze Abraham Lincoln in dien duisteren nacht bijna vermoordden, dat zij den besten vriend belaagden, dien zij op aarde ten minste in dat land hadden. Diezelfde Abraham Lincoln, die nu tegen de negers vechten moest om zijn leven te verdedigen, zou dertig jaren later hun bevrijder worden; voor hen vechten met al de macht van een groot rijk en eindelijk als offer voor hen vallen. Wat zijn Gods wegen toch wonderlijk!

Van dit oogenblik af was zijne belangstelling in de negers onafgebroken en kwam hij er overal voor uit, dat zij als menschen en natuurgenooten moesten behandeld worden, die door denzelfden God zijn geschapen en voor wien dezelfde Heiland aan Golgotha's kruis zijn dierbaar bloed heeft gestort.

De reis werd verder zonder hindernis volbracht. De koopwaar ging vlug van de hand en per stoomboot keerden de twee helden naar Spencer County weêr, waar Abraham zijn loon ontving, en heel wat te vertellen had toen hij bij moeder de vrouw en de anderen in de Lincolns-hut terugkeerde.

Hij zou nu wel gaarne verder zich met het vlotbooten hebben afgegeven, maar vader was voornemens een nieuw huis te bouwen en had daarvoor zijn krachtigen arm en flinken bijl noodig. Daarom bleef hij aan land.

XI.

ABRAHAM LINCOLN GAAT EENE GERECHTSZITTING BIJWONEN.

De mensch overdenkt zijn weg, maar God bestuurt zijn gangen. Al de boomen, die Lincoln en Abraham met Dennis en John voor de nieuwe woning kapten, zijn er nooit voor gebruikt. Integendeel, vader Lincoln is deze streek weer gaan verlaten; de reden waarom en wanneer zullen wij later vernemen. Nu moet ik u eerst mededeelen welk eene belangrijke ontdekking Abraham deed bij David Turnham en waartoe hen dit leidde.

David Turnham hield ook van onderzoeken en kocht nu en dan een boek, dat Abraham, als een groote gunst, eens van hem mocht lezen. Op zekeren dag kwam hij bij de Lincolns binnen en Abraham als naar gewoonte in zijne lectuur verdiept vindende, riep hij hem toe:

„Nu heb ik een boek gekocht, daar heel wat studie in zit. Het is een rechtsgeleerd werk en heet de Statuten van Indiana."

„O, David, dat mag ik toch stellig van u lezen."

„Wilt ge dan in het recht gaan studeeren?"

„Waarom niet? Ik studeer alles. En het komt mij voor, dat het recht een prachtige studie is. Hoe heerlijk moet

het wezen een onrechtvaardig beschuldigde vrij te pleiten! Maar zoo ver is het nog niet met ons, David. Leen mij nu maar eerst uw boek."

"Ik moet het zelf lezen, Abraham, want ik ben voornemens de wetten en rechten van mijn land te leeren kenken. Dat past een burger, dunkt mij."

Half spottend, half ernstig werd dit gesprek gevoerd, maar het slot was, dat Abraham elken avond en telkens als hij een oogenblik uitbreken kon naar David liep om dàar in de Statuten van Indiana te lezen.

„Een droge lectuur, al die wetten en rechten!" zei Turnham.

"Jongen neen,„ antwoordde Abraham Lincoln, "dat ben ik niet met u eens. Integendeel. Luister eens hoe wijs en voorzichtig dit artikel is gesteld, dat ik daar juist gelezen heb."

Maar Turnham zag weldra van de studie af en liet Abraham alleen met het boek omspringen, die er dan ook een uitmuntend gebruik van maakte. Ik heb nog vergeten u te zeggen, dat hij reeds sedert lang een schetsboek had aangelegd, waarin hij alles opteekende wat hem in hetgeen hij las, vooral in boeken, die hij geleend had, opteekende. Het kon gebeuren, dat gij Abraham tegen kwaamt met een plank onder den arm, die aan beide zijden met potlood of krijt beschreven was. Dan kwam hij van Woods of een ander, waar hij gewerkt had en een mooi boek of courantartikel gevonden, dat hij, bij gebrek aan papier, in zijn schoftuur op die plank had geschreven. Tehuis werd dat dan in het schetsboek overgebracht.

Inkt, pennen en papier, dat waren de meeste uitgaven van Abraham, waarin moeder gaarne voorzag. Andere behoeften had hij niet. Hij bracht al wat hij verdiende

tot zijn laatsten cent tehuis, dronk geen sterken drank of bier, rookte niet en gaf volstrekt niet om zijne plunje. Op dit punt was hij zelfs wel wat al te nonchalant. Zoo oud kon een broek of baatje niet wezen, of hij trok het altijd maar weer aan, als het maar niet gescheurd was. Een weinig te kort of te nauw hinderde niet, en verkleurd van wind of weer, nu wat deed dat er toe? „De kleeren maken den man,” is een spreekwoord, hetwelk hij met alle macht bestreed.

Het schijnt dat het lezen van dit boek, dat hij grootendeels gecopieerd en van buiten geleerd heeft, hem een krachtigen stoot heeft gegeven om zich op de studie van het recht toe te leggen. Nauwelijks had hij het geheel zijn eigendom gemaakt of hij zeide tot zijn vriend David:

„Ik moet eens naar Booneville, naar het gerechtshof, ga je meê?”

„Een mooi ding. Wildet gij u gevangen laten zetten of moet i k achter het slot?” schertste David.

„Neen, ik wil eens zien hoe dat toegaat als er eene gerechtszitting is, hoe een vonnis wordt uitgesproken en hoe die advocaten pleiten. Dat moet alles zeer indrukwekkend wezen!

„En hoe wilt gij die reis maken? Te paard of per as?”

„Ik wil eenvoudig wandelen, David.”

„Nu waag jij er je lange beenen maar aan. Nota bene vijftien mijlen aan éen stuk wandelen en vijftien mijlen terug! En dat alleen om te zien hoe aan schelmen en dieven hun zonderegister wordt voorgelezen! Ik bedank voor de eer!”

„Dan ga ik alleen,” was Abrahams besluit.

En hij ging. Hij wandelde vroolijk en frisch vijftien mijlen heen en weêr naar Booneville, en zag zich ruimschoots voor zijne moeite beloond. Hij bewonderde het gerechtshof van buiten en van binnen, en zat daarna als

vastgeklemd op de tribune onder het publiek, dat voor die gelegenheid niet zeer talrijk was. Van een der aanwezigen vernam hij echter, dat er weldra een zeer belangrijk rechtsgeding op handen was; een moordenaar moest worden gevonnisd en hij zou worden verdedigd door den beroemden advocaat Mr. Breckinridge. Vóor hij het hof verliet vernam hij met groote nauwkeurigheid naar dien dag en het uur, waarop die crimineele zaak zou dienen. Daarop ging hij goedsmoed weer naar huis, en veertien dagen later was hij reeds des morgens om vier uur op het pad om bijtijds te Booneville te wezen.

Het volk verdrong zich achter de balie. Alles ging echter zeer ordelijk toe, en toen de president het woord had gegeven aan den grooten advocaat Breckinridge kon men wel een speld hooren vallen. De man sprak dan ook prachtig; zijne woorden grepen aan; hij sleepte zijne hoorders mede, en gebruikte alle drangredenen om zijn cliënt zooveel mogelijk te verlichten.

Toen de terechtzitting was afgeloopen voelde Abraham zichzelven niet, zooveel bewondering had hij voor dien man, die zóo spreken kon, en zonder te bedenken of het hem paste, of het hem ook kwalijk genomen kon worden, dat hij zoo vrijpostig was, liep hij op den advocaat toe, en sprak vol geestdrift met een gloeiend gelaat:

„Mijnheer, dat was de beste toespraak, die ik ooit hoorde!"

De heer Breckinridge zag met groote voornaamheid op den armelijk gekleeden jonkman neer, die hem zulk een vrijmoedige goedkeuring gaf. Hij wist niet, of hij er boos om worden zou of er eens over glimlachen, dat zulk een borst zich zulk een kenner waande te wezen. Hij deed geen van beiden, maar na Abraham van het hoofd tot de voeten te hebben opgenomen als ware hij een wonderdier,

ging hij zonder een woord te spreken weg. Nu begreep onze vriend, dat hij te ver gegaan was en verweet zich zijne onbescheidenheid; maar desniettemin bleef hij den spreker achten.

Dertig jaren later had deze beroemde advocaat het gebracht tot gouverneur van Texas; maar de jonkman, die hem zulk een onwelkome goedkeuring had gegeven, had het nog verder gebracht; want hij was president der Unie. Toen ontmoetten die beiden elkaèr voor het eerst weder, en toen herinnerde hem Lincoln aan zijne pleitrede van Booneville, en verbaasde zich de gouverneur dat die „ongelikte beer" hem zoover was vooruitgestreefd.

Van dezen dag af was onze jonge Lincoln telkens en telkens weder te Booneville, en voelde zich sterk aangetrokken door de pleidooien voor de balie. Hij gevoelde behoefte zich meer uit te spreken, maar daar hij geen personen van wetenschappelijke ontwikkeling kende, zoo moest hij zich met zijne omgeving behelpen.

Abraham riep de jongelingschap uit den omtrek samen te Gentriville, dat zich langzamerhand tot een stadje ontwikkeld had. Hij wilde een soort van rederijkerskamer of disputeercollege in het leven roepen. Nat Grigsby, David Turnham, Allen Gentry, en al dergelijke jongelieden lieten zich daar vinden, en ofschoon allen erkenden daartoe nog volstrekt niet in staat te wezen, zoo beloofden zij te doen wat ze konden, en de vereeniging, die den wijdschen naam van Lyceum droeg, ontstond.

De toevloed was grooter dan men verwacht had, want ook andere personen sloten zich aan; maar het getal hoorders overtrof verre dat der sprekers, vooral in het begin.

Abraham was de koning van den kring. Niemand sprak zoo goed, zoo vloeiend, zoo duidelijk als hij. Met aange-

name verhalen of sterk sprekende beelden wist hij zijne redeneering op te helderen, en de minst ontwikkelden moesten erkennen, dat zij hem begrepen, terwijl de verstgevorderden hem bewonderden. In het Lyceum werden ook vragen besproken tot oefening in publiek debat. Nog niet lang bestond deze vereeniging of de vraag werd ingediend: „Wie hebben het meeste recht zich te beklagen: de Indianen of de Negers?”

Dat was iets voor Abraham Lincoln. Ootmoedig erkende hij, dat de Indianen zijne sympathie niet hadden. Dit kwam vooral uit de indrukken, die hij in zijne jeugd gekregen had, bij de vele verhalen van zijn vader en anderen over den moord aan grootvader Lincoln gepleegd, en de vele wreedaardigheden en gruwelen, die dit roode volk zich veroorloofde. Maar toch moest hij erkennen, dat zij reden hadden zich te beklagen, daar hun land hun telkens ontnomen was en zij in de bosschen teruggedreven. Maar wat de Negers aangaat, die hadden de volle liefde en het groote medelijden van zijn grootmoedig hart. Hij bepleitte hunne zaak met groote warmte. Zij waren tegen alle menschelijke en goddelijke wetten uit hun vaderland gehaald om in den vreemde als vee te worden verkocht en mishandeld. „Als ik iets te zeggen had, of ooit iets te zeggen kreeg in onzen staat, dan zou de vrijmaking der slaven eene taak zijn, waaraan ik mijn beste krachten ten offer bracht. Op een vrijen grond als de Amerikaansche mag geen slavernij worden geduld. Onze voorouders zijn hierheen gevlucht omdat de vrijheid hun dierbaarder was dan hun vaderland! Ze hebben met de dieren des wouds eene woning gezocht, omdat hunne medemenschen over hun geweten heerschten, en de een den ander onder het juk bracht, en zouden wij dan nu de zegeningen der verworven vrijheid verzondigen en bederven door onze

medemenschen als vee te behandelen, wier eenige misdaad is, dat zij een zwarte huid van hun Schepper hebben ontvangen, die ons blank in de wereld komen deed?"

Zoo sloot Abraham zijne toespraken en het debat over deze kwestie en bracht heel den omtrek in beweging door de billijke en heldere denkbeelden, welke hij uitsprak. Dat dit geen welsprekende woorden slechts waren, maar de uiting van de innige overtuiging zijns harten heeft de toekomst bewezen.

„'t Was zonderling te zien," zeide een vreemdeling die het Lyceum bezocht, „welk eene achting en liefde men dezen jongeling toedroeg. Ik zag hem daar zitten in zijne schamele plunje en meende een armen koeherder voor mij te zien, die misschien moeilijk tot honderd tellen kon. Maar als hij opstond en achter den lessenaar trad, als zijne vurige oogen zoo open en verstandig rondstaarden, als hij den grooten wijsvinger opstak, en zijn volle stem liet hooren, dan was de man als van gedaante veranderd en wie hem hoorde verkeerde als onder eene betoovering."

Of hij dan nooit met iemand moeite had? O, ja. Hij deed wel eens onvoorzichtige dingen. Zoo bezorgde het vers over den rooden bietneus van Crawford hem vijanden, en nog erger maakte hij het, toen de gebroeders Gregsly gingen trouwen en hem niet op de bruiloft verzochten. Ze hadden een klein dispuut met elkaêr gehad, en daarom werd hij niet uitgenoodigd. Maar wat deed hij nu? Hij maakte een lang spotvers, een waar hekeldicht onder den naam van de „Reuben-kroniek." Een der broeders heette Reuben. Daarin hekelde hij hen geweldig, ofschoon er geen woord onwaarheid in stond. Hij liet het den bruidegom brengen en het werd gelezen en herlezen, waarlijk niet met de vriendelijkste gevoelens, al kon niemand, die het las of hoorde lezen, zich van lachen uithouden. Maar

Abraham had er later bitteren spijt van, want hij verloor er zijne vrienden door, ten minste voor den eersten tijd. Later werd alles vergeten, en nooit onthield een der familie Gregsby aan Abraham Lincoln hunne stem.

't Was voor het Lyceum te Gentryville een groot verlies, dat Abraham Lincoln spoedig daarop ging verhuizen, ofschoon het daardoor toch niet werd opgeheven.

XII.

DOOR DIK EN DUN NAAR ILLINOIS.

Vader Lincoln had de planken voor de nieuwe hut gereed, maar eer hij met ernst aan het werk toog, ging hij nog eens met zijn verstandige vrouw te rade wat het best ware. De melkziekte had zich namelijk weer vertoond, en het verwondert ons niet, dat de familie die vreesde. Maar daar kwam nog bij dat neef John Hanks zich naar Illinois had begeven en in zijne brieven zooveel goeds van dat land zeide, dat zelfs bij vrouw Lincoln de begeerte opkwam zich daar te vestigen. Verder, vader Lincoln had toen hij zich in Indiana nederzette slechts den halven prijs van het land betaald. Hij woonde hier nu circa twaalf jaar en moest de rest betalen als hij zich in deze streek bleef nestelen. Ging hij heen dan was hij natuurlijk vrij, en het land had zijne inkomsten gegeven. Al deze redenen rijpelijk samen overwogen, werd de familie te rade dan maar liever naar Illinois te verhuizen. Op den 1[en] Januari van het jaar 1830 werd dit besluit genomen. Dennis Hanks en Levi Hall, die met de beide dochters van vrouw Lincoln getrouwd waren, zouden ook meegaan. Dennis was er zelf geweest en had bij zijne terugkomst er veel

goeds van medegedeeld. Oom John Hanks, die te Mucon County woonde, had hem allervriendelijkst ontvangen. De omgeving was daar beschaafder en het land gezonder.

Lincoln was het oude zwervend leven nog niet geheel vergeten; hij hield van afwisseling. Ook was hij er de man niet naar om lang te wachten nadat hij een besluit genomen had. Hij begaf zich naar Gentry, wiens oudste zoon eene hoeve wilde koopen en verkocht toen zijn huis. Aan David Turnham deed hij zijn koren over voor tien cents het schepel en ook al zijne varkens voor goeden prijs. Het andere nam hij mede. Hij bezat een grooten wagen met ijzeren hoepels om de wielen, daarop moesten de mooie bureau, de linnenkast, de fraaie tafel, de stoelen, het timmermansgereedschap en alle verdere huisraad worden gepakt. Zijn veestapel ging natuurlijk ook meê; de ossen, die den wagen trokken, (het waren er acht), zouden door den een-en-twintig jarigen Abraham worden bestuurd. Het paard werd door vader Lincoln bereden. In het geheel namen dertien personen aan den tocht deel. 't Was dus een heele karavaan.

Abraham, die nu volgens de wet van zijn staat meerderjarig was, had het recht zijne ouders te verlaten en voor zichzelven te handelen; maar hij verkoos bij hen te blijven en met hen naar Illinois over te trekken, ofschoon velen in Gentryville hem gaarne bij zich hadden behouden en hij ruim zijn brood waardig was. Hij was wel niet voornemens voordurend in de boerderij te blijven, maar eerst moesten zijne ouders goed en wel in Illinois onder dak zijn gebracht; dan zou hij verder zien.

De afstand, welke de familie af te leggen had, was meer dan twee honderd mijlen, en dat langs meestal onbegane wegen, waarop men met moeite kon loopen, vooral als het geregend had, want dan zakte men telkens met

de voeten in den modder. Maar bedenk nu eens wat het te zeggen was met zulk een zwaarbeladen wagen door dien modder heen te werken, wanneer de ossen, die hem trokken, tot aan den buik daarin wegzakten!

Het weder was zoo kwaad niet. Men schreef Februari van 't jaar 1830. Het afscheid had nog heel wat in gehad; maar nu vergetende wat achter lag, nog een laatste bezoek aan moeders grafheuvel, en dan voortwaarts de onbekende toekomst tegen. De lange ossenzweep klapte door de lucht en de karavaan reisde af. Abraham bleef getrouw op zijn post; hij wandelde naast den wagen voort, waarop moeder en de andere vrouwen met de kinderen zaten. Nauwelijks hadden zij de bewoonde streek achter zich of het ging minstens een voet diep door het slijk. Dit duurde zoo mijlen ver. De ossen stapten er evenwel stevig op toe en deden den modder wijd en zijd spatten, zoodat Abraham er zijn deel goed van kreeg, en zelfs zij, die op den wagen zaten, er kennis meê maakten. Toen kwamen zij aan verdronken land; Abraham ging evenals de ossen tot de knieën door het water, maar hield bij alles met hen gelijken tred; iedere voetstap was er één.

Ongeveer honderd en vijftig mijlen hadden zij op deze wijze afgelegd; maar toen zij aan de Kaskaskia rivier kwamen, bemerkten zij dat die buiten hare oevers was getreden en de weg geheel onherkenbaar.

„Wat nu gedaan?" zeide Hanks.

„Ja wat nu?" herhaalt Abraham met een opgeruimd gezicht.

„Wachten tot de rivier weer binnen hare oevers treedt en de weg weer kenbaar wordt," zei Hanks.

„Dat duurt veel te lang. 't Is nu Februari. Hij kan nog wel eene maand zoo blijven," zei Abraham.

„Wat dan, vriendlief?"

„Wij probeeren even of het hier doorwaadbaar is. Gisteren zeide ons die reiziger, dat als de rivier buiten zijne oevers getreden was, het dan wel drie mijlen door het water kon gaan. Welnu, laat het zes mijlen zijn! Wij gaan door dik en dun rechtuit voorwaarts!"

Vader Lincoln gaf Abraham gelijk. Verder dan tot den buik zou men dan toch wel niet door het water moeten naar hun bleek, en daar ving het waagstuk aan.

„Ik zal vooruit gaan," zei Abraham. „Gijlieden houdt mij maar in het oog. Ziet ge mij kopje onder gaan, dan zijt gij gewaarschuwd en keert om." Hij zeide dit met een vroolijken moed, die allen de vrees ontnam.

„Wat gij waagt durf ik ook wagen," zeiden Dennis en de anderen.

En Abraham klapte met de zweep terwijl de ossen zich in beweging zetten. Het was een ontzettend waagstuk. Drie mijlen ver ging het nog, maar toen men aan de onstuimige rivier zelve kwam, dreigde de storm vaak de ossen van de been te lichten en met wagen en al weg te spoelen, terwijl moeder Lincoln de handen voor de oogen hield om het groote gevaar niet te zien.

Abraham wist evenwel zoo verstandig den gang van zaken te besturen, dat zij op den eersten Maart gezond en wel, behouden met al wat ze hadden, voor de woning van oom Hanks stil hielden, die zich verbaasde, dat zij den tocht onder zulke omstandigheden in veertien dagen hadden afgelegd. Men rekende er gewoonlijk eene maand voor.

„De goede God is met ons geweest," zei Abraham. „Hij bracht ons door het water, zooals zijn volk Israel in oude dagen, en zooals Hij beloofd heeft: wanneer gij zult gaan door het water, Ik zal met u zijn. Nu oom, hebt gij een plek voor ons waar we eens terdege kunnen opdrogen?"

Nadat allen om het vuur hadden plaatsgenomen verhaalde oom Hanks, dat hij op niet verren afstand, reeds een prachtige plek uitgezocht had en dat daar de balken al bij hoopen gereed lagen, zoodat men dadelijk aan het bouwen kon gaan.

„Welnu, vadertje," zeide Abraham, „binnen veertien dagen is alles in orde en we weten niet eens meer, dat we zulk een tocht hebben gedaan." 't Moeten toch menschen geweest zijn met een ijzersterk gestel, die pioniers, om na zulk eenen tocht niet ziek te worden! Reeds den volgenden dag begaven Lincoln, Abraham, oom Hanks en de beide anderen zich naar de aangewezen plek om met den bouw een aanvang te maken. Eerst waren ze voornemens geweest in alle haast eene schuur op te slaan om onder dak te komen; maar moeder Lincoln en Abraham haalden vader over om een weinig langer te arbeiden en dan een goed huis op te richten beter dan al de vorigen. Ze hadden immers hout, modder en werkvolk genoeg!

Nadat de hut gebouwd was werden ook nog een keuken, een stal en een schuur in elkaêr gezet, en de hoeve zag er werkelijk lief genoeg uit toen de vrouwen en kinderen met den ossenwagen kwamen en de prachtige bureau op haar nieuwe plaats werd gezet. De hut was nu ook nog in tweeën verdeeld behalve den zolder, en vaders timmerwinkel werd naar de schuur overgebracht. Hier bleek inderdaad de verandering verbetering te wezen.

De weilanden waren daar uitmuntend en het korenveld bracht veel op. Al dadelijk begon Abraham met zijne zwagers vijftien acres te ploegen voor een korenveld. Ook vond hij hier bij de nieuwe buren overvloedigen arbeid en werd door deze menschen zeer op prijs gesteld, daar het weldra bleek welk een bekwaan jonkman hij was.

De eerste winter in Illinois was evenwel niet de aan-

genaamste. Het was toen de winter van de „groote sneeuw" zooals men hem noemt. De sneeuw lag voortdurend minstens drie voet, hetgeen groote belemmering bracht in de werkzaamheden en het onderling verkeer. Ook bleven de Lincolns op den duur niet in deze nieuwe hoeve, maar betrokken zij later een nog betere in Cole's County; maar daar Abraham nu het ouderlijk huis verliet, laten wij den ouden Lincoln verder aan zijn lot over. Abraham bezat zijn vader nog éen-en-twintig jaar en zijne stiefmoeder heeft hem overleefd.

XIII.

KLERK IN EEN PIONIERBAZAR.

In Maart van het jaar 1831 deed Abraham Lincoln opnieuw een tocht naar Nieuw Orleans, waarvoor hij met twee makkers de boot zelf bouwde. Hij had nu opnieuw gelegenheid de slavernij te zien en te verfoeien. Op zekeren dag, toen hij eenige slaven aan elkander geboeid door een paar blanke mannen met zweepen zag voortdrijven, riep hij uit: „Hoe onmenschelijk! Een volk dat zulke wreedheden en zulk onrecht duldt zal er vroeg of laat voor boeten! Dat verzeker ik u!"

„Och," werd hem geantwoord, „dat zwarte volk heeft veel weg van vee!

„Als zij dan dierlijk worden, dan is het de schuld van hen, die ze tot vee hebben verlaagd, en hen telkens dieper verdierlijken. Gods vloek zal ons treffen wegens deze onmenschelijkheid!" En Abraham keerde zich toornig om, rood van verontwaardiging. Dit gesprek had plaats op eene stoomboot, toen Abraham na welvolbrachte handelszaken van Nieuw Orleans terugkeerde. Zijn patroon, voor wien hij dezen tocht had aanvaard, was mede aan boord en verraste hem met het volgende voorstel:

„Abraham," zei hij, „hoe zoudt gij het vinden als ik u eens in een bazar zette, om voor mij goederen te verkoopen?"

„Welk soort van goederen?" vraagde Abraham.

„Allerlei winkelwaren zooals men die in een pionierbazar te koop stelt!"

„Wel, dat zou me best bevallen, als ik er maar voor berekend ben.

„Voor dit laatste ben ik niet bang. Voor zulke lieden als gij zijt geldt het spreekwoord: „Waar een wil is, is een weg. „Ik zal u in Nieuw Salem in een winkel zetten."

Spoedig waren ze het nu ook over de voorwaarden eens, want Abraham Lincoln eischte nooit veel; hij was met middelmatig loon tevreden. Zooals de lezer zich herinneren zal, werkte hij nu voor zichzelven, en zijne behoeften waren gering. Een grappig voorbeeld van de groote eenvoudigheid van zijn kleeding wordt nog uit dien tijd verhaald. Op de stoomboot was een soort goochelaar, die de reizigers vermaakte. Hij zou onder anderen eieren koken in een hoed. Hij begeerde Abrahams hoed tot dit doel, maar Abraham weigerde zeer beslist.

„Och kom," zei de man, „hij zal er niet van bederven."

„Dat geloof ik graag," antwoordde Lincoln. „'t Is dan ook niet uit respect voor mijn hoed, dat ik u hem weiger, maar integendeel uit respect voor uwe eieren; ze zijn er te goed toe om in mijn hoed gekookt te worden. Allen schaterden het uit van lachen, en Offut, Lincoln's patroon, beloofde hem een nieuwen hoed.

Den 1[en] Augustus 1831 vestigde onze vriend zich te Nieuw Salem, nadat hij eerst nog een bezoek aan zijne ouders had gebracht. Terwijl de goederen aankwamen en gelost werden had Lincoln nog menig vrij uur, dat hij gebruikte om de kleine stad, die toen nauwelijks twintig

woningen telde, eens op te nemen en kennis met de inwoners te maken. Onbekend maakt onbemind, zegt het spreekwoord. Lincoln begreep, dat het voor zijn winkel goed zou wezen, wanneer de lieden hem reeds vooruit een weinig kenden, en daarin bedroog hij zich niet. Overal was hij een welkome gast, die menigeen door zijne verhalen of verzen op aangename en nuttige wijze den tijd verdreef.

't Was toen juist in de dagen der politieke verkiezing, en te Nieuw Salem was een sternbureau geplaatst.

„We hebben nog een klerk noodig," zeide de rechter. „Weet gij iemand hier, die daarvoor geschikt is?"

„Misschien wel die lange vreemdeling; die kan hoogstwaarschijnlijk wel schrijven, want hij is goed ontwikkeld," was het antwoord van den schoolmeester.

De president riep den vreemden jongeling en vraagde hem of hij den post van klerk voor dien dag wilde waarnemen. Hij zeide als naar gewoonte het te zullen beproeven, en hij deed het tot groote tevredenheid van allen. Dat was zijn eerste officieele werk in staatsaangelegenheden. Voortaan behoefde men geen klerk meer te zoeken. Lincoln had dit baantje veroverd eer hij nog zijn winkel opende.

Nog een ander buitenkansje wachtte hem. Dr. Nelson, die naar Texas verhuizen ging, zag geen kans de vlotboot, die zijn huisraad bevatte, over de rivier te krijgen; het water was buiten zijne oevers getreden en het woei erg. Lincoln stond aan den steiger en hoorde het gekerm van den dokter, die rondzag naar een ervaren stuurman om hem de grootste onveiligheid over te helpen. Hij trad tevoorschijn en bood aan het te beproeven. 't Was een zwaar werk en ging met levensgevaar gepaard: maar 't gelukte naar wensch en Lincoln verdiende een goede fooi.

Maar nu was het dan ook tijd om aan het ontpakken te gaan. Daar waren kruidenierswaren, drogistwaren, ijzerwaren, potten en pannen; messen, lepels en vorken; schoenen en laarzen; koffie, thee, suiker, siroop, boter, buskruit, tabak en andere artikelen, te veel om te noemen, brandewijn niet uitgesloten, die ieder, behalve Lincoln, voor onmisbaar scheen te houden.

Onmiddellijk was de bazar beklant. De nieuwe goederen trokken de koopers aan en de nieuwe winkelier was zoo spraakzaam en aardig, zoo vriendelijk en voorkomend, dat de bazaar ook beklant bleef. De patroon verheugde zich zeer over zijne keuze en stelde in zijn Abraham een onbegrensd vertrouwen. Op het postkantoor, waar men tot een buurpraatje dikwijls samenkwam, bazuinde hij zijn lof uit; eens ging hij zelfs zóover van te verklaren: „Let eens op wat ik u gezegd heb: die Bram zal nog president der Vereenigde Staten worden. Er is niemand in heel ons land, die hem overtreft." Nu werd ook de bazar een middelpunt van samenkomst en Lincoln was spoedig de populairste mensch uit heel den omtrek. Niet slechts de mannen en jongelingen, maar ook de huismoeders waren onuitputtelijk in zijn lof. Hij hielp haar altijd spoedig, raadde haar de beste en voordeeligste waren aan, ruilde in wat zij bij vergissing verkeerd of te veel genomen hadden, en toen eens vrouw Duncan zes cents te veel betaald had en den winkel had verlaten zonder dit te bemerken, kwam Lincoln 's avonds, nadat hij deuren en vensters gesloten had, een half uur ver loopen om haar deze zes centen te brengen. In één woord, hij behartigde de zaak alsof het de zijne ware, en daarom ging het ook uitmuntend voor den patroon.

Op zekeren avond kwam eene vrouw in den winkel toen hij juist op het punt stond de deur te sluiten, om

een half pond thee. De thee werd in alle haast nog gewogen en de vrouw ging heen. Maar in den morgen bemerkte Lincoln, dat hij verkeerd gewogen had; er lag namelijk een vier-ons gewicht in de schaal in plaats van een half pond. Nu woog hij onmiddellijk een half ons af, sloot de deur en haastte zich naar de vrouw om haar dat ons te brengen met verzoek toch zijne vergissing te willen vergeven: het was zoo haastig gegaan.

Op een anderen dag kwam een voorvechter of worstelaar voor zijne toonbank, terwijl Abraham bezig was een paar vrouwen te bedienen. De ruwe kerel sprak zeer onbetamelijke woorden, en Lincoln boog zich over de toonbank heen om hem toe te fluisteren, dat hij zulke vuile uitdrukkingen niet gebruiken mocht in tegenwoordigheid van vrouwen.

Maar de man had reeds te veel gedronken om daarnaar te luisteren en drukte zich nog gemeener uit, terwijl hij daarbij voegde: „Ik zou wel eens willen weten wie mij verbieden kan te zeggen wat ik wil!"

„Wacht maar tot die vrouwen weg zijn, dan zal ik het u wel leeren," zei Abraham.

De vrouwen gingen heen en Lincoln sprong als een haas over de toonbank.

„Kom hier met je lange beenen!" riep de dronkaard.

Maar Lincoln had hem reeds bij zijn kraag en wierp hem den winkel uit. Nu wilde de woestaard met zijn tegenstander gaan worstelen. Abraham wipte hem ter aarde, hield hem een poosje onder en wreef hem intusschen zijn dronkenmansgezicht eens flink in met een handvol brandnetels, die hij in alle haast geplukt had.

„O, o!" kermde de schelm, „laat me los, dan zul je geen last meer van me hebben," en hij maakte beenen, dat verzeker ik u, zoo dronken als hij was.

Ook de schoolmeester Graham bezocht Lincolns winkel. Toen hij daar eens alleen met Abraham was, zeide deze: „Ik zou wel lust hebben de Engelsche spraakkunst eens goed te leeren, dat heb ik nog nooit gedaan!"

„Gij zult er niet veel tijd voor hebben," antwoordde de meester, „zulk werk gaat niet zoo gemakkelijk en gij zijt van den morgen tot den avond bezet."

„O, dat is niets; den tijd zal ik wel uitkoopen."

„De beste spraakkunst is van Kirkham. Ruim twee uren van hier woont iemand, die er een bezit, en haar ook wel zal willen verkoopen. Wanneer gij ooit in het publiek leven zult willen optreden is het noodig, dat gij zuiver spreekt en schrijft, dat stem ik u toe. Maar maak nu niet van den nacht een dag om te studeeren; want uwe gezondheid zou er onder lijden."

Lincoln bedankte den meester voor zijn raad, wandelde twee uren ver in den laten avond om de spraakkunst van Kirkham meester te worden, en kwam nadat hij die gekocht had vroolijk weer thuis.

Nu begon de studie opnieuw en met alle kracht. De winkel mocht er niet onder lijden, maar wel de aangename avondjes met de jongelui uit de stad, die er niets mede in hun schik waren, dat Abraham in dat verwenschte boek ging zitten suffen, in plaats van hen te vermaken met zijne verhalen, voordrachten en verzen. Een hunner zeide eens tot hem:

„Wel, Abraham Lincoln, wat vervelend boek is dat toch!"

„Wel, eene spraakkunst. Ik moet toch ook iets van de taal leeren en te weten komen of ik een gemeene naam ben dan wel een eigen."

„Ei wat, gij krijgt een o n g e m e e n e n naam, op mijn woord, al suft ge niet in dat boek. Niemand van ons studeerde ooit Engelsche taal en wij komen er toch."

„'t Is maar de vraag hoe ver ge komt," zei Abraham en daar bleef het bij.

Hij lag onder een boom voor den winkel in zijn boek te lezen of wel op de toonbank in den winkel en sprong dan verschrikt op als er een klant kwam. Ook moest een groot deel van den nacht daaraan worden opgeofferd. Om licht uit te winnen brandde hij dan spaanders op het vuur van den kuiper in diens werkplaats. Zoo had hij warmte en licht tegelijk. Was er een feestdag of werd Zondags de winkel gesloten, dan ging Abraham met zijne boeken het bosch in en bleef daar soms een ganschen dag op een stuk brood teerende.

Kwam er eens een vreemdeling in Nieuw Salem over, dan moest hij al spoedig mede naar den bazar om Lincoln te ontmoeten. Zoo maakte Abraham toen ook kennis met Richard Yates, een man van veel bekwaamheid, die het later ook ver gebracht heeft en gouverneur van Illinois werd. Deze Yates sloot vriendschap met Lincoln en beiden bleven trouwe vrienden tot aan hun dood. Ook Yates had toen op eigen hand de studie begonnen en beiden hadden het druk over de Engelsche spraakkunst, tot groote verveling van de lieden bij wie Yates gelogeerd was, en die liever heel wat anders hoorden dan redeneeringen over vervoeging en verbuiging, over voornaamwoorden en voorzetsels. Intusschen waakte Lincolns liefde tot de studie met nieuw vuur weer op en bleek het duidelijk, dat hij niet zijn leven lang winkelier zou blijven.

Toch moet ik u ook mededeelen welk een gunstigen invloed Abraham Lincoln uitoefende op de jongelieden van zijne woonplaats. Er was toen juist in vollen gang wat men een „ploeg" of „bende" noemde.

Wij noemen dat tegenwoordig een „club". De sterkste en ruwste jongelieden en jonge mannen van die plaats,

echte vechtersbazen, hadden zich vereenigd om iederen nieuweling bij zijne komst in Nieuw Salem eens te ontgroenen. Het ging met de werkzaamheden in die „ploeg" dan al zeer ruw toe. De nieuweling werd uitgenoodigd tot eene worsteling; nam hij die aan en hield hij zich daarbij niet al te slecht, dan werd hij voor een goed burger verklaard, maar twijfelde hij of durfde hij niet, dan moest hij het geducht ontgelden. Hij werd dan eens onder water gedompeld of in een varkenshuid gewikkeld en van de heuvelen afgerold, en al dergelijke ruwe praktijken meer. Met Abraham Lincoln had men, vreemd genoeg, die kuren niet begonnen. Maar toen hij er eenigen tijd was, bedachten een paar belhamels van de „ploeg", dat Abraham er toch ook aan gelooven moest. Zij strooiden daarom uit, dat hij nooit Kobus Amstrong aankon, den sterksten uit de ploeg. Er werd een weddingschap op aangegaan en Abraham werd voorgesteld de worsteling te wagen.

„Ik houd niet van zulke ruwe dingen," zei deze. „Waartoe zou het dienen?"

Maar men hield niet op. Zelfs was een zoo brutaal hem bij den neus te trekken en deze werd onder den uitroep: „Niet zoo familiaar, als 't u blieft," met een paar oorvijgen betaald.

„Lafaard!" riep men, „hij durft niet."

Abraham Lincoln zag in, dat hij er kwalijk van tusschen kon dien Amstrong eens een beentje te lichten. Zoo ging hij dan onder het hoongelach van den ploeg op Kobus aan, pakte hem met zijn lange armen beet en wierp hem eensklaps ter aarde. De sterke jongeling zag zich verrast, en stond boos op om op Abraham aan te vallen.

„Pas op," zeide deze, „kom mij niet te na."

Maar hij luisterde niet, daar de anderen riepen:

„Val op hem aan, Kobus! Toe jongen! Laat je zoo gauw niet uit het veld slaan!"

Nu greep Abraham hem bij de keel, namelijk bij zijn das en bij zijne kleeren op die hoogte, hield hem armslengte van zich af en schudde hem onophoudelijk zóo onzacht, dat hij buiten adem geraakte. Nogmaals slingerde hij nu Kobus tegen den grond en vraagde: „Of het nu genoeg was?"

De jongens riepen: „Laat ons vechten!" Maar Kobus koos de wijste partij en stak Abraham de hand toe, zich overwonnen verklarende. Meen nu niet, dat Lincoln als de sterkste het hoofd van den ploeg werd. O neen, hij werd, vreemd genoeg in sommiger oog, een groote vriend van Kobus Amstrong en haalde dezen over den ploeg vaarwel te zeggen, en zoo deed hij er met meer, die langzamerhand zich gingen schamen over hunne ruwheid, zoodat de bende geheel verliep.

XIV.

IN DEN OORLOG.

Het aardsche geluk en de aardsche voorspoed zijn wisselvallig, dit ondervond ook de heer Offut. Wèl ging zijn bazar uitmuntend te Nieuw Salem, onder het beheer van dien trouwen bediende, maar de patroon had ook nog een molen laten bouwen en die ging minder goed, zoodat wat hij op het éene won op het andere verloren ging, en hij zich eindelijk genoodzaakt zag beiden op te geven. Lincoln moest de toko maar uitverkoopen, en dan was het basta. Nu begrijpt ieder, dat indien Abraham eenige ambitie had bezeten om handelaar te worden, hij dan wel een middel zou gevonden hebben om de zaken van zijn patroon over te nemen. Maar neen, dat deed hij niet. Hij zag liever uit naar een anderen werkking, dien de Voorzienigheid voor hem had weggelegd. En die zou komen.

Op zekeren morgen kwam zijn vriend Green bij hem met een nieuwsblad in de hand. Daarin stond gedrukt, dat het Indianen-opperhoofd, de „zwarte Havik" genaamd, weder in de woonplaats der blanken was gedrongen en dat de gouverneur van Illinois vier regimenten vrijwilligers opriep om tegen hem ten strijde te trekken.

„Ik laat me aanwerven," zei Abraham zonder zich te bedenken. „Is de oproeping al in Nieuw Salem gekomen?"

„Neen, maar men verwacht ze alle dag! Wilt ge inderdaad meêtrekken, bravo, dan doe ik ook meê!

„Zonder twijfel. In de eerste plaats heb ik in de andere week hier zoo goed als niets meer te doen, en deze oorlog is zeer billijk. Die Zwarte Havik is een der meest verraderlijke Indianen, die op den aardbodem leven. Die man moet doodgeschoten worden. 't Is nog geen jaar geleden, dat hij plechtig beloofd en bezworen heeft zijn volk aan gene zijde van de Missisippi te houden, en nu is hij er al weer overgetrokken om te branden en te moorden."

„Dat is Indiaansche mode," antwoordde Green. „De eenige manier om van de Indianen af te komen is dat men ze doodschiet."

„Dat zal ik u nog niet nazeggen, vriend, maar die Zwarte Havik moet er aan, dat is een verrader; die kerel is alleen n zijn element als hij de blanken kan vermoorden."

„Ik heb gelezen, dat ze het kort meenen af te doen en dat deze Zwarte Haviks-oorlog niet langer dan dertig dagen mag duren. Voor zooveel tijd wordt er volk aangeworven."

„Ze kunnen mij krijgen voor dertig dagen of dertig weken of dertig maanden, dat is mij om het even; maar de Havik moet er aan!"

Reeds den volgenden dag kwam de gemachtigde van den gouverneur om vrijwilligers te werven. Abraham Lincoln was de eerste, die zich opschrijven liet, daarna Green en Kobus Amstrong, en al de leden van den vroegeren ploeg. Inderdaad de ambitie was groot in Nieuw Salem; ze brachten wel eene compagnie in de wapens.

Nu moesten een paar dagen later de manschappen naar

Bushville, waar de vrijwilligers samenkwamen en iedere compagnie hare officieren moest kiezen.

„Abraham wordt onze kapitein!" zeiden de jongelui onder weg tot elkander. Maar Abraham had een mededinger. De zaagmolenaar Fitzpatrick van Spring Creek was ook een zeer sterk en populair man, en er waren lieden uit zijne buurt, die hem voor kapitein noemden; hij was dan ook een jaar of tien ouder dan Lincoln. Hoe zou dat pleit worden beslist? O, doodeenvoudig, lezer. Men deed dat in die dagen zoo praktisch mogelijk. De twee candidaten werden tegenover elkander gesteld en een ruim stuk gronds tusschen hen. Nu liep ieder der manschappen toe op den persoon, dien hij als zijn gezaghebber koos. Wanneer allen zich aldus hadden uitgesproken, werden de twee partijen geteld en die de meeste aanhangers had was kapitein. Drie vierden der compagnie stonden bij Abraham Lincoln en daarmede was de zaak beslist; hij werd met groote opgewondenheid tot aanvoerder benoemd.

„Nu moeten we ook een toespraak van den kapitein hebben!" riepen de manschappen. Daartoe was onze Abraham dadelijk gereed. Hij sprak warm en met vuur, dankte hen voor de eer hem aangedaan, ofschoon hij betuigde zelf nog te moeten beproeven in hoeverre hij in staat zou wezen aan hunne opdracht te voldoen. Nadat hij uitgesproken had was Green de eerste, die met zijn hoed in de hand en eene diepe buiging zijn vriend naderde. „Kapitein Lincoln!" zeide hij, en allen volgden zijn voorbeeld naar de rij. Zoo werd onze Abraham als gezagvoerder in den Zwarten Haviks-krijg geïnstalleerd.

Nog een voorval moet ik u mededeelen eer de strijd een aanvang nam; het toont zijne matigheid zoo goed als zijn groote lichaamskracht. Green zeide tot een vreemdeling: Onze kapitein is de sterkste kerel uit Illinois."

„Dat spreek ik tegen," zei de vreemde, en noemde een anderen naam.

„Hoeveel kan hij opbeuren ?" vraagde Green.

„Hij beurt een vol vat zoo gemakkelijk op als ik een pot aardappelen," zei de man.

„Onze kapitein zou wel twee vaten kunnen opbeuren, als hij ze maar vasthouden kon."

De andere lachte luid. Men wilde de zaak beproeven. „Ik verzie er mijn hoed onder en 't is een splinternieuwe," zei Green.

Abraham hoorde van de zaak. „Ik zou het niet doen om u mijn kracht te toonen," zei hij tot den vreemde; „maar nu moet ik het wel doen omdat mijn beste vriend anders zijn nieuwen hoed kwijt is, en dan zou hij nog bloots-hoofds met mij meê moeten naar de Indianen!"

De vreemdeling eischte nu, dat Abraham een vat brandewijn zou opbeuren; het boven zijn mond houden en uit een in het sponningvat gestoken kraan een mondvol drinken. In een ommezien was de zaak in orde. Lincoln zette zijn mond aan de kraan en dronk brandewijn.

„'t Is gebeurd," zei Green. „Maar dat is de eerste slok brandewijn, dien ik u van mijn leven zie drinken, kapitein."

De kapitein antwoordde niet; maar spoog onmiddellijk al wat hij in den mond had weer uit, terwijl hij zeide: „En gij hebt mij ook dezen brandewijn niet zien drinken, vriend: daar ligt het bocht!" Allen lachten en Green mocht zijn mooien hoed houden, terwijl de vreemde verbaasd stond.

Nu nam de kapitein zijn vriend alleen en zeide tot hem: „Gij moet zulke vreemde weddingschappen niet meer aangaan; ze zijn mannen van ons soort onwaardig. Als ge weer zoo iets doet, laat ik u in den steek, al zou het u ook al uwe kleêren kosten."

Nu trok de Nieuw-Salem compagnie op naar Beardstown,

waar zij gekampeerd werd, en drie dagen later trokken zij naar het tooneel van den oorlog. De dertig dagen, die zij zich hadden laten aanwerven, verliepen evenwel zonder dat zij den vijand, die zich verscholen had, te zien kregen. Sommige jonge luî hadden er nu reeds genoeg van, maar Lincoln liet zich met het grootste deel van zijn garnizoen weer aanwerven om nog dertig dagen te dienen. Die maand verliep weder en nog was de oorlog niet ten einde, en weder anderen keerden naar hunne haardsteden terug; maar nieuwe manschappen kwamen aan, en Lincoln teekende ook voor de derde dertig dagen. Eer deze ten einde waren had de slag van Bad-Axe plaats, waarin het doel werd bereikt en de oorlog geëindigd.

Lincoln had zijn paard verloren; 't was onder hem doodgeschoten; hij huurde een kano of kleine boot en roeide daarmede de Rotsrivier op tot aan Dixon. Daar doorkruiste hij te voet het land tot Peoria, waar hij weder eene boot machtig werd en de Illinois-rivier opvoer tot op veertig mijlen afstands van huis; die laatste zestien uren ging hij weder te voet. Zoo kwam hij thuis.

Verschillende lotgevallen hadden er plaats gedurende dezen tocht. Op zekeren dag kwam een oude Indiaan in het leger; hij gaf voor zeer goedgezind te wezen jegens de blanken en vraagde Lincolns manschappen om barmhartigheid.

„Wij komen hier om met de Injins te vechten," zei een der jongens, „en wij zullen u een kogel laten slikken; dat is barmhartigheid genoeg voor u."

„Ja, schiet hem dood!" riepen onderscheidene stemmen.

„Hij is een spion!" schreeuwden anderen.

De arme Roodhuid werd zeer bevreesd en haalde een verkreukeld papier voor den dag, dat hij aan kapitein Lincoln overgaf. Het was een vrijgeleide, geteekend door generaal Cas, die dezen man voor een oprecht vriend hield.

„Dat is maar een bedriegelijk papier!" riepen sommigen.

„De oude wilde zal ons niet bij den neus hebben," zei Clary, een der manschappen, en laadde reeds zijn geweer om hem dood te schieten. Verscheidenen van den ouden ploeg stemden daarmede in.

Toen sprong Lincoln tevoorschijn en riep; „Houd op, generaal Cas heeft bevel gegeven hem door te laten. Schiet niet!"

„Ik wil en ik zal hem doodschieten!" riep Clary, met wien Lincoln al meer moeite gehad had.

„Dan zult gij het mij eerst doen," zei Lincoln vastberaden, en ging in zijn volle lengte voor den Indiaan staan.

Nu hielden zij op en gingen op zijde. Maar een uit den troep sprak vrij luid: „Die Lincoln is een lafaard!"

„Die dat gelooft moet er de proef eens van nemen," zei de kapitein. „Hier sta ik om hem op te wachten." Maar niemand bewoog zich en de jongens begrepen, dat zij niet voor niets Abraham Lincoln tot hun kapitein hadden aangesteld. Met zulke ongeregelde troepen vrijwilligers valt het niet zoo gemakkelijk om te gaan als met onze goed gedisciplineerde soldaten, dat begrijpt gij.

Een ander maal nam hij het flink voor zijne soldaten op, toen de geregelde mobiele troepen beter „gevoed" en verzorgd werden dan de vrijwilligers. Hij wist te bewerken, dat allen op gelijken voet werden gesteld, en ontving daarvoor den dank der troepen, die hij aanvoerde. Hij zelf achtte zijne heldendaden in deze schermutselingen met de Roodhuiden evenwel zeer gering, hetgeen blijkt uit eene redevoering, die hij later in het Congres hield, en waarin hij den democratischen candidaat, generaal Cas, eens op zijn nommer zette.

Wij lezen in het verslag dier zitting letterlijk het volgende: „De heer Lincoln stond van zijn zetel op en zeide:

„Mijnheer de president, het is u zeker onbekend, dat ik ook een militaire held ben, die lauweren op het slagveld oogstte. Ja, mijnheer, het is uit de dagen van den Zwarten Haviks-oorlog, dat ik spreek; ik vocht toen, stortte mijn bloed en ontkwam als overwinnaar. Waar ik generaal Cas over zijne heldendaden in dien oorlog hoor spreken, gedenk ik ook aan de mijne. Ik was niet bij den nederlaag te Stillman; maar ik was er toch ongeveer even dicht bij als Cas bij de overgave van Hull, en evenals hij zag ik de plaats daarna dikwijls. Toen trok ik er geen zwaard, want ik had er geen; na de overwinning hield ik op kapitein te zijn, maar ik gebruikte mijn geweer niet tevergeefs. Als generaal Cas mij vooruit was in het opzamelen van blauwbessen, ik geloof dat ik hem overtrof in een charge op de wilde uien. Als hij een levenden, vechtenden Indiaan zag, was het meer dan ik deed, maar ik heb vele bloedige gevechten geleverd met de muskieten; en ofschoon ik nooit flauw viel van bloedverlies, zoo kan ik toch verklaren, dat ik vaak bitteren honger had. Indien ooit de democraten het in den zin mochten krijgen mij candidaat te stellen voor president, dan hoop ik toch niet, dat zij mij de schande zullen aandoen mij wegens de exploiten van dien Zwarten Haviks-oorlog, als een militaire held uit te schelden. Zoo iets doet men slechts aan generaal Cas!"

Met deze redevoering heeft hij den candidaat en zijne heldendaden zoo bespottelijk gemaakt, dat men hem niet meer durfde noemen.

Maar wij moeten terug. Lincoln zit nog niet in het Congres. Wij moeten nu eerst te weten komen hoe hij Lid der Staten werd. Dit zal het volgende hoofdstuk ons leeren.

HOOFDSTUK XV.

ABRAHAM LINCOLN LID DER STATEN.

Zoo zwierf onze kapitein weder in Nieuw-Salem rond zonder bepaalde bestemming. Hij logeerde bij de familie Herndon, wier kinderen hij uit liefhebberij eenig onderwijs gaf. 's Avonds zocht hij zijn vriend Green op of werd door dezen afgehaald om andere bezoeken te brengen. Het duurde niet lang of Lincoln zeide: „Hoor eens, Green, ik moet eens vertrouwelijk met u praten. Mijn geld is op en ik moet wat verdienen; maar tevergeefs zie ik hier naar werk uit. Ik heb vroeger in mijne eerste jeugd altijd zooveel opgehad met het smidswerk. Hoe zoudt ge het vinden als ik eens smid werd?"

„Maar Abraham, is het u nu in de hersens geslagen? Ben je stapelgek, ventje? Iemand als jij smid worden! Kaptein Lincoln smid!" En hij lachte, dat hij schudde.

„Nu, maak maar zooveel beweging niet! Het smidswerk is een eerlijk en nuttig vak en ik ben sterk genoeg om den moker te zwaaien. En wat dat kapiteinschap uit den Zwarten Haviks oorlog aangaat, nu dat geeft ook wat! Zóo kan de heele wereld wel kapitein worden".

„Dat ben ik niet met u eens; maar in ernst, Abraham

er is voor u heel wat anders weggelegd. Wil ik u eens een goeden raad geven: ga in het recht studeeren. Gij zijt meer dan half op weg. En dan zal ik u ook eens een geheim mededeelen, 't is mij ook in vertrouwen verteld."

„Wel ja, maak me nu ook nog eens nieuwsgierig."

„Zeker, ik gek er niet meê, maar 't is me voor de vaste waarheid gezegd, dat de mannen der Clay-partij bezig zijn u als candidaat te stellen voor de Kamer."

„Zijn ze nu al te maal gek, Willem?" riep Abraham Lincoln, en zat versuft bij het hooren van een bericht, dat hij te dwaas vond om er over te denken.

„Ze konden geen betere keus doen, Abraham."

„Ei wat! Ik ben niet meer dan een jongeling en ik heb geheel andere namen hooren noemen. In de courant staat: John Stuart, kolonel Taylor en Peter Cartwright. Zij zijn de Jackson candidaten en een hunner haalt het er met vlag en wimpel door. Laat ons nu over wat anders praten en niet zoo dwaas den tijd verbeuzelen."

„En als ik u nu eens zeg, dat ik van avond juist bij u gekomen ben om u over deze zaak te spreken. Gij vertegenwoordigt een beginsel, dat ons dierbaar is, niemand spreekt beter dan gij en ieder acht u hier hoog. Wat zou ons beletten u candidaat te stellen?"

„Gij zult mij bespottelijk maken, Willem."

„Volstrekt niet. Uwe nederigheid zegt dat; maar ik ken ons volk. Zou dat bespottelijk zijn als gij Taylor of Stuart sloegt? 't Zou dunkt me, een eer voor u zijn."

„Daar is geen kans op. De Clay-partij zal wel iemand ouder en wijzer dan ik weten om dien tegenover zulke beroemde namen te stellen."

Green verliet Lincoln; maar reeds den volgenden dag was hij candidaat gesteld en werd het overal rondgebazuind. De invloedrijke burger, welke daartoe het meeste

moeite deed, was de heer Mr. Rudledge. Hij had Lincoln eens hooren spreken en stond toen verbaasd over zijn helderheid en vlugheid. Hij zelf getuigde daarvan als volgt: „Toen hij opstond, die lange magere jongeling, met zijne handen in zijn broekzak, had ik niet durven verwachten, dat hij tien woorden in samenhang kon spreken. Maar ja wel. Het duurde niet lang of alles leefde in hem; zijne oogen, zijne stem, zijne handen, elke buiging van zijn lichaam bewezen, dat hij geheel in zijn onderwerp opging, en zijne argumenten waren onweerlegbaar.

Met al de geestdrift voor Abraham Lincoln werd hij evenwel ditmaal niet gekozen. Toch scheelde het niet veel, en van de 284 stemmen, die in zijn district werden uitgebracht, had hij er 277, waarover zeker niemand zoo verbaasd stond als hij zelf.

Al die drukte was voorbijgegaan en had Lincoln in populariteit doen rijzen, vooral ook omdat hij genoodzaakt was geworden hier en daar eene redevoering te houden als candidaat der Clay-partij. Maar nu stond hij weder voor de oude vraag: wat nu? Hoogst waarschijnlijk zou hij bij een tweede verkiezing beter slagen, al zijne vrienden raadden hem nu aan in de rechten te studeeren. Hij was daartoe ook half besloten. Maar van de studie kan men niet leven, waar moest hij van eten?

Nu gebeurde het dat Herndon, bij wien Lincoln logeerde een aandeel had in eene winkelzaak, die door zekeren Berry werd gedreven. Hij stelde Abraham voor met dezen man in compagnie te doen, omdat hij toch vroeger in die zaken zoo voorspoedig was geweest. Honderdvijftig dollars, die gestort moesten worden, leende Green zijn trouwen vriend en Lincoln pakte ook weder deze zaak met alle energie aan.

Maar, helaas, wat hielp al zijn rekenen en arbeiden?

Berry bleek spoedig een nietswaardig persoon te wezen, die alles verdronk en verkwistte en allerlei dwaze dingen deed. Hij ging op zekeren dag met de noorderzon weg en liet Lincoln voor de schulden zitten. Met de grootste eerlijkheid voldeed deze desniettemin zijne verplichtingen, maar hield geen penning over om zijn vriend te betalen. Deze gaf hem echter lang crediet, en het duurde dan ook tot het jaar 1840 eer de laatste dollars afgedaan waren.

Tot zijn spijt ging nu ook de familie Herndon verhuizen, en was hij dus evenzeer zijn logement kwijt, zoodat hij in de herberg zijn intrek moest nemen. Uit zijn broodnood werd hij spoedig daarop gered door den heer Calhoun, die hem voorstelde hem als landmeter terzijde te staan.

„Maar daar versta ik niets van,” bemerkte Lincoln.

„Gij kunt het spoedig leeren. Ik leen u Flint en Gibson; studeer daar maar eens in en dan moedig het kompas en een koperen keten ter hand genomen; iemand, die zóo rekenen kan als gij, is daar juist voor geknipt.”

Genoemde Calhoun was aangesteld als landmeter in heel Sangamon County, maar had het daarmede veel te druk, zoodat hij Nieuw-Salem en heel dien omtrek gerust aan Lincoln kon afstaan. En al wat deze deed, dat deed de Heer wel gelukken. Onze vriend nam de boeken en ging er mede naar den schoolmeester, die hem gaarne terecht hielp. Ook zocht hij nu en dan zijn patroon op en zag hem bezig, en zes weken later verbeterde niemand meer het werk van Abraham Lincoln als landmeter.

Zijne inkomsten vermeerderden nu zeer, want er viel veel land op te meten in dien tijd, maar nog was hij niet genoeg bezet, want een andere betrekking werd hem door president Jackson opgedragen, namelijk het ambt van postmeester te Nieuw Salem. Dit gebeurde in 1833.

Hij had zijn kantoor in een winkel, en de man die

daar woonde, nam de brieven aan en gaf ze uit aan degenen, die ze kwamen afhalen, als Lincoln soms niet thuis was wegens het landmeten. Brievenbestellers waren er toen nog niet in die streek, en allerminst was de postmeester zelf verplicht de geadresseerden op te zoeken, maar zijne vriendelijkheid deed meer dan zij behoefde. Als hij uitging of eene wandeling maakte stak hij een stuk of wat brieven in zijn hoed en reikte die meteen aan bij belanghebbenden. Ofschoon hij nu een fatsoenlijke betrekking bekleedde, (hij had toen ter tijd eigenlijk drie ambten in Nieuw Salem ; hij was klerk van het verkiezingsbureau, landmeter en postmeester) en daarom meer een heer dan een boer moest heeten, bleef hij toch uiterst eenvoudig in alles. De vrouw van zijn vriend Amstrong verhaalt hoe hij menigmaal bij haar in kwam loopen en als hij merkte, dat zij het druk had, aan het wiegetouw ging zitten terwijl hij een boek uit den zak haalde om daaruit te lezen, en zij hem een bord melk opschepte.

Ook las hij gewoonlijk na aankomst van de post het dagblad overluid op den stoep aan de vergaderde menigte voor, die naar brieven kwam informeeren.

Op een zijner wandelingen als landmeter ontmoette hij op een boerenerf een armen grijsaard, die blootvoets en sidderende van koude en ouderdom bezig was een oud versleten schuurtje af te breken en in brandhout te veranderen. Lincoln kende dien armen Ab Trent wel, en zeide :

„Kerel, dat is wel wat zwaar voor u ! Wat verdient gij met dit werk ?"

„Ach kapitein, ik krijg er een dollar (*f* 2.50) voor, ik ben blootsvoets en hoop nu een paar schoenen te verdienen. Ik word oud."

„Je wordt het niet, maar zijt het al. Ga gauw weg en warm

je voeten bij het vuur, je zult er de koû in krijgen; en geef dan mij intusschen je bijl even; ik heb wel lust me eens warm te hakken."

De man haastte zich naar de warme keuken der boerderij. Intusschen wist Lincoln zoo fiink met den bijl op het schuurtje te werken, dat na een paar uren schier al het werk gedaan was. De goede oude Trent, die nu weer naar buiten kwam, nadat hij zich door en door verwarmd had, wilde den bijl terug nemen; maar Lincoln zei: „Neen, man, half werk doen we niet, nog een groot half uur, dan ligt alles gereed, stapel maar dat brandhout op."

Onder duizend dankbetuigingen ging hij daarna zijn weg, terwijl Trent zijn dollar in ontvangst nam.

Intusschen brak het jaar 1834 aan, waarin een nieuwe keuze voor de Staten moest plaatshebben, daar de afgevaardigden twee jaar zitting hadden in Illinois. Abraham Lincoln werd candidaat gesteld en nu was de uitslag beter dan de eerste maal.

„Wie is die mijnheer Lincoln toch?" vraagde Dr. Barret aan Herndon.

„Gij zult hem van avond zien en hooren in de vergadering der kiezers," was het antwoord; „hij zal eene redevoering houden."

Des avonds kwam de dokter en liet zich den kandidaat aanwijzen.

„Die lange jongeling!" zei hij verachtelijk. „Hadt gijlieden geen beter candidaat dan dezen?"

„Wacht maar tot gij hem gehoord hebt, dokter."

En de dokter erkende later volmondig: „Gij hadt inderdaad geen beteren kunnen uitkiezen!"

Lincoln kreeg 1376 stemmen en was lid der Staten van Illinois. Hij had er geen cent voor uitgegeven, ja zelfs niemand een glas bier ingeschonken, die voor hem stemde,

ofschoon het toen bij sommigen in de mode kwam, stemmen te koopen door vrij wijn of bier aan hunne kiezers te geven of zelfs hunne rekeningen te betalen. Al had Lincoln daartoe geld gehad, dan zou hij toch van zulk een bedrijf een afkeer hebben gehad.

„Nu hebt gij mij lid van de Staten gemaakt,″ zei hij tot zijn vriend Smoot, „maar nu komt het ergste nog aan.″

„Het ergste, en wat is dat?″ vraagde Smoot guitig.

»Welnu, een pak kleeren; want zóo kan ik toch bij al die voorname lui geen zitting hebben; ze zouden er voor bedanken naast mij plaats te nemen.″

„O, is het anders niet?″

„Me dunkt het is erg genoeg. Maar vindt gij het zoo onbeduidend, leen mij dan wat geld tot de zitting uit is, dan krijgt gij alles eerlijk terug.″

„Met pleizier; hoeveel begeert ge?″

„Twee honderd dollars; want ik moet ook nog andere uitgaven doen, en geen gebrek hebben, terwijl de zitting duurt, aan reisgeld, enz.″

Vriend Smoot was dadelijk gereed en kreeg ook later tot op een cent zijn geld terug. Maar nu was het inderdaad een genot Abraham Lincoln in een passend stel kleederen te zien. Niemand behoefde zich voor hem te schamen, integendeel hij zag er deftig uit.

Gedurende de zitting dezer wetgevende vergadering weerde Lincoln zich dapper bij alles wat van hem gevorderd werd, en keek hij telkens de wetten en verordeningen van vroeger na om geheel op de hoogte der zaken te komen. Twee zaken moeten wij vooral vermelden, die in dit eerste zittingjaar plaats hadden en beiden van grooten invloed op zijn volgend leven waren. De eerste is van droevigen aard.

Lincoln maakte namelijk kennis met enkele ongeloofs-

mannen, die boeken als Volney's „Puinhoopen" en „de Eeuw der Rede" gelezen hadden en zich daardoor hadden laten meeslepen. Ze gaven ook aan Lincoln die lectuur en deze gevoelde er zich niet weinig door geschokt. Hij begon schipbreuk te lijden aan zijn eenvoudig kinderlijk geloof aan de heilige Schrift en het voorzienig Godsbestuur. Bittere twijfelingen rezen in zijn hart op, waarmede hij jaren lang te worstelen had; maar toch was hij een te ernstig man en had het onderwijs van zijne moeder te diepe wortelen geschoten om bij den twijfel te kunnen leven. Slechts eenmaal kwam er een geschrift van hem uit, dat Gods volk met vrees vervulde, maar dit was ook het eenige; hij keerde weldra tot vaders en moeders Bijbel met de oude liefde terug, al werd hem ook nu en dan iets bestreden, waaraan hij vroeger niet getwijfeld had.

De andere zaak was eene degelijker kennismaking, namelijk die met den heer John Stuart, een zeer geleerd advocaat uit Springfield. Deze heer was op den jeugdigen afgevaardigde opmerkzaam geworden, had eenige van zijne verhandelingen in de staatkundige bladen gelezen, en hoorde hem spreken in de vergaderingen. Hij knoopte een vertrouwelijk gesprek met hem aan en vraagde onder anderen:

„Hebt ge er nooit eens over nagedacht in het recht te gaan studeeren?"

„Anderen spraken mij daar somtijds van, maar ik durf aan zoo iets niet denken. Hoe zou ik eene academie bezoeken, daar ik arm ben en ook meerendeels slechts minvermogende vrienden heb?"

„Wel, gij behoeft niet op eene academie te wezen. Als ge met uw landmeten maar genoeg verdient voor kost en kleeren, dan kunt ge thuis studeeren. Iemand als gij, komt ook zonder professors een heel eind."

„Maar gij vergeet de vele kostbare boeken, mijnheer.″

„O, is het anders niet? Gij kunt over mijn boekenkast beschikken. Kom gerust bij mij en zoek uit wat ge noodig hebt, en weet gij den weg niet dan zal ik u dien wijzen.″

„Een prachtig aanbod! Hoe zal ik u naar waarde danken, mijnheer! Maar meent gij waarlijk, dat er een rechtsgeleerde uit mij groeien zal?″

„Ik zou er u mijn hand op durven geven, dat gij over drie jaar voor de balie pleit, als ge het goed aanpakt.″

Lincoln was boven de wolken. Zou zóo iets mogelijk wezen? Het goed aanpakken! Nu daar moest men juist Lincoln voor hebben om iets aan te pakken! 's Avonds deelde hij zijne ervaring aan de vrienden mede, die hem zeer aanmoedigden in zijn besluit en den volgenden dag maakte hij een tocht naar Springfield, twee en twintig mijlen ver, en kwam daarna met zooveel boeken beladen bij Green, dat deze uitriep:

„Maar Abraham! hoe hebt gij zoo'n vracht kunnen dragen? Gij zijt toch niet heen en terug Springfield te voet gegaan!″

„Zeker, hoe anders? Een arm student mag niet reizen als een rijk advocaat. Zeker heb ik die boeken gedragen, ('t waren vier lijvige deelen „Commentaren van Blackstone″) maar ik heb meer gedaan. Ik was zoo nieuwsgierig naar den inhoud, dat ik de eerste veertig bladzijden van het eerste deel heb gelezen en in gestudeerd. Neem gij nu het boek en ondervraag mij er uit, maar niet verder dan die veertig bladzijden.

„Ik kan mij niet begrijpen″, antwoordde Green, „wat voor een man gij toch zijt. Ik zou al moeite hebben een van die vier zware boeken zoover te dragen: maar gij leest en leert nog onderweg op den koop toe.″

„Ja, ja, alles maar gewoonte, anders niet. Maar houd u nu niet op, examineer me nu eerst."

„Maar wilt ge dan niet eerst wat eten en drinken? Gij komt zoo van de reis; rust wat uit."

„Volstrekt niet; eten en drinken komt later. Overhoor mij nu eerst mijne les," en hij hield niet op vóor Green het boek nam en hem „overhoorde."

Zoo begon hij deze studie en zoo zette hij haar voort, en dat kostte moeite. Soms was hij dagen van huis voor het landmeten en dan weer studeerde hij dag en nacht, behalve den tijd, dien hij in 's lands vergaderzaal doorbracht. In deze laatste werd hij zóo op prijs gesteld, dat hij zich in 1836 onmiddellijk herkozen zag. In die zitting van 1836 werd de groote kwestie aan de orde gesteld, waarin onze Lincoln de voornaamste rol zou spelen, namelijk de s l a v e n k w e s t i e.

Daar waren geschriften verspreid, die de slavernij als een vloek van de moderne maatschappij brandmerkten, en overal de gewetens der Amerikanen op dit gewichtige punt zochten wakker te schudden. De slavenhoudende staten waren gebelgd. Ook in Illinois was de algemeene geest, die eerst ten gunste der slaven scheen, omgekeerd, waarschijnlijk uit vrees voor de groote tegenpartij. Daarbij waren velen omgehaald of afvallig geworden; maar wie er veranderde of niet veranderde, Abraham Lincoln stond pal als een rots. Zijne welsprekende verdediging van vrijheid en recht deed hem aanhangers winnen, maar hij verloor ze ook weer grootendeels, toen andere belangen hen van de slavenkwestie deden afzien. Eén bleef hem getrouw en stond pal naast hem tot het einde: dat was Dan Stone. Toch nam het Huis een besluit in tegenovergestelden zin. Lincoln en Stone konden dat natuurlijk niet beletten; maar zij hebben een zeer welgewikt en pittig protest ingediend,

waarbij zij beiden tegen het Kamerbesluit protesteerden. Dat was een kloeke daad. Nu eerst bemerkte men ten volle, wat men aan Abraham Lincoln had. Zijne afvallige medestanders schaamden zich voor hem en hij won aan populariteit, al was zijne zienswijze niet naar veler zin. Ach, men meende, die jeugdige overmoed zou wel wat neerslaan, als hij de zaken wat kalmer bekeek. Maar neen, dat heeft de toekomst gelogenstraft.

Intusschen was onze Lincoln in 1837 tot de balie toegelaten, na in de rechten te zijn gedoctoreerd. Hij stond nu naast zijn vriend en beschermer John Stuart, en verdedigde de onschuld voor het gerecht.

Inmiddels woelden de geesten al door en was de slavenkwestie door een besluit der wetgevende vergadering niet van de baan geschoven. Men begon van alle kanten de zaken beter in te zien en toen in 1838 Lincoln weer aftreden moest, werd hij met overgroote meerderheid herkozen en wilde men hem zelfs tot president der vergadering, Staten-Generaal zouden wij zeggen, verheffen. Dit gelukte hun niet. Maar toch werd aan hem en zijne acht medeafgevaardigden uit Sougman County, die allen meer dan zes voet lang waren en daarom de «Lange Negen» genoemd werden, een prachtig diner aangeboden, waarbij een toast werd uitgebracht op „A b r a h a m L i n c o l n, e e n g e b o r e n e d e l m a n v a n n a t u u r."

XVI.

AL KLIMMEND OP DE LADDER VAN AARDSCHE GROOTHEID.

Nu stond de wijde nieuwe wereld voor Abraham Lincoln open, en zag hij zich telkens meer geacht en bemind. Ook behoefde hij nu geen geld meer te leenen om een fatsoenlijk pak kleeren aan te schaffen en dergelijke. Hij deed vele zaken en was steeds gelukkig in zijn pleidooien, daar hij voor een vasten stelregel aannam niet anders te pleiten dan voor lieden, van wie hij de vaste overtuiging had, dat ze eene billijke zaak voorhadden. Over zijn hart heen spreken vermocht hij nooit; daarom was hij ook altijd zoo welsprekend, hij geloofde wat hij zeide, en zeide wat hij geloofde. Zoo ook in Huis der afgevaardigden. Hij wist immer het rechte punt te treffen. Aan zijn voorzichtige wijsheid en groote gemoedelijke welsprekendheid was het ook te danken, dat de hoofdstad van Vandalia naar Springfield is overgebracht, zonder dat iemand er zich tegen verzette, en eerst lieten de moeilijkheden zich groot aanzien, want de Vandalen wilden in den beginne niet toegeven, hoewel het voor ieder onpartijdige duidelijk wezen moest, dat Springfield in alle opzichten voor hoofdplaats geschikt was.

Om een proeve te geven hoe hij er meê wist om te gaan

diene het volgende. Zekere afgevaardigde van Wabash, die al op zijn dagen kwam, was in de vergaderingen een zeer lastig persoon. Hij wist van wetten en rechten niet heel veel af, maar had zich aangewend bijna elk voorstel, dat gedaan werd, tegen te staan, en dat wel met een in zijn mond zeker zeer ongepast argument: „Het is inconstitutioneel". Dan putten de spreker zich urenlang uit om den ouden heer aan het verstand te brengen, dat wat zij voorstelden volstrekt niet tegen de constitutie of grondwet streed. Maar het baatte niet, de man bleef bij zijn tegenspraak. Nu gebeurde het op zekeren dag, dat ook Lincoln, die een zeer goed voorstel had gedaan, dat door velen toegejuicht werd, door den afgevaardigde van Wabasch belegerd werd met diens geliefkoosde wapen: „Het is inconstitutioneel" (ongrondwettig).

„Wacht," dacht onze schrandere gast, „ik zal u dat wel afleeren; met degelijke redeneering is toch niets tegen u te beginnen."

„Mijnheer de President," zeide hij, „de tegenwerpingen van den afgevaardigde uit Wabash doen mij denken aan een oud vriend van mij, die een zeer karakteristiek uiterlijk heeft, gewoonlijk niet best in zijn humeur is, een groote bril draagt, grijze haren en groote, witte, vooruitstekende oogharen bezit." (Als men Wabash aankeek, dan bemerkte men dadelijk, dat zijn portret werd geteekend).

„Op zekeren morgen nu toen de oude man was opgestaan en zijn tuin inging, bemerkte hij een eekhoorntje op een boomstam ter halverwege tusschen den grond en de takken. Hij kreeg lust dat dier te schieten, want het zou zijne vruchten kapen. Zoo nam hij dan zijn geweer en legde aan. Hij schoot ook af en mikte; maar het beest bleef onbewegelijk zitten. Hij laadde en loste andermaal, maar met hetzelfde gevolg. Toen werd hij boos op

dat brutale beest en schoot nog wel tienmaal in die richting; maar nog alijd zat daar de eekhoorn als om met hem te spotten. Daar komt zijn Frits aan. »Jongen," zegt mijn oude vriend, „deugt dat geweer niet? Het baat mij niets of ik het al afschiet; 't schijnt wel betooverd." »Wel zeker, vader," was het antwoord, „dat geweer is best, gij schiet er meê alsof ge het met de Injins te kwaad hebt. Maar waar mikt ge dan toch wel op?" — „Wel, op dien eekhoorn daar ginds halfweg den stam van den notenboom." — De jongen tuurt naar den boom en ziet geen eekhoorn. Hij keert zich daarna om en kijkt zijn vader aan. „O," roept hij nu, „ik zie uwen eekhoorn al. Daar zit een mier op uwe oogharen, die over uw bril heenhangen, dien ziet ge voor een eekhoorn aan! Op haar hebt ge geschoten."

Men begrijpt, dat de geheele vergadering in lachen uitbarstte en de heer van Wabash had de kneep gevoeld en hield zich stil.

Lincoln had vele vrienden onder de rechters en advocaten. Eén hunner, de edelachtbare heer Tod van Lexington in Kentucky, ontving hem dikwijls in zijn huis. Vandaar dat Abraham eene kennismaking aanknoopte met zijne dochter, mejufvrouw Marie Tod, met wie hij in het jaar 1842, op zijn twee en dertigste jaar, in het huwelijk trad. Van de zonen, uit dezen hoogst gelukkigen echt geboren, heeft alleen de jongste Robert Lincoln, de latere secretaris aan het departement van oorlog, hem overleefd.

Het district, waarin onze held als rechtsgeleerde aangesteld was, had een grooten omvang en hij zag zich meestal genoodzaakt verre tochten te doen, die hij dan te paard aflegde. Het eerste paard, waarop hij reed, had hij van een vriend geleend tot hij genoeg overgespaard had om

er zelf een te koopen. Wanneer hij daar dan kwam aanrijden in zijn eenvoudige kleeding met zijn breedgeranden strooohoed en katoenen regenscherm, zagen allen hem gaarne verschijnen; alleen de aanklagers, tegen wie hij kwam pleiten, hadden hem gaarne vijftig uren buiten Illinois gewenscht.

Toen hij nu gehuwd was, veroorloofde hij zich de weelde van eene kleine kapchees of tilburie, waarin hij bij slecht weder reed, maar altijd was hij zijn eigen koetsier. Eenmaal moest hij zelfs drie maanden achter elkaêr zijne familie alleen laten. Zijn lieve Marie maakte van zijne afwezigheid gebruik om eene verdieping op hun woning te laten zetten. Toen hij thuis kwam stond hij geheel verbaasd, hield zijn rijtuigje stil, en terwijl hij er uitsprong, vroeg hij aan een paar voorbijgangers: „Vrienden, weet gij Lincoln ook te wonen? Dit is toch zijn huis niet!" — „Ja wel, mijnheer, hier woont Lincoln; maar ze zijn aan het bouwen geweest," zeiden de lieden, en hem daarna nauwkeurig aanstarend, barstten zij in een luid gelach uit en riepen: „Gij zijt mijnheer Lincoln zelf!"

Toen daarop zijne vrouw, door het gerucht gewekt, naar buiten kwam, zeide hij tot haar: „Marie, Marie, de menschen lachen ons uit omdat we zoo grootsch worden!"

Maar ik moet u ook iets vertellen van zijne praktijk als advocaat. Nooit wilde hij pleiten voor een kwade zaak, en wanneer hij bemerkte, dat hij zich in zijn cliënt vergist had, liet hij hem eenvoudig in den steek, al had hij het ook langs kronkelpaden voor hem kunnen winnen. Zoo gebeurde het bij een belangrijk proces, dat de man, voor wien hij pleiten zou, hem had weten te overtuigen van zijne onschuld, en daarom deed hij al zijn best voor hem. Terwijl hij voor het Hof daarmede bezig was, toonde zijn tegenpartij duidelijk aan, dat die persoon bedriegelijk

gehandeld had. Op eenmaal verdween Lincoln van de balie, en toen het zijne beurt weder was om te pleiten, was hij niet meer te zien. De rechter liet hem roepen. Men wachtte op hem. Maar hij gaf ten antwoord: „Zeg aan Zijnedelachtbare, dat mijne handen vuil zijn; ik kan niet komen; want ik moet ze wasschen.” Zoo verloor het zijne partij en miste hij een duizendtal dollars, die hij met gemak had kunnen verdienen als hij de waarheid had willen verdraaien. Daartoe was evenwel het recht hem te heilig.

Een ander maal toen hij samen werkte met den advocaat Swett om in de beroemde Patterson-rechtbank een aangeklaagde te verdedigen, zeide hij op eenmaal tot zijn collega: „Swett, de man is schuldig.”

„Ja,” antwoordde deze. „Dat heb ik wel voorzien.”

„Nu, ik niet; maar dan moet gij hem verder maar alleen verdedigen. Ik kan het niet. De rechters zouden dadelijk aan mijn gelaat zien, en aan mijne stem hooren, dat ik over mijn geweten heenga als ik hem verdedig.”

Swett won het proces en wilde nu het loon met Lincoln deelen, maar deze weigerde er een dollar van aan te raken.

Dat hij een medelijdend hart had weten wij reeds van vroeger, maar het bleek op zijn rechtskundige loopbaan bij den dag. Een oude negerin kwam bij hem. De arme ziel klaagde haar bitteren nood. Zij was eenmaal slavin geweest in Kentucky; maar haar meester had haar en hare kinderen naar Illinois overgebracht en ze daar vrijgelaten. Nu verdiende haar oudste zoon voor haar het brood. Hij voer onlangs met een stoomboot naar Nieuw-Orleans (een slavenstaat) en werd daar onverhoeds door de politie gevangen genomen en in de slavernij teruggevoerd. Nu begeerde zij hulp van het gerecht om hem weer te doen uitleveren. Lincoln had diep medelijden met haar. Hij was toen juist

vergezeld van den jongen Herndon, die het mede door zijn onderwijs en hulp tot advocaat gebracht had. De lezer herinnert zich de Herndons als Lincolns vrienden uit Nieuw-Salem. Onmiddellijk verzocht hij nu aan dien jongen rechtsgeleerde naar den gouverneur te gaan en hem te vragen of er ook termen waren te vinden, waarop men uitlevering van den slaaf uit Kentucky vragen kon. Maar het antwoord luidde ontkennend. Toen was de arme negerin opnieuw bitter bedroefd en Lincoln met haar.

„Weet gij wat?" zeide hij eindelijk: „Uw zoon zal vrij!" Hij schreef onmiddellijk naar Nieuw-Orleans en beloofde het losgeld voor den slaaf te betalen, hetgeen hij ook deed en waarvoor die negerfamilie hem altijd innig dankbaar bleef.

Het aandoenlijkste proces, dat hij ooit won, was zeker dat van de weduwe Amstrong, de vrouw van zijn ouden vriend Kobus uit de Nieuw-Salemsche bende. 't Was twee en twintig jaren geleden, dat Lincoln in haar gastvrije hut menig genoeglijk uurtje sleet, terwijl zij uit zuivere vriendschap zijne kousen stopte, zijne kleederen verstelde en hem nu en dan een bord goede soep voortzette, waarvoor hij haar en haren man recht dankbaar was; want, zooals wij weten, had hij het toen wel noodig. Dan wiegde hij haren zuigeling en studeerde bij de wieg. Die zuigeling Willem Amstrong was nu een jongeling van drie en twintig jaar en won na vaders dood voor het huisgezin den kost. Hij was niet kwaad van inborst, maar erg oploopend, iets dat hij van zijn vader scheen geërfd te hebben. De jongeling had dikwijls twist met andere jongelingen. Nu was het bij eene volksvergadering in Mason County weder tot handtastelijkheden gekomen, waarin hij en enkele anderen zekeren Metzgar zoodanig hadden toegetakeld, dat hij er onder bezweek. Toen hij den laatsten

noodlottigen slag kreeg waren Norris en Amstrong het dichtst bij hem; maar daar het geheele tooneel in den nacht plaatshad, kon niet met bepaaldheid worden aangewezen wie de moordenaar was. De zaak kwam voor het gerecht; verschillende getuigen werden gehoord; vooral een zekere James, een verdacht persoon, was zeer bezwarend in zijne beschuldiging tegen Willem Amstrong; hij had hem den doodelijken slag aan Metzgar zien geven. Het gerecht nam alles in aanmerking, de vele vechtpartijen, waarin deze jongeling mededeed, en wat dies meer zij, en verklaarde hem schuldig. Hij moest naar de galeien. Dit vonnis was uitgesproken.

Moeder Amstrong of tante Hanna, zooals Lincoln haar steeds noemde, wendde zich in haren nood tot haar ouden vriend en verhaalde hem, bitterlijk schreiende, de geheele zaak. Lincoln wilde haar gaarne helpen, te meer daar hij het met haar eens was, dat haar Willem niet met opzet een moordenaar werd, al mocht hij dan den ongelukkigen slag hebben gegeven, want Metzgar was altijd een vriend van hem geweest, zoodat hij hem niet voorbedachtelijk haatte. Hij zag evenwel weinig kans hem vrij te pleiten en verklaarde dit aan de weduwe. Toch beloofde hij haar te zullen doen wat hij vermocht. Eerst zorgde hij, dat de behandeling der zaak een half jaar werd uitgesteld, opdat intusschen de algemeene opgewondenheid wat zou bedaren. Tijd gewonnen is veel gewonnen in zulke zaken. Nu moest wel de jongeling een half jaar in preventieve gevangenschap doorbrengen, maar „dan heeft hij den tijd eens tot bedaren te komen en over zijn wilde kuren na te denken,” zei hij.

Tante Hanna ging weder naar huis, overtuigd, dat hare zaak in de beste handen was. Het gelukte Lincoln evenwel niet meer licht daarin te krijgen; de getuigenissen

waren al te zeer tegen zijn cliënt om eenige hoop te voeden. Zoo brak dan eindelijk de dag aan, dat zij voor het hof zou dienen. De rechter van instructie hoorde alle getuigen met groote nauwkeurigheid uit. Vooral James, die de zwaarste beschuldiging aanbracht.

„Hebt gij gezien, dat Willem Amstrong den doodelijken slag toebracht?" vraagde de rechter.

„O, ja, en het is mij alsof ik het nog zie, hoe hij zijne hand ophief en zijn gebalde vuist op Metzgars hoofd deed nederdalen."

„Hoe laat was het toen dit gebeurde?"

„Tusschen tien en elf uur, Edelachtbare!"

„Spreek nauwkeurig. Was het dichter bij elf dan bij tien? Kwart over tien of kwart vóor elf?"

„Omstreeks half elf, Edelachtbare!"

„En was het op dien herfstdag dan niet donker? Kondt gij zoo goed onderscheiden in de duisternis wiens vuist het was? Norris stond er toch ook vlak naast, naar gij zelf gezegd hebt, en gij kwaamt met vele anderen toeloopen?"

„Edelachtbare, ik herinner mij nu ook, dat de maan onder de vechtpartij was opgekomen, zoodat op dat uur een helder maanlicht scheen."

Daartegen viel niets in te brengen en de man had zijn eed gedaan. Er behoefde nu geen twijfel meer te bestaan aan de schuld van Amstrong. Over veertien dagen zou het pleidooi plaats hebben.

„Dit is nu een pleidooi, dat Lincoln wel verliezen moet!" zeiden de menschen tot elkaêr. Daar zal hij niet veel eer meê inleggen, en hij zelf twijfelde er waarlijk ook half en half aan. Maar ziet wat gebeurde? De groote dag der beslissing is gekomen en de gehoorzaal vol menschen. Daar zit de beschuldigde met een treurig, moedeloos

uiterlijk tegenover de eerwaarde rechters, waarvan de president verklaart, dat hij zulke zware aanklachten en zulke sterke bewijzen tegen zich heeft, dat men niet anders kan verwachten dan schuldigverklaring en bevestiging van het vonnis. Maar volgens recht en wet geeft hij eerst nog het woord aan den verdediger.

Lincoln staat op, kalm en vastberaden als altijd. Hij gaat in het kort de bijzonderheden van het proces na, herinnert aan het goedhartige, ofschoon driftige karakter van den beschuldigde, en tracht in het licht te stellen, dat er volstrekt geen reden is om van moedwilligen manslag te gewagen. Hij gaat het getuigenverhoor na, en heeft hier en daar eene aanmerking; maar nu aan den hoofdgetuige James komende, verheft hij zijne stem en wijst met den grooten rechterarm naar boven als riep hij God tot getuige aan.

„Mijnheer de Voorzitter," zei hij toen, „deze verklaart pertinent en onder eede, dat hij in dien noodlottigen nacht om half elf uur de vuist van mijn cliënt heeft zien neerdalen op de hoofd van den verslagene, o n d e r e e n h e l d e r m a a n l i c h t. En hier is de Honours almanak, die wij allen kennen en raadplegen, waarin ik opgeteekend vind dat de maan op dien datum e e r s t o m é é n u u r is opgegaan. Wat kan er nu van zijn pertinente getuigenis anders overblijven dan een verdichtsel? Te meer daar de getuige Amstrongs vijand was en de verslagene zijn vriend!"

Het gansche publiek was door een plotselingen indruk aangegrepen, zoodat men zich op de tribune nauwelijks stilhouden kan, en de rechter genoodzaakt was rust te gebieden. Nu keerde de publieke verontwaardiging zich plotseling tegen den getuige James, hetgeen Lincoln natuurlijk had voorzien.

„En Mijnheer de Voorzitter," ging hij na een kleine

pauze voort, terwijl zijne stem van aandoening beefde, „die jongeling is de zoon en kostwinner eener brave grijze moeder, eene vrouw, die met haar eerlijken man altijd een warm hart had voor ongelukkigen en armen, die een jongeling van den leeftijd, dien haar Willem thans bereikt heeft, vóor twee en twintig jaren, toen hij geen penning op zak had en met al de ruwheden van het lot had te worstelen, in hare woning ontving, voedde met haar eenvoudig maal en op honderd manieren ten goede was. Die arme jongeling van toen, staat thans vóor u in den persoon van den pleiter voor het leven van haar oudste kind, aan welks wiegetouw hij urenlang trok om hare goedheid een weinig te vergelden. Die zuigeling van toen is de beschuldigde van heden, en het is mij een genot te hebben mogen aantoonen, dat wat tegen hem aangevoerd is alle kracht van wettig bewijs mist. Wanneer hier recht gedaan wordt dan is mijn cliënt vrij eer de zon ondergaat."

Lincoln ging zitten, de rechters verwijderden zich in hunne kamer om samen te raadplegen, terwijl het publiek tranen schreide van aandoening.

Een half uur later traden de rechters weder binnen en onder eene ademlooze stilte van het publiek sprak de president het: „Niet schuldig!" uit.

Daar ging een vreugdekreet op van uit honderden monden, terwijl Lincoln zich tot zijn cliënt keerende met groote bedaarheid sprak: „De zon is nog niet ondergegaan en gij zijt vrij! Laat deze les nu niet verloren zijn!"

Geen wonder dat tante Hanna door de menigte heendrong, Abraham Lincolns handen kuste en met hare tranen nat maakte. „Hoe zal ik u betalen of vergelden!" stamelde zij.

„'t Is alles reeds betaald;" was het antwoord. „Ik heb heden oude schuld aan u afbetaald; maar zeg tot uwen Willem: „Ga heen en zondig niet meer, opdat u niet wat ergers overkome!"

Deze William Amstrong heeft later zijne krachten met roem besteed in den grooten oorlog tot vrijmaking der slaven. Hij was een der eersten, die bij de allereerste oproeping van Lincoln zich als vrijwilliger aangaf, en zijn tegenstander, die als valsche getuige in de algemeene verachting deelde, zag zich genoodzaakt een andere woonplaats op te zoeken.

Dat zulk een liefhebbend en trouw hart ook voor zijne ouders hetzelfde bleef, behoef ik u wel niet te vermelden. Toch wil ik u eenige daadzaken noemen, waaruit het blijkt. Pas had hij zijne rechtspraktijk begonnen of hij zond zijn vader 200 dollars om een hypotheek af te lossen, die op diens boerderij stond. Zijn halfbroeder Johnson ondersteunde hij voortdurend en daar hij diens tragen aard kende, beloofde hij hem voor iederen dollar, dien hij verdiende, nog een dollar van hem op den koop toe. Toen hij zijn eerste proces won en daarmede 500 dollars verdiende, leende hij er nog 250 bij om daarvoor landerijen te koopen, wier opbrengst zijn vader en na diens dood ook zijne stiefmoeder tot ondersteuning zou wezen.

In het jaar 1851 hoorde hij van een ernstige krankheid zijns vaders op een tijd, toen zijne vrouw ook ziek lag en hij dus onmogelijk van huis kon. Hij schreef toen aan zijn halfbroeder Johnson:

„Gij weet, dat ik nooit hebben wil, dat het vader of moeder aan eenigen steun of geriefelijkheid zal ontbreken. Gij hebt toch zeker van mijn naam gebruik gemaakt om een dokter en geneesmiddelen te bekomen. Ik hoop van ganscher harte, dat mijn lieve vader zal herstellen; maar bij al wat gebeurlijk is moet gij hem voortdurend herinneren, dat hij niet ophouden moet zijn vertrouwen te stellen op onzen hemelschen Vader, die zoo barmhartig en genadig is en hem in zijn uiterste niet zal

verlaten. Zonder Gods wil valt geen muschje op de aarde, noch een haar van ons hoofd, en Hij zal zijn stervend kind niet verlaten, waar het op Hem vertrouwt. Zeg hem vooral, dat hij als God hem oproept, zalige dierbaren ontmoeten zal in beter oorden, en dat wij, die achterblijven, door Gods genade er ook eens hopen aan te landen.″

Zulke daden en zulke woorden doen toch wel in zijn hart lezen, niet waar?

Op zijne reis naar het noorden bleef hij een Zondag in New-York over en bezocht daar eene Zondagschool, die voor de havelooze jeugd werd gehouden. Hij stelde veel belang in het werk der inwendige zending, vooral onder de straatjongens, wier lot en toekomst hem zoo beklagenswaardig toescheen. De directeur der Zondagschool was verrast door het bezoek van zulk een grooten onbekende, die hem met zooveel nauwkeurigheid inlichtingen vroeg. Na eenige oogenblikken verzocht hij den vreemden heer een paar woorden tot de kinderen te richten. Abraham Lincoln voldeed daaraan zonder eenige aarzeling. Hij sprak het jonge volkje aan, vertelde van de bosschen van Illinois, van de slaven, van de pionierjongens en meisjes, die zich zoo ontzettend moeten weten te behelpen. De kinderen waren één oog en oor. Tweemaal wilde Lincoln ophouden, maar het kleine volkje liet hem geen rust en riep luide: „Ga voort, mijnheer, ga voort!″ Eindelijk was het toch gedaan. Toen vraagde de directeur: „Met wien hebben wij de eer gehad thans kennis te maken?″

„Met Abraham Lincoln uit Illinois,″ antwoordde hij en ging stillekens weer heen, maar dat bezoek is onvergetelijk geworden.

Temidden van dit alles werd Lincoln voortdurend in het Staatslichaam herkozen en bevorderd. In 1849 kreeg hij zitting in het Nationale Huis van Representanten als

lid van het Congres. De oorlog met Mexico en de toelating van Texas als een slavenstaat hield toen alle gemoederen is spanning. Die Mexikaansche oorlog was op onrechtvaardige gronden gewaagd in het belang der slavernij, en de Zuidelijke Staten hadden het oog op Texas om hun onmenschelijke politiek door de drijven. Lincoln stak zijn gevoelen niet onder stoelen of banken, dat spreekt vanzelf, en viel telkens de slavernij aan als „onrechtvaardig en wreed." Hij sprak het luide uit, dat God het vaderland met ontzettende plagen zou bezoeken wanneer het voortging zulke onmenschelijke praktijken te wettigen.

XVII.

IN HET WITTE HUIS KOMT EEN VRIEND VAN DE BLAUWE JONGENS.

Het leven van onzen Lincoln ging tot het jaar 1854 betrekkelijk stil en rustig daarheen, terwijl hij zich grootendeels wijdde aan zijne praktijk. De slavenkwestie sluimerde omdat bij het Missouri-compromis een onderlinge overeenkomst dienaangaande gesloten was, die niet openbaar werd geschonden. Maar ziet in dat jaar wist de afgevaardigde Douglas, een groot voorstander der slavernij, te bewerken dat dit compromis werd ingetrokken. Hij wilde de slavernij in Kansas invoeren. Dat kon Lincoln niet dulden. In 1848 had hij zich flink in de bres gesteld voor de benoeming van President Taylor, en in 1852 voor generaal Scott. Bij die gelegenheden had hij het land rondgereisd om politieke redevoeringen te houden, maar nu was hij in nog veel grooter vuur, om de vrijmaking der slaven te verdedigen.

Ook mag ik niet vergeten, dat hij in het jaar 1854 lid werd van het Amerikaansch afschaffings- of matigheidsgenootschap, waarvoor hij telkens als redenaar optrad. De slavernij en de dronkenschap waren zijne doodsvijanden, die hij met alle macht en geestdrift bevocht.

De afgevaardigde Douglas, die ook een fameus redenaar

was en in dit opzicht niet voor Lincoln onderdeed, reisde nu overal heen, heel Illinois rond, om het volk tegen de slaven op te zetten en hun druk zoo mogelijk nog te verzwaren. Maar Lincoln zat hem na en hield overal daags na hem eene volksvoordracht, waarbij hij boven zijn tegenstander in elk geval recht en billijkheid voor had, daar deze slechts welsprekende woorden gebruikte om wreede praktijken te bedekken. Op deze wijze noodzaakte hij overal de lieden om partij te kiezen; en dat de grootste menigte aan zijne zijde stond bewees genoeg, dat hij in 1856 honderd en tien stemmen kreeg voor vice-president alleen in zijn district. Hij zelf was daarover zóo verwonderd, dat hij eerst meende men bedoelde een anderen Lincoln. Hij werd toen echter niet gekozen, maar daar men hem ook voor staatssenator had candidaat gesteld moest hij menige redevoering houden. De beroemdste daarvan, is die, welke in de wandeling: „de huis tegen zichzelven verdeeld speech" genoemd werd. Daarin had hij betoogd, dat de Amerikaansche regeering niet langer wijfelen mocht; zij kon niet meer geven en nemen. Of slavernij òf vrijheid. Het woord van onzen Heiland: „Een huis tegen zichzelven verdeeld kan niet bestaan," was het laatste woord daarvan en de leidende gedachte. Die redevoering was zoo kras, dat zelfs zijn beste vrienden er het hoofd over schudden en vreesden, dat hij de goede gunst der regeering en van vele kiezers verliezen zou. Maar hij stoorde zich aan niets en noodigde zijn tegenstander Douglas tot een openbaar twistgesprek uit. Deze nam die uitnoodiging aan, zelfs tot zevenmaal toe en werd ook zevenmaal verslagen. Douglas maakte daarbij heel veel vertooning! Begrijpt eens dat hij telkens met een extra-trein aankwam, waarin een muziekkorps, dat hij had afgehuurd, hem vergezelde en overal op de stations bij zijne aankomst

spelende, en hem dan met vlaggen en veel praal naar de spreekzaal geleidende, zijne intrede als die van een vorst deed zijn. En dan kwam de gewone trein met Lincoln als een eenvoudig burgerman, dien niemand opmerkte wie hem niet kende, de stad binnenrijden. Maar op het platform veranderde de zaak en werd de man met zijn muziek meestal uitgefloten, terwijl Lincoln de zege behaalde. Toch bleef de slavenpartij nog aanhangers tellen. Dit was dan toch nog een troost voor Douglas, die 15000 dollars aan muziek en pracht had verknoeid bij die zeven disputen.

In 1860 stond het volk voor de nieuwe presidentskeus; er werden overal vergaderingen daarvoor belegd. Men sloeg dan een „wigwam" of strohut op, waarin duizenden op ruwe banken tegenover een platform plaats konden vinden. Te Decator werd ook eene dergelijke vergadering gehouden, die door gouverneur Oglesby werd gepresideerd.

Men merkte Lincoln op bij de deur. Het duurde niet lang of de voorzitter verzocht hem het woord te nemen, maar dat kon niet geschieden of hij moest door een stuk of drie sterke kerels over de hoofden der menigte heengedragen worden. Onder groote toejuiching bereikte hij het platform. Zijne toespraak verwekte als altijd instemming. Maar nauwelijks was hij aan het woord of een paar mannen kwamen nogmaals door de menigte heenworstelen. Zij droegen boven hunne hoofden een paar gespleten balken, die uit een schutting of schuur waren losgerukt, en waaraan een papier gehecht was met het opschrift: „Deze balken zijn vóór dertig jaar door Abraham Lincoln gespleten, toen hij bouwde aan zijns vaders boerderij!"

Luide toejuichingen van alle kanten. Toen de lieden

bedaard waren zeide Lincoln, o zoo rustig: „Of dit dezelfde balken zijn, die ik met vriend Hanks gespleten heb, durf ik niet met zekerheid beweren, maar dergelijke heb ik er bij honderden onder handen gehad. Wanneer gijlieden ze evenwel zoo bijzonder mooi vindt, mag ik u zonder hoogmoed zeggen: ik maak nu betere!"

Weer een storm van toejuiching, waarbij hoeden werden opgeworpen en de wigwam schudde. Lincoln was de man der keuze. Zoo ging het ook te Chicago op den 16den Juni, waar de Nationale Republikeinsche Conventie zitting hield in de reusachtige wigwam, die 25000 menschen bevatten kon. Er waren zeven candidaten voor president der republiek, waarvan William Seward de voornaamste was. Lincoln behoorde er wel is waar ook onder, maar hij zelf dacht volstrekt niet benoemd te worden. Wèl had hij eenige vermoedens, dat men hem vice-president maken zou, hetgeen blijkt uit een gesprek met een ouden kennis uit Nieuw-Salem, een wonderlijk heer, die tot hem zei:

„Lincoln, sedert ik u het laatst zag, heb ik 100000 dollars gewonnen en ook weer verloren, en hoe staat het met uw finanties."

„Ik ben er beter aan toe dan gij; want behalve mijn huis te Springfield bezit ik nog 8000 dollars, en als ze me nu vice-president maken, dan klimt dit sommetje stellig gauw tot 10."

Maar neen! ze maakten hem geen vice-president van Seward, zooals hij vermoed had; Lincoln werd met groote meerderheid tot president verkozen. Dat was eene opschudding te Springfield, toen de telegraaf die tijding bracht! Lincoln had moeite zijne bedaardheid te bewaren en spoedde zich naar huis, hetgeen niet beletten kon, dat de gansche stad in beweging geraakte, en zijn huis als het

ware bestormd werd door belangstellenden. Een paar rijke burgers, meenende, dat Abraham Lincoln nu voor deze gelegenheid zijne matigheidsbegrippen wel eens op zijde zetten zou, zonden hem een mand uitgezochte likeuren om daarmede de gezondheid zijner vrienden te drinken. Maar hij zond ze onmiddellijk terug met de boodschap: „Gij weet zeer goed, dat wij zulke dingen in ons huis niet gebruiken."

En toen velen in zijne woning vergaderd waren en hem geluk wenschten, stond hij plechtig op met een bokaal helder water in de hand en sprak dezen toast uit: „Mijne heeren, wij moeten elkanders gezondheid drinken met den gezondsten en reinsten drank, dien God aan de menschen gegeven heeft; — het is daarbij de eenige drank, dien ik ooit gebruikt en in mijne familie toegelaten heb, en daarom laat mijn geweten ook niet toe er heden afstand van te doen. Het is zuivere Adams-ale uit de fontein!" En toen den beker aan zijnen mond zettende, dronk hij een teug en liet hem rondgaan onder zijne vrienden, die zich wel genoodzaakt zagen zijn voorbeeld te volgen.

Eene aardigheid wordt nog medegedeeld van twee wel wat al te groene jongelui, die het huis mede ingekomen waren om Lincoln geluk te wenschen. Waar ze zoo treuzelden om heen te gaan, vroeg deze hun: „Wel, hebt ge nog iets op uw hart? Wilt ge nog gaan zitten?"

„Neen," was het antwoord, „maar mijn kameraad zegt dat hij minstens zoo groot is als gij, mijnheer de President."

Een ander zou den jongeling zijn rug gekeerd hebben, maar Lincoln niet. „Wel," zei hij, „dat kunnen we gemakkelijk uitmaken. Ik zal mijn stok halen."

Hij haalde nu een wandelstok en zette dien dwars tegen den muur boven zijn hoofd, zoodat hij zijne lengte aanwees. „Nu jij er onder," zei hij tot den langen lummel;

en ziet, deze hield de maat. Hij was net zoo lang als de President.

„Daar heb je nu mijn stok tot een gedachtenis," zei deze, „dat is het onderpand, dat wij allebei even groot zijn!" En alle omstanders lachten.

Op den 6en November werd de groote keuze uitgebracht en ziet nu stemden ongeveer twee millioen vrije Amerikanen hem tot hun voorzitter. Officieel was nu alles in orde en het land was verheugd over den man zijner keuze. Het is er evenwel verre van af, dat allen zich in die keuze verheugden. Zeven staten van het Zuiden sloten dadelijk samen eene overeenkomst om op hunne hoede te wezen tegen den bevrijder der slaven. De tijd, die er verliep tusschen zijne verkiezing en het betrekken van het „W i t t e H u i s," het paleis der Presidenten van de Noord-Amerikaansche Republiek, was aan de eene zijde rijk aan de aandoenlijkste bewijzen van liefde en gehechtheid, maar aan den anderen kant ging er reeds zooveel in het land om, dat zijne stiefmoeder (vader Lincoln was dood) bij het afscheid nemen hem teederlijk omhelsde met de aandoenlijke woorden: „Ik vrees, lieve Abraham, dat wij elkander hier op aarde niet weder zullen zien."

„Waarom vermoedt gij dat, lieve moeder?"

„Ik durf het bijna niet uitspreken, maar het ligt mij zoo bij, dat uw vijanden een middel zullen vinden om u om het leven te brengen."

De reis naar Washington was een triomftocht, want aan ieder station werd de nieuwe President begroet en moest hij tot de schare het woord voeren. Maar te Philadelphia werd hij door den zoon van Seward gewaarschuwd toch niet verder te gaan, omdat er een complot ontdekt was, dat hem reeds in den trein wilde vermoorden. Na rijp beraad besloot hij dus den presidentalen trein

alleen te laten voortstoomen en zelf met een gewonen nachttrein te volgen. Op die wijze kwam hij met de zijnen behouden aan het „Witte Huis."

Het meest beklaagde hij zich over het misverstand, dat tusschen hem en vele predikanten en voorstanders van den godsdienst bestond, ten opzichte van de slavenkwestie. Met tranen in de oogen zeide hij tot den heer Bateman: „Hebt gij wel gezien hoeveel leeraren van verschillende kerken tegen mij gestemd hebben? Mijn waarde Bateman, ik ben nog geen waar Christen — gave God dat ik het was! — maar ik heb den Bijbel nauwkeurig onderzocht en" (hij haalde een Nieuw Testament uit zijn zak) „ik versta niets van dit boek, wanneer ik aannemen moet, dat Jezus Christus en zijne apostelen de slavernij in bescherming namen. Hoe kunnen mannen, die uit dit boek prediken, mijn grondbeginselen dan tegenstaan?"

In gedachten verzonken liep hij daarna eenige malen stilzwijgend de kamer op en neer, en daarna weder tegenover zijn vriend stilstaande en met de rechterhand omhoog wijzende, ging hij aldus voort:

„Ik weet dat er een God is, dat Hij het recht lief heeft en ongerechtigheid haat. Ik zie den storm komen, en ik weet, dat zijne hand daarin werkt. Wanneer Hij eene plaats en een werk voor mij heeft, ben ik gereed. Ik ben niets, maar de waarheid is alles. Ik weet, dat ik mij niet vergis. Ik heb hun gezegd, dat een huis, tegen zichzelven verdeeld, niet bestaan kan. Douglas kan niet doen wat hij wil. God zal zorgen. Ik moge het eind niet zien, maar de toekomst zal mij rechtvaardigen, en die mannen zullen zien, dat zij hun Bijbel niet goed gelezen hebben!"

Op gebogen knieën bereidde de nieuwe President zich vóor om zijne intreerede te houden, en toen hij die vol-

eindigd had en aan zijne familie voorgelezen, ging hij weder in de eenzaamheid en bad God ernstig om hulp en zegen voor zich en het vaderland. Hij gevoelde duidelijk, dat de groote worsteling aanving en de burgeroorlog niet uitblijven kon.

Generaal Schott had een sterke militaire macht in de hoofdstad gebracht om het volk gerust te stellen met het oog op de vele geruchten van samenzweringen. Vooreerst ging alles goed. Maar weldra bleek, dat deze voorgevoelens niet bedriegelijk waren. Helaas, maar al te spoedig brak de burgeroorlog uit; eerlang stonden twee millioen burgers en militairen onder de wapens en werden een duizendtal slagen geleverd.

Het vorige ministerie had meest uit slavenhouders of hunne handlangers bestaan, en Lincoln vond de staatsschatkist ledig en de arsenalen ledig en de inkomsten uitgeput, en dat wel ten gunste van de slavenhoudende staten. Ieder ander dan Abraham Lincoln zou den moed hebben opgegeven om onder die omstandigheden voort te gaan. Maar hij verklaarde aan vriend en vijand: „Het schijnt zoo voorbeschikt te zijn, dat mijn bestuur eene regeering van „staal" zal wezen, terwijl dat van mijn voorganger eene regeering van „stelen" was.

Gelukkig had hij een flink ministerie en kwam tot zijn groote vreugde zijn groote tegenstander Douglas zich met hem verzoenen, en bood hem zijne hulp aan om den opstand te helpen dempen.

Intusschen hield President Lincoln zich strikt aan zijne belofte in zijne intreerede: „Er zal geen strijd ontstaan tenzij gij (oproerlingen) zelf de aanvallers zijt!" Maar het Zuiden werd de aanvaller. Op het fort Sumter in Charlestown werd het eerste schot hunnerzijds afgeschoten. Dit gebeurde op den 12den April 1861. Na tweeduizend drie

honderd een en zestig schoten op het fort ging het in de handen der oproerlingen over.

De tijding van den val van Sumter vloog over het land en deed allen duidelijk inzien, welk gevaar er dreigde. De oorlog tegen het gouvernement was aangevangen. Onmiddellijk liet President Lincoln nu eene oproeping uitgaan om 75000 man, en deed hij alle moeite om een krijgskas, eene vloot en al het noodige bijeen te brengen. Hij gevoelde, dat hij het hoofd was en dat van alles de laatste verantwoordelijkheid op hem rustte, al versmaadde hij den raad zijner ministers niet. Een tijdgenoot schreef van hem: „De President is zijn eigen minister van oorlog. Hij regelt persoonlijk de bewegingen van het leger en maakt veel werk van de krijgskunde."

Zijn hartelijke toegenegenheid voor de soldaten der Republiek was zoo groot, dat deze hem den eernaam van „Vader Abraham" gaven. Hij noemde ze met het oog op hunne monteering: „mijn blauwe jongens."

Toen de Zuidelijken hunne gevangenen zeer slecht en wreed behandelden, gaf men Lincoln den raad ook de krijgsgevangenen uit het Zuiden, die in de handen der zijnen vielen, met gelijke munt te betalen; maar hij antwoordde: „Ik kan nooit toelaten, dat menschen op zulk een beestachtige wijze worden ter dood gebracht of gemarteld; wat anderen willen doen kan ik niet verhinderen, maar ik wil en zal mij nooit aan zulke onmenschelijke praktijken schuldig maken."

„Als de Heere God maar op onze zijde is, President!" zei een afgevaardigde tot hem. „Daaraan bestaat voor mij geen twijfel," was het antwoord. „De Heere God is altijd aan de zijde van het recht; maar mijne vreeze is, dat misschien ik en dit volk niet aan de zijde des Heeren zouden staan!"

En hij wist, dat de Heere God barmhartigheid wil, veel

liever dan offeranden, daarom trachtte hij die ook in alles te beoefenen, terwijl ook zijn natuurlijk gemoedsbestaan zeer medelijdend was. Toen hem gevraagd werd of hij het zich niet heel wat gemakkelijker maken kon door niet zoo voortdurend persoonlijk de belangen der militairen te behartigen, maar dit aan andere vertrouwde personen over te laten, antwoordde hij: „Deze buitengewone oorlog valt hard en zwaar op alle klassen der maatschappij, maar vooral lijdt de brave soldatenstand. Wel terecht is er gezegd: „Al wat een mensch heeft zal hij geven voor zijn leven," en terwijl allen het hunne bijdragen, zoo waagt de soldaat zijn leven en brengt het vaak aan het nationaal belang ten offer. Daarom moet ook de soldaat met het meeste respect en de hoogste liefde behandeld worden. Wat mij aangaat, de blauwe jongens behooren tot mijne familie, en nooit zal ik één hunner verstooten, die bij mij om hulp of raad komt."

Meen niet, lezer, dat dit enkel vriendelijke woorden waren; daar was Lincoln de man niet naar. Bij hem was ieder woord eene daad. Hoewel hij 's morgens vroeg opstond, zoo was toch altijd des nachts om twaalf uur nog zijn laatste visite bij den minister van oorlog, om te vernemen naar de jongste berichten van het leger. En onbegrijpelijk was het inderdaad, hoe een regeeringspersoon als hij, die zooveel op zijn schouders droeg, nog tijd had om te luisteren naar elke klacht, die zijne soldaten of hunne vrienden bij hem kwamen indienen.

Omtrent het huiselijk leven van den President geeft ons Mr. Kelley, een rechtsgeleerde uit Philadelphia, de volgende bijzonderheden.

„In het Witte Huis bleef Lincoln dezelfde liefhebbende vader voor zijne kinderen en bleef alles even eenvoudig bij hem toegaan als tevoren. Zijn omgang met zijne fa-

milie was even aangenaam als met zijne vrienden. Ik geloof, dat nooit een vader zijne kinderen meer innig liefhad dan hij. De President kwam mij nooit grooter voor dan wanneer ik hem des avonds bespiedde met een boek geopend voor zich en kleine Tad nevens hem. Er werden hem een groote menigte boeken toegezonden van allerlei aard, 't zij uit achting of ter bescherming en aanbeveling; welnu, deze boeken snuffelde hij dan ook geregeld door en bewaarde alle plaat- en kinderwerken voor het schemeravondje, waarin hij ze met Tad doorbladerde, telkens de naïeve vragen van het kind beantwoordende. Dit uurtje was hem een aangename uitspanning. Die kleine Tad mocht altijd bij papa komen. 't Deed er niet toe wie er bij den President op bezoek was, Tad was steeds welkom. Het jongsken was een weinig spraakgebrekkig, zoodat hij niet altijd uit zijne woorden komen kon. Papa had altijd geduld met hem en kon hem soms met moederlijke teederheid aan het hart drukken. Het jongsken was toen tien jaar oud."

Op zekeren audiëntiedag was er zulk een groote menigte bezoekers in het Witte Huis, dat er van handdrukken geen sprake meer wezen kon. De President boog tegen allen, senatoren, volksvertegenwoordigers, gouverneurs, enz.; maar ziende een gebrekkigen, gewonden soldaat aan den arm zijner schamele moeder, liep hij op het tweetal toe en schudde ieder hunner hartelijk de hand, aan beiden vriendelijke woorden toevoegende.

Mr. Stevens kwam eens met een oude dame bij den President. Hij had haar aangemoedigd mede te gaan om pardon te vragen voor haren zoon in het leger, die door den krijgsraad ter dood veroordeeld was.

„Wat dunkt u van het geval?" vroeg Lincoln. „Zijn er termen, dat ik tusschenbeiden kan treden?"

„Ik geloof stellig van ja," zeide de advocaat, „ik heb het geval nauwkeurig bekeken; de jongen is niet met opzet ongehoorzaam geweest."

„Welnu, dan geef ik hem pardon," zei Lincoln. „Ik doe dat altijd gaarne."

Wat was de vrouw verblijd! Zij snikte het uit van dankbare aandoening. Intusschen kwam weder de heer Colfax, president van de Kamer, binnen, die een dergelijk verzoek deed voor den zoon van een zijner kennissen. Lincoln zeide:

„Waarde Colfax, sommigen onzer generaals beklagen zich over mij, dat zij de orde niet kunnen handhaven omdat ik zooveel pardon geef. Maar o, gij weet niet half hoe aangenaam na een drukken dag, mij des nachts de gedachte is: mijn handteekening heeft weer een menschenleven van den dood gered en vele gelukkigen gemaakt. Daarom is het mij altijd aangenaam als ik eenige verontschuldiging vinden kan. Zeg aan uw vriend, dat alles in orde is: hier is het pardon voor zijn zoon."

Op een anderen tijd kwam de rechter Kellogg van New-York voor den zoon van een zijner buren pardon vragen. Het was dicht bij middernacht toen hij het „Witte Huis" bereikte. De president had zich verwijderd naar zijne particuliere vertrekken, en de jongeling zou morgen worden doodgeschoten. De secretaris van oorlog, tot wien hij zich nu vervoegde, zeide: „Vlei u niet al te zeer, er komen tegenwoordig zooveel gevallen voor, dat er eens een voorbeeld dient gesteld te worden."

„Maar o! er bestaat zooveel reden om hem te vergeven."

„'t Kan wezen, ik durf echter niets voor u doen; daarbij ligt de President reeds te bed."

Maar de rechter liet zich niet terughouden. Hij liep het

„Witte Huis" binnen tot de schildwacht hem terughield. „Ik mag niemand meer toelaten," zeide deze.

„En ik moet de President spreken," zeide de ander, „al zou ik hem uit het bed halen." En hij, die den weg wist in het Witte Huis, opende zonder eenige plichtpleging de slaapsalon van Lincoln. Hij vond hem te bed, maar nog niet ingeslapen.

„Mijnheer de President," zei Kellogg, „ik ontvang daar juist een telegram, dat mij bericht, dat de zoon van een mijner buren morgen moet worden doodgeschoten en ik wenschte nog zijn leven te redden."

„Wat heeft hij gedaan?" vroeg de president.

„Ja, dat weet ik niet in bijzonderheden, maar wel, dat hij altijd een goede jongen is geweest, zelfs ernstig en vroom, en mij komt het voor, dat hij den dood niet door eenig misdrijf kan hebben verdiend."

„Welnu," antwoordde Lincoln, „ik geloof evenmin als gij, dat het hem eenig voordeel kan aanbrengen doodgeschoten te worden. Geef mij eens pen en papier aan," en zonder zijn bed te verlaten schreef hij een pardon, gaf dat aan zijn vriend, en keerde zich daarna om ten einde gerust te gaan slapen.

Benjamin Owen, een jong militair uit Vermont, was ook veroordeeld om doodgeschoten te worden daar hij op zijn post geslapen had. De familie was in diepen rouw gedompeld toen zij den noodlottigen brief ontving, dien ik hier voor u opschrijf en vertaal:

„Lieve vader, wanneer deze letteren u bereiken, zal ik in de eeuwigheid zijn. Eerst verschrikte mij deze gedachte zeer, maar ik heb mij door Gods genade voorbereid om te sterven en nu ben ik kalm. Ik zal mijn dood als een man tegemoet gaan. En waarom nu moet ik worden doodgeschoten? Gij weet, dat ik Jemmy Carr's moeder beloofde

een oogje op haar zoon te houden. Nu, hij werd ziek en ik heb voor hem gedaan wat ik kon. Hij was nog niet genoeg aangesterkt toen er bevel kwam, dat wij weer optrekken moesten. Ik droeg daarom al zijne bagage nevens de mijne, hetgeen mij zuur genoeg viel; maar de stumpert was er mij zoo dankbaar voor, en dat deed mij goed. Hij strompelde eindelijk aan mijnen arm voort, zoodat ik hem nog bovendien voortslepen moest. In ons bivak gekomen, meenden wij natuurlijk uit te rusten, en dat mocht ook; maar de wacht moest toch betrokken worden, en het was zeer casueel juist Jemmys beurt. Natuurlijk kon hij niet gaan en gaf ik mij in zijne plaats aan. Ik schilderde met mijn geweer op schouder een uur, nog eenige minuten, maar toen kon ik het niet langer uithouden, en viel van vermoeienis in slaap, en zóo hebben ze mij gevonden. Onze goede kolonel zou mij wel willen redden als hij maar kon. Hij zegt — vergeef hem vader — dat hij alleen zijn plicht doet. Zeg ook nooit iets onaangenaams tot Jemmy; want die arme jongen heeft zich reeds aangeboden om in mijne plaats te sterven, maar dat mag niet. O, ik kan de gedachte aan mijn lieve moeder en zuster niet verdragen. Troost haar, vader, over mijn verlies! God helpe mij! Hij is mij nabij en troost mij! Hij moge mijn Redder en Zaligmaker zijn! Vaarwel! Vaarwel!"

Onder aan den brief stond dat de terechtstelling nog eene week was uitgesteld.

Pas kwam die noodlottige tijding in de ouderlijke woning, waar tranen en jammerklachten veel waren, of de kloeke zuster nam den brief, stak dien bij zich, reisde, zoo spoedig als de stoom haar vervoeren kon, naar het „Witte Huis," en rustte niet voor zij bij den President was toegelaten.

„Wel, mijn kind! wat komt gij mij reeds zoo vroeg in den morgen vragen?"

„Om het leven van mijn broeder, President.”

„Wie is hij? En waarvoor moet hij worden gefusileerd?”

„Hij heet Benjamin Owen en heeft op wacht geslapen?”

„Ja, die noodlottige slaap,” zei de President ernstig, „duizenden menschenlevens zouden door dien slaap verloren kunnen gaan.”

„Dat zegt mijn vader ook, President, maar lees nu zelf als 't u blieft den brief eens.”

Lincoln las den brief en met tranen in de oogen schreef hij onmiddellijk een pardon. Opdat het niet te laat zou komen ging hij het in zijn eigen rijtuig persoonlijk brengen bij den secretaris van oorlog, terwijl hij tot het meisje zeide: „Ga naar uw vader en zeg hem, dat het prijzenswaard van hem is het vonnis van den krijgsraad goed te keuren; maar dat ik het leven van zulk een zoon te kostelijk acht om zoo zonder oorzaak te worden vermorst.”

Hij verzocht ook om verlof voor den jongeling, en toen deze daarop aan de zijde van zijn geliefde zuster hem voor zijne barmhartigheid kwam bedanken, greep Lincoln hem bij de hand en terwijl hij met eigen hand een medaille op zijn linkerborst, dicht bij zijn schouder vasthechtte, zeide hij: „De schouder, die de bagage van zijn makker droeg, zelfs met gevaar van zijn leven, verdient gedecoreerd te worden.”

Nog veel van zulke voorvallen zouden wij kunnen vermelden, maar onze ruimte verbiedt dat. Laat mij u alleen nog van zijne Zondagsproclamatie spreken.

Abraham Lincoln achtte zich ook op het punt der Zondagsviering aan Gods Woord gebonden. Nauwelijks was hij President der Unie of hij vaardigde een order uit tot stiptere viering van den Rustdag. In die proclamatie zegt hij onder anderen: „Het groote belang, dat menschen en dieren bij een bepaalde wekelijksche rust hebben; de

heilige rechten van Christelijke soldaten en zeelieden; de eerbied verschuldigd aan eene der beste gevoelens van een Christelijke natie, en boven alles een dure verplichting jegens den Almachtigen God, eischen dringend, dat alle zondagsarbeid in het leger en op de vloot tot het allernoodzakelijkste worde teruggebracht."

En niet minder afkeer legde hij aan den dag voor alle vloeken en zweren. In diezelfde proclamatie leest men hieromtrent: „De krijgstucht en het geheele karakter der troepen moeten daarvoor borg staan, dat noch de dag des Heeren ontheiligd wordt, noch ook zijn goddelijke n a a m. In deze dagen van algemeene droefheid mag ik waarlijk de woorden van Washington, in 1776 gesproken, wel tot de mijne maken: „Er is inderdaad te veel werk in den dienst van God en van het vaderland, om zich aan losbandigheid en ongerechtigheid over te geven." Mannen van leger en vloot! de eerste dagorde van den eersten generaal der Republiek wijst ons het pad aan waarlangs men niet dwalen kan. Hij zegt: „De generaal hoopt en vertrouwt dat iedere officier en iedere mindere zich zal gedragen als een Christenkrijgsman, die het zwaard heeft aangegord om de dierbaarste belangen van vrijheid en vaderland te verdedigen!"

XVIII.

HIJ VALT ALS EEN OFFER VOOR WAARHEID EN RECHT.

Temidden van zooveel zorg voor de regeering en den goeden gang van den krijg had onze Abraham Lincoln nog te worstelen met ander leed, dat als eene beproeving van boven kwam en zijn hart week maakte. Hij zeide toen tot zijne officieren: „Ik meende de oorlog was mij reeds een kruis zoo zwaar als ik het maar dragen kan, maar de Voorzienigheid legt mij nog meer op; want deze groote droefheid is nog erger voor mij dan de oorlog!"

Wat was er dan geschied? Zijn zoon Willie stierf en ook Tad, zijn kleine lieveling, dreigde denzelfden weg op te gaan. De ziekenverpleegster, Mejuffrouw Rebecca Pomroy, die in het „Witte Huis" ontboden werd, verhaalt zelve daarvan het volgende:

„Toen ik in het paleis kwam, werd ik dadelijk in de groene kamer geleid, waar het lijkje van Willie juist was uitgekleed, en daarna door de kamer van mevrouw Lincoln naar het aangrenzende vertrek, waar Tad zoo ellendig nederlag. De geneesheeren hadden alle hoop op zijn herstel opgegeven en men verwachtte niet meer dan vier-en-twintig uren levens voor hem. De heer Lincoln zat naast het bed als een waar toonbeeld van wanhoop. Bij mijn binnentreden

stond de President dadelijk op, gaf mij de hand en zeide: „Ik ben blij, dat gij gekomen zijt; het is hier een klaaghuis.″

Ik zette mij aan de andere zijde van het bed neder. Daar kwam een bediende en bracht een telegram, en het gelaat van den President betrok nog meer.

„Slechte tijding?″ vraagde ik belangstellend.

„O, ja, slechte tijding. Een verschrikkelijk gevecht wordt geleverd te Port Hudson. Niemand kan berekenen hoe dat afloopt. Ik hoop, dat God ons de overwinning geven zal.″

„Wij moeten God daarom bidden,″ zeide ik, „er gaat niets boven het gebed.″

„Ja, dat is het; maar ach, ik heb schier meer dan ik dragen kan,″ zei de heer Lincoln. Een oogenblik later vraagde hij mij: „Gij schijnt mij toe een zwakke vrouw te wezen, hoe kwaamt gij er toe ziekenverpleegster te worden?″

„God heeft mij daartoe geroepen,″ zei ik, „ik paste twintig jaren lang mijn zieken man op. Hij stierf en drie van mijne vier zonen ook, de laatste is nu in het leger.″

„God spare uwen laatsten voor u, Mejuffrouw Rebecca. Maar waarom gingt gij dan aan het ziekenverplegen, daar gij reeds zooveel van uw eigen kranken verzorgd hadt?″

„Mijne moeder stierf en toen mijn broeder; daarna mijn dochtertje — mijn eenige dochtertje — toen de zoons en ten laatste mijn man, en hij nam de broodwinning met zich; mijn huisje werd verkocht om alle schulden te betalen!″

„Hoe kondt gij na zooveel verliezen nog staande blijven?″

„Door de genade Gods, President. Ofschoon ik niet zoo stil berustend was als ik had moeten zijn; want er ging heel wat bij mij om. Ik wist, dat de Heer kastijdt dien Hij liefheeft, maar ik kon daar nog niet bij. Het behaagde

den Heer evenwel mijne oogen ten volle te openen en toen zeide ik: de Heere heeft gegeven, de Heere heeft genomen, de naam des Heeren zij gedankt!"

„O, kon ik dat nazeggen!" kermde de President.

„Dat kunt ge, President, als ge u volkomen aan God in Christus overgeeft. Maar daartoe moeten de knieën worden gebogen. Op gebogen knieën is alles te bekomen, en nooit kan 't geloof te veel verwachten!"

Lincoln sprak met tranen in de oogen: „O help mij bidden! De geest is wel gewillig, maar het vleesch is zwak." Daarna in eene aangrenzende kamer gaande om een weinig uit te rusten, hoorde ik hem luid smeeken om genade en kracht voor zich, de zijnen en zijn land, en ik bad in stilte met hem mede.

Een uur later kwam er weder een telegram. De president sprong op en las die, daarna met weenende oogen tot mij komende, zeide hij: "Mejuffrouw Rebecca, goed nieuws, ons gebed is verhoord. Port Hudson is genomen!"

En de kleine Tad? O, wonder van Gods genade! Den volgenden dag was het kind iets beter, en het werd telkens beter en eindelijk herstelde het geheel. Bij de begrafenis van Willie drukte de President nog mijne hand en sprak: "O bid voor mij! Hoe gelukkig zou ik wezen als ik dat kinderlijk geloof bezat, dat gij hebt! Ik smeek er God gedurig om." Van dat ziekbed af bleef ik huisvriendin in het "Witte Huis!" De president liet me den Bijbel zijner moeder zien en verklaarde mij, dat hij geen enkelen dag verzuimde daarin een gedeelte te lezen vóor hij aan het werk ging, en dat hij dikwijls zooveel troost uit de Psalmen putte. Ook was hij zeer ingenomen met een preek van Dr. Vinton, die deze uitsprak na de begrafenis van Willie. Hij las die zoo dikwijls over tot hij haar van buiten kende."

Tot zoover het verkorte verhaal van de vrome ziekenverpleegster. Intusschen was de tijd voorbij, dat Lincoln president mocht wezen; na vier jaar is er herstemming. Maar hij werd onmiddellijk herkozen en zette zijn werk der vrijmaking van het gekleurde ras voort met al de liefde van zijn hart. Frederik Douglas, een vrijgekochte slaaf, die het zeer ver gebracht had, verzocht hij bij zich op de thee, en de neger verklaarde: „President Lincoln is de eenige blanke man onder de groote heeren, die mij in geen enkel opzicht heeft doen gevoelen, dat ik een slaaf geweest ben!"

De oorlog werd voortgezet en scheen zijn einde nabij. Drie weken na zijne tweede benoeming begaf de president zich naar het laatste brandpunt van den krijg, waar de beslissing vallen moest. Hij ontmoette zijn blauwe jongens voor Richmond. Zij juichten op zijne nadering en de generaals hadden den volgenden dag een groote parade gecommandeerd. Het ging evenwel anders. In plaats daarvan had er een felle strijd plaats. Het was de 25ste Maart 1865. Lincoln telegrafeerde naar Washington: „Hard gevochten, maar de onzen zijn teruggeslagen". — Een paar uren later: „De verloren grond is herwonnen". — Op Maandag, na driedaagsche worsteling, luidde het telegram: „R i c h m o n d i s g e v a l l e n!"

De secretaris telegrafeerde terug: „Waag u niet in de stad." Maar Lincoln moest ooggetuige wezen van de overwinning en van de blijdschap der bevrijde slaven. Hij deed zijn intrek evenwel zonder pracht. Geheel als particulier gekleed ging hij te voet de stad binnen naar het stadhuis, waaruit Jefferson Davis gevlucht was. Maar wie beschrijft de hartelijkheid en liefde, welke hem hier van alle zijden door de bevrijden werd bewezen? Hij hoorde menig smeekgebed der zwarten, dat voor hem ten hemel werd

gezonden, naast de gelukwenschingen der blanken, dat de Unie gered was. Spoedig kwam nu ook de tijding van de overgave van generaal Lee en daarmede was de overwinning volkomen. Alles juichte, alles vlagde, overal werd groen gemaakt en werden aan de overheden serenades gebracht, terwijl boven de poort van het kapitool te Washington onder een groote prachtige banier geschreven stond:

„Dit is van den Heere geschied en het is wonderlijk in onze oogen!"

En boven het departement der Staten stond: „De Unie is gered door trouw aan de constitutie, vertrouwen in het volk en geloof in God!"

't Was inderdaad verrukkelijk de groote blijdschap van een gelukkig volk te zien. De blijde boodschap des vredes verspreidde zich met de snelheid van den bliksem over het gansche werelddeel. Overal werden de klokken geluid, vreugdeschoten uit kanonnen en geweren gelost en optochten met muziek gehouden, terwijl vrienden en kennissen elkander op de straten omhelsden met de blijdste uitroepen op de lippen. Het groote werk, waartoe Lincoln het werktuig in Gods machtige hand was geweest, had zijne voltooiing gevonden, het Zuiden was vernederd, en moest zich geveinsdelijk onderwerpen; maar de hartstocht aldaar eischte een offer. Wèl moest ieder weldenkende toestemmen, dat de slavernij in dat vrije Amerika niet thuis behoorde, maar, helaas, er bleven ook niet-weldenkenden over, die President Lincoln aanzagen als hun vijand. En dat is bij de overwinning van de Unietroepen niet begonnen. Zooals wij weten was er reeds een complot tegen hem gesmeed toen hij pas President werd. Hij had dan ook in zijn lessenaar een afzonderlijk loket, waarin een pakket brieven lag met het opschrift: „Bedreigingen met moord." Eerst was Lincoln wel een weinig ongerust geworden bij

het ontvangen van zulke onaangename missiven; maar langzamerhand gewende hij zich, er in het geheel geen notitie van te nemen. Er was hem een lijfwacht te paard gegeven, die rondom het Witte Huis schilderen moest. Maar Lincoln begeerde die niet en verzocht den kolonel Halpine al dat krijgsvolk weg te zenden. „De President van een vrij volk moet zich niet verbeelden een keizer te zijn," was zijne betuiging. Ook bestrafte hij generaal Halleck, die hem een lijfwacht te paard rondom zijn rijtuig gezonden had. „Mijne vrouw en ik", zei hij, „konden elkander niet verstaan van wege al het gekletter der sabels en het getrappel der paarden, en ik ben veel banger, dat een karabijn van deze huzaren bij ongeluk zal afgaan en mij doodschieten, dan voor alle sluipmoordenaars."

Was dan zijn vertrouwen op de goddelijke Voorzienigheid zoo groot? Of vreesde hij niet van nature? Het eerste was wel het geval, want hij geloofde, dat bij God alles bepaald was; maar aangaande de sluipmoordenaars, zoo sprak hij: „Voor die lieden kan toch niemand mij bewaren. Zij komen mijne kamer binnen en vragen om een paspoort of een pardonbrief voor een of anderen bloedverwant, en schieten mij onverwacht dood. Hoe zullen de huzaren daarbuiten mij daartegen beschermen?"

Op den morgen van den 14den April keerde kapitein Thomas Lincoln uit den oorlog terug en bracht zijn vader mondeling de bijzonderheden over van de overgave des generaals Lee. Generaal Owen van New-York zond hem daarbij een brief, waarin hij hem waarschuwde toch Richmond niet te bezoeken omdat daar iets broedde.

De 14de April was een gewichtige dag. 't Was Goede Vrijdag, de dag waarop de Zaligmaker aan het kruishout stierf; maar daaraan dacht men in Amerika toen niet; want de Goede Vrijdag wordt daar niet als feestdag gevierd.

Neen, 't was een nationale vreugdedag. 't Was juist op 14 April vier jaren geleden, dat het eerste schot der rebellen op het fort Sumter werd gelost en de oorlog, die zooveel bloed en goed gekost had, aanving, en nu was alles gelukkig voorbij en zou de oude vlag weer op haar oude plaats gezet worden op het bovengenoemde fort. Die dag moest worden gevierd. Er was muziek, parade, er waren volksvermakelijkheden, en des avonds zou een vaderlandsch stuk in den schouwburg worden opgevoerd. Dringend werd President Lincoln uitgenoodigd met al de grooten, ministers en militaire overheden, in de stad tegenwoordig, daarbij tegenwoordig te zijn.

Ik weet niet, of Lincoln een minnaar van de komedie was of niet. Ik geloof het niet, want ik vind nergens bij zijne levensbeschrijvers daarvan gesproken of hij er dikwijls heenging al dan niet. In dit geval evenwel ging hij. Hij kon er moeielijk buiten, 't was een officieel bezoek, waar hij zich zou laten feliciteeren door een gelukkig volk. Hij had in ieder geval beter gedaan dien avond voor de eer te bedanken; want het gevaar dreigde dichterbij dan iemand vermoedde. Maar dat wist God alleen.

Twintig minuten over negenen trad Lincoln den schouwburg binnen vergezeld van zijne vrouw, mejuffrouw Harris en Majoor Rathbone. Generaal Grant was naar Philadelphia geroepen. De saamgepakte menigte stond eerbiedig op en juichte daarna den grooten bevrijder der verdrukten tegen, de muziek liet zich hooren, en daarna werd alles stil. Niet lang daarna werd een schot gelost. De meeste menschen meenden dat dit bij het stuk, dat gespeeld werd, behoorde, en gaven er kwalijk acht op; maar een gil, door mevrouw Lincoln geslaakt, en het geluid van haastig zich verwijderende voetstappen op de gaanderij, waar de presidentale loge zich bevond, brachten andere

dingen aan het licht. Er werd hier inderdaad een treurspel afgespeeld. De moordenaar liep naar het tooneel en schreeuwde: „Sic semper tyrannis!" (Zoo moeten alle tyrannen sterven!) Daarna zegevierend over het volk starende voegde hij daar nog bij: „Het Zuiden is gewroken!" en weg was de schelm, terwijl het publiek te veel verslagen was om hem zijne vlucht te beletten.

„Ik ken hem, 't is John Wilkes Booth!" riep een man uit het volk.

„Schiet hem dood! Schiet hem dood! Hang hem op!" donderden nu honderden stemmen. Men begon te begrijpen dat President Lincoln vermoord was. Het tooneel laat zich niet beschrijven. Vrouwen en meisjes schreiden en vielen in zwijm, mannen braakten allerlei verwenschingen tegen den onverlaat uit of beklaagden luide den edelen President. Op eenmaal had de grootste vreugde plaats gemaakt voor de diepste smart. Deze smart vergrootte den jammer nog merkelijk door geruchten te gelooven als deze, dat ook de Vice-president Johnson en de Secretaris Seward vermoord waren en dat de Zuidelijke rebellen zich een weg gebaand hadden tot de ministeries; dat zij het Kapitool belegerden. Dat alles was echter niet waar; alleen de Secretaris Seward werd door een ander der samenzweerders Lewis Payne bezocht. De Secretaris lag ziek te bed en werd daar door den moordenaar driemaal gestoken, maar de tegenwoordigheid van zijn zoon en drie anderen belette, dat hij op de plek afgemaakt werd. De moordenaar ontsnapte.

President Lincoln was dadelijk buiten kennis. Hij werd met alle behoedzaamheid naar het huis van den heer Peterson gedragen, dat vlak tegenover den schouwburg stond, waar alle geneeskundige operatiën werden aangewend. Maar, helaas, al dadelijk bleek, dat hier geen dok-

ter iets meer vermocht. De kogel was aan de linkerzijde bij het oor het achterhoofd ingedrongen en dwars door de hersens gegaan om boven het rechteroog weer uit te komen.

Te middernacht stonden al de leden van het Kabinet om het leger van den stervenden President. Mevrouw Dixon, Mejuffrouw Harris, Majoor Rathbone, Kapitein Lincoln, de moeder van den President en vele oude vrienden stonden daarbij. De geneesheer moest, helaas, bevestigen, dat er geen straaltje hoop meer overbleef en de meeste aanwezigen smolten weg in tranen. Mevrouw Lincoln liep handenwringend van kamer in kamer.

„Hoe is het mogelijk!" riep ze. „Waarom hebben ze mij niet liever doodgeschoten! O, ja, ze hadden het mij moeten doen! Zonder hem kan ik toch niet leven! Ik moet met hem sterven! Ik moet mede, Lincoln!"

Maar Abraham Lincoln hoorde van dit alles niets meer; hij kreeg zijn bewustzijn niet terug, en in den morgen van den stillen Zaterdag, twee en twintig minuten over zevenen, ging zijn ontbonden geest het krachtige lichaam verlaten. Hij, die de slaven in Amerika had vrijgemaakt, was nu zelf in gansch andere beteekenis vrij. Daarvan sprak Kapitein Lincoln met groote bedaardheid tot zijne schier wanhopige moeder, nadat hij zich eenige oogenblikken verwijderd had om eens uit te bärsten in weenen en zich in het gebed te sterken.

Het is u zeker van weinig belang te weten, dat de moordenaar in een boerenhuis in Maryland werd gevat, waar Kolonel Baker, die hem nazat, hem vond. Hij wilde zich niet overgeven, en daarom werd de schuur, waarin hij zich verscholen had, in brand gestoken, en hij zelf door een der manschappen doodgeschoten, toen hij wilde ontvluchten.

Liever verhaal ik u nog iets van den algemeenen rouw. President Lincoln was bij zijn leven dikwijls bij onzen Willem den Zwijger vergeleken, dien wij den Vader des Vaderlands noemen; zijn treurig einde maakte de vergelijking volkomen. Onze Oranje werd door een sluipmoordenaar omgebracht en Amerika's vader Abraham evenzeer. De telegraafdraden zwoegden onder den last der telegrammen, die naar heinde en veer de treurmare verkondigden dat de groote man, op wien heel een volk steunde, niet meer in het land der levenden verkeerde. Zaterdagmorgen stond heel New-York overeind en altijd gedenkwaardig blijven de woorden, die Generaal James Garfield bij die gelegenheid tot het schier oproerige volk sprak. „Medeburgers! Rondom Hem zijn wolken en donkerheid! Hij woont in het verborgene. Diepe wateren en donkere wolken omringen zijnen troon! Toch zijn gerechtigheid en gerichten de vastigheid van zijnen troon. Toch gaan genade en waarheid voor zijn aangezicht henen! Medeburgers! God regeert en het Gouvernement te Washington leeft ook nog!"

De volgende dag was de Rustdag des Heeren en dat wel in dubbele mate de opstandingsdag, daar de Christenheid Paaschfeest vierde. Een geheel volk in rouw te zien moet wel ontzettend wezen en dat vooral na zulk een schrillen overgang van vreugde in smart. Al de rouw der harten openbaarde zich naar buiten, kerken, gebouwen, winkels, particuliere woningen, alles werd met floers gedrapeerd of stak de rouwvlag uit, en in de bedehuizen verdrongen zich de bedroefden om troost te zoeken bij het Woord Gods en het gebed, onder de prediking van den opgestanen Christus, die voor al de zijnen duidelijk heeft verklaard: „Die in mij gelooft zal leven, al ware hij ook gestorven!" En een oude bevrijde negerin had wel gelijk

terwijl zij uitsprak wat in veler harten was, toen zij in groote aandoening uitstotterde: „Gode zij de eer! Ze hebben Massa Lincum vermoord; maar ze kunnen God niet vermoorden!" Ze had geen recht van spreken in Gods huis, maar ze kon zich niet inhouden en evenmin kon de menigte het nalaten luide te roepen: „Amen! Amen!"

Hoe groot de treurigheid en diepe rouw over den overleden President bij alle standen ook wezen mocht, niets haalde bij de innige droefheid, tot wanhoop toe opgevoerd, van het gekleurde ras. De arme kleurlingen liepen al handenwringend over de straten van Washington en treurden als Rachel, de troostelooze, die hare kinderen beschreit. Zij verzamelden zich in geheele groepen op de hoeken der straten en pleinen, en deden de lucht van hunne klaagtonen weergalmen. Algemeener en dieper en oprechter smart heeft nooit menschenharten doen bloeden.

Een correspondent van de New-York Tribune schreef uit Charleston: „Nooit in mijn leven zag ik zooveel en zulke droevige aangezichten, noch hoorde ik den snellen hartklop van velen, als hier ter stede bij het aankomen van de verpletterende tijding. Al het gekleurde volk was gelijk aan een troep weeskinderen, die van een innig geliefden vader beroofd waren. Ik zag een oude vrouw, die al handenwringende door de straten ging, met den klagelijken uitroep: „O, Heere! O, Heere! Massa Sam is dood! Massa Sam is dood!"

„Wie is dood, tante?" vraagde ik haar. Maar zij ging voort aldus te kermen en te klagen.

„Wien bedoelt ge, vrouwtje? Wie is dood!"

„Ach, Heer, Massa Lincum, onze lieve Samuel."

Het was of dit volk nu alles kwijt was, alsof God in den hemel zelfs maar nauwelijks meer helpen kon, waar Hij zulk een uitnemend werktuig kwijt was. Achter krom-

mingen van muren of struikgewas zag men menigen neger op de knieën, overluid God in den hemel om hulp aanroepende, waar zulk een ongeluk was gebeurd.

Bij het lijk sprak de waardige Colfax:

„Ofschoon vermoord, in een lijkkist gelegd en begraven, zal hij leven temidden van die weinige onsterfelijke namen, die niet geboren worden om te vergaan. Leven als de vader van recht en gerechtigheid in een tijd, dat der menschen zielen bitterlijk bedroefd waren. Leven in de dankbare harten van het donkerkleurige ras, hetwelk hij van onder den hiel des onderdrukkers uithaalde en in de vrijheid der menschheid liet deelen. Leven in de nagedachtenis van iederen kring, die een vader, echtgenoot, zoon of bloedverwant voor zijn vaderland zag sterven. Leven in het gezelschap van die glorierijke martelaren, welke voor vrijheid, recht en menschelijkheid vielen. Leven in de liefhebbende harten van allen, waar ook deze zon schijnt, die tyrannie en slavernij verachten en als groote ongerechtigheid verfoeien. Leven als een voorbeeld voor allen, hoe door vlijt, trouw en godsvrucht de minste burger van den staat kan opklimmen tot den hoogsten trap. Leven eindelijk eeuwig bij God in het volzalige gezelschap van engelen en verloste zondaars."

Welnu, zoo moge het zijn, lezer. Vooral voor mijne jeugdige landgenooten is in dezen tijd uit een leven als dat van Lincoln zooveel te leeren. Drie honderd duizend aangezichten staarden te Washington zijn stoffelijk overschot aan, eer het naar het graf werd gevoerd, en langs al die aangezichten stroomden tranen, tranen van weemoed, van liefde en dank! Lezer, welk een voorrecht als zóo op ons graf en bij ons lijk geweend wordt! Moge God u en mij vergunnen niet tevergeefs te leven, opdat er ook zulke tranen op ons graf geschreid worden.

Hoe gering hun getal zij, 't is het heerlijkste grafmonument, dat een Christenmensch wenschen kan.

Ten slotte nog Lincolns begrafenis.

Die teraardebestelling was even plechtig als aandoenlijk en prachtig. Woensdag na het overlijden van Abraham Lincoln was bestemd voor den aanvang der begrafenis, maar het zou nog dagenlang duren eer de lijkstoet Springfield bereikte, waar de dierbare overblijfselen aan den schoot der aarde werden toevertrouwd,

Na den lijkdienst begaf men zich onder toestrooming van een onafzienbare menigte naar het kapitool. De gansche laan tusschen dit gebouw en het Witte Huis was een dichte massa levende, zedelijke wezens, met betraande oogen en treurige gelaatstrekken. Acht grauwe paarden trokken de lijkkoets met zwart floers behangen, terwijl iedere minuut een kanonschot werd gelost. De doodkist werd in het kapitool op een groote catafalk gezet en daarna alle deuren geopend, opdat de menigte nog een laatsten blik op het lijk zou werpen. Terwijl deze dingen te Washington plaatshadden, was door de regeering bepaald, dat door het gansche land in iedere stad of gehucht of dorp de kerken werden opengezet en een lijkdienst gehouden — en overal stroomden de kerken vol.

Op den morgen van den 21sten April verliet de rouwtrein Washington. Op de kist van den President was die van den onlangs overleden Willie geplaatst, die nu met vaders lijk samen werd begraven. Van de locomotief tot den laatsten wagen was gansch de trein in rouwdosch. In Baltimore hield men eerst stil. Ook daar werd de kist geopend en het dierbaar lijk tentoongesteld in eene met rouwfloers overdekte zaal. Te York brachten zes meisjes in het wit gekleed bloemen en kransen in den lijkwaggon. Op Zaterdagavond bereikte de stoet Philadelphia en zou

daar tot Maandag overblijven. De kist werd onder een grooten toeloop bij fakkellicht naar de Independence Hall gevoerd, die sierlijk in rouw was gedoscht. Door lijkredenaars werd hier vooral het woord herhaald, door Abraham Lincoln vóor vier jaren in deze zelfde zaal gesproken: „Ik heb niets gezegd, dat ik niet van harte geloof en levend of stervend wil bezegelen. Wanneer dit land niet gered kan worden zonder dat ik ten onder ga, dan zou ik liever op dit oogenblik willen vermoord worden!"

Die woorden bleken thans eene profetie te zijn geweest. Geen wonder dat ze herdacht werden.

In de stad New-York voegden zich meer dan honderdduizend personen achter den lijkstoet, en kwamen ook duizenden zondagschoolleerlingen met hunne onderwijzers naar het lijk zien. Nog een Zondag bleef de stoet onder weg en wel te Indianapolis, en twee dagen toefde zij te Chicago en daarna, juist twee volle weken nadat de rouwtrein uit Washington was vertrokken, kwamen de geliefde en geëerde overblijfselen te Springfield aan, waar ze eindelijk in den grafkelder werden neêrgelaten, nadat de welsprekende geestelijke Simpson den gestorven President het allerlaatst had toegeroepen:

„O, ons dierbaar Opperhoofd, vaarwel! De natie beweent u! Moeders zullen uwen naam aan hare kinderen leeren stamelen. De jeugd van ons land zal uwe deugden navolgen. Staatslieden zullen uwe redevoeringen bestudeeren en leeren er wijsheid uit; uwe lippen mogen nu stom wezen, maar toch blijven ze tot ons spreken. De echo's van vrijheid, die van u uitgaan, zullen door heel de wereld weêrklinken, en de zonen der slavernij zullen er naar luisteren als naar hemelsche muziek. Gij deedt de ketenen van duizenden vallen, gij, die nu door den dood geketend zijt. Ge zijt gevallen, maar 't is niet voor uzelven. De

sluipmoordenaar haatte niet u, maar heel de vrije natie; ons aller hart werd doorstoken, op ons aller leven was het gemunt. Wij kronen u thans als een martelaar voor waarheid en vrijheid! Moge de kroon der rechtvaardigheid u in de gewesten der eeuwigheid dit alles vergoeden. Vaarwel, vaarwel voor eeuwig! Neen, niet voor eeuwig! Tot wederziens! zoo zeggen allen, die als gij op God hebben gehoopt en op zijn Woord gesteund!"

INHOUD.